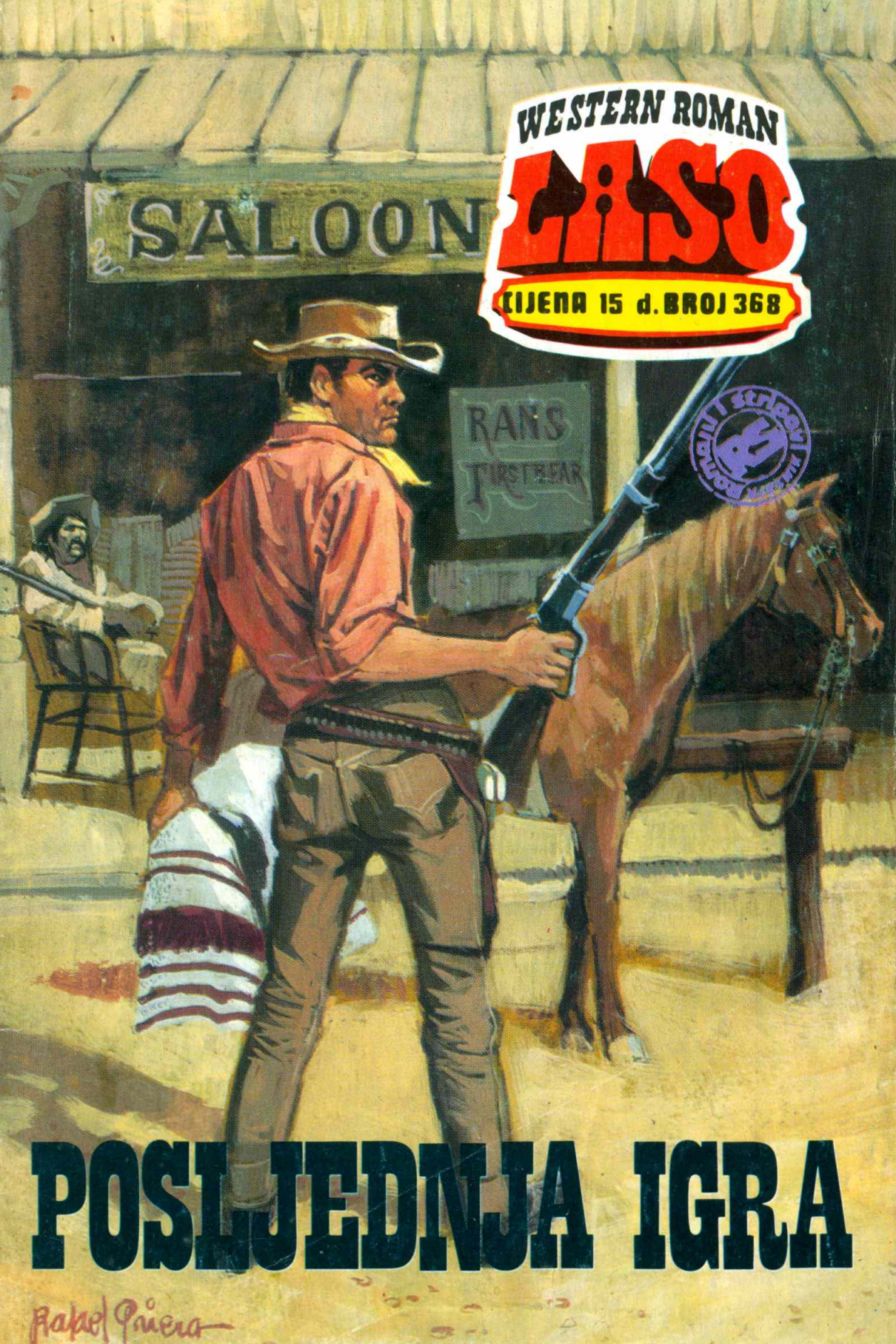

WESTERN ROMAN
LASO
RIJENA 15 d. BROJ 368

POSLEDNJA IGRA

Rafael Páez

G. F. Unger

POSLJEDNJA IGRA

G. F. UNGER: POSLJEDNJA IGRA
Naslov originala: SEIN LETZTES SPIEL

Copyright: Bastei Verlag, G. H. Lübbe, Bergisch Gladbach

Recenzija: Mladen Stary, književnik

Prijevod: Fedor Bekl

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

LASO – Izdavač. RO Novinsko-izdavačke djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Informativno-revijalna izdanja, Redakcija »Romani i stripovi« – Direktor OOUR-a: Sead Saračević – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva Laso, Redakcija »Romani i stripovi«, Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparske djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Tisak revijalnih izdanja i OOUR TM – Zagreb 1980.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. I/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Rick Bannerman čuo je o promjenama u ovome kraju i o tome da je na pragu novo doba. Zato je vjerovao kako ima izgleda da uspije. Posluži li ga sreća, taj će posao u Prerie Cityju biti njegov posljednji smion pothvat. Posljednja, velika igra.

Razmišljao je o tome sve dok je stigao nadomak gradu i tu ugledao ploču na kojoj je pisalo:

PRERIE CITY – nema drugoga grada

u krugu od 150 kilometara.

Polagano je jahao prema zgradi u kojoj je bilo prijevozničko poduzeće. Pred njom je na ljestvama stajao stariji čovjek i upravo dovršavao svoj bojadisarski rad. Natpisnu je ploču obojio jarko žutom bojom i na toj podlozi crnim slovima napisao:

PRIJEVOZNIČKO PODUZEĆE – Bannerman i Webb

Čovjek je bio sjedokos, lica kao u sokola i kože poput pergamenta. U kutovima bistrih očiju vrebao je pogled sprema spreman na svaku šalu.

Kad se stari osvrnuo i ugledao Bannermana, reče:

– Točno je tako izgledao moj stari prijatelj Tob Bannerman prije trideset godina. Nalikuješ ocu u dlaku, mladiću.

Sišao je s ljestava, kritički pogledao natpis, a onda se ponovo okrene prema Ricku.

– Možeš me zvati Buck, mladiću – reče stari pa doda: – Dodi, ortalice!

Krenuo je ispred Bannermana u veliko dvorište, gdje su stajala troja stara i vrlo oštećena teretna kola.

– Vjerojatno si pažljivo pročitao moje pismo, Rick? – upita stari i ispitivački pogleda sugovornika. – Nadam se da si točno shvatio da će biti prilično gadno i opasno ako se odvažimo na taj posao?

– Na tom svijetu čovjek ništa ne dobiva na dar – promrmlja Rick, pa povede konja prema staji.

Stari krene za njim. Hodali su šutke i promatrali jedan drugoga. Naposljetku zaključio da se jedan drugome sviđaju i obojica se osmjehnu.

Kad se Rick pobrinuo za konja, sjedne do Webba na sanduk za krmu. Stari izvadi iz džepa na košulji dvije cigare i jednu pruži mladiću.

– Otac mi nikad nije rekao zašto

ste se vas dvojica razišli – prvi progovori Rick – ali znam da je među vama postojalo veliko i iskreno prijateljstvo. Zašto je onda jedan prijatelj ostavio drugoga i sam pokušao naći sreću?

Webb položi ruku na Rickovo koljeno. Bila je to velika, žuljevita i izrađena ruka. Ruka staroga vozara teretnih kola.

– Da – odgovori stari polagano, razmišljajući o prošlosti – bili smo prijatelji. Onda smo se zaljubili u istu djevojku, pa smo postali suparnici. Oh, bili smo poštteni jedan prema drugome! Ja sam se oženio tom djevojkom, a tvoj otac nije mogao živjeti u njezinoj blizini, pa nam je poželio sreću i otišao. Rastali smo se kao dobri prijatelji. Poslije mi je pisao da je i on našao sreću. Tvoju majku.

– Majka je bila vrlo sretna s ocem. Kad je umirala, rekla je kako bi željela da budem takav kakav je moj otac. Ja ću to i pokušati.

Ponovo su neko vrijeme šutjeli. Onda su, kao na nečiju zapovijed, istodobno pogledali kroz otvorena stajska vrata i zagledali se u ona kukavna kola u dvorištu.

– Zašto si mi pisao, Buck? Zašto baš meni? – tiho upita mladić staroga.

Webb se nasloni na drveni pregradak, pa tek nešto glasnije progovori:

– Čuo sam o tebi. Posredstvom svog poduzeća imam veze i sa Kansas Cityjem. Prijatelji su me obavijestili o napretku u toj zemlji i o tvojim borbama. Znam da si dobro vodio poduzeće za prijevoz tereta što si ga naslijedio od oca, ali nisi mogao učiniti ništa kako bi spriječio da te željeznica uništi. Takvo suparništvo nitko ne bi mogao nadvladati. Međutim ovdje nema željeznice. Proći će još mnogo vremena dok dobijemo i sporedni priključak.

Rick, tu ti se pruža nova mogućnost, ali morat ćeš se svojski boriti. Ja sam prestar za borbu. Bio bih pobijeden i potučen.

– Pisao si mi o tome, Buck. Uvidio sam kakvi mi se izgledi ovdje pružaju i u tu ću surovu igru staviti sve svoje žetone.

Bannermanov pogled opet odluta do onih trošnih kola. Kad je nastao razgovor, njegov je glas bio vrlo odlučan.

– U Kansasu sam na teretni brod utovarao osam teških teretnih kola i sedamdeset dobrih mazgi. Prije tri dana ta smo kola istovarili ovdje, u Sjevernoj Dakoti. Uzeo sam pod ugovor i nekoliko brodova. Na kopnu će dio mojih ljudi izgraditi skladišta i utovarnu stanicu, a drugi će za nekoliko dana stići ovamo s teretnim kolima. Buck, u ovaj sam posao uložio sve što sam imao, kao i novac što si mi ga ti poslao. Sve, do posljednjeg dolara!

– Isplatit će ti se, mladiću, ako se znaš boriti onako kako se borio tvoj otac. I to neće donijeti korist samo tebi i meni, nego i cijelome kraju. Dobijemo li ovu igru, u ovoj će zemlji doći do procvata. Znaš, Rick, ja sam star i ne želim to zbog sebe. Ni moja kćerka nema velikih zahtjeva. Međutim, ne smije se dogoditi da nekoliko desetaka obitelji trpi zato što netko poput Josiaha Gatesa želi spriječiti prodor napretka. To se ne smije dopustiti!

Posljednje je riječi izgovorio glasom punim mržnje.

Neko su vrijeme ponovo šutjeli. Rick Bannerman je razmišljao o tome kakva je djevojka kćerka staroga prijatelja njegovoga oca, a Buck Webb ga je promatrao krajičkom oka.

Iznenada se stari nasmiješi. Naslutio je o čemu mladić razmišlja, pa malone lukavim glasom reče:

– Nancy već nekoliko tjedana

podučava djecu farmera i doseljenika. E, moja kćerka isto toliko jako nalikuje svojoj majci koliko i ti svom pokojnom ocu, momče.

Ustane, a Rick uzme zavežljaj što ga je bio skinuo s konja i krene za njim.

Pokraj velike stambene zgrade nalazila se dugačka spavaonica za vozare. Sada bijaše nenastanjena. Na tu se dugačku građevinu naslanjala drvena kućica.

Pred njom Webb zastane.

— Tu je naš ured — objasni. — U kućici su i dvije sobe, pa možeš tamo stanovati. Sobe su već spremjene i uređene. Nancy se za to pobrinula. Uskoro će se vratiti iz škole, pa će nam skuhati objed. Jesi li gladan?

— Izdržat ću. Kad odložim stvari, prošetat ću gradom. Možda ću susresti Nancy. Kako izgleda?

Stari se osmijehne i kratko odgovori:

— Moja je Nancy najljepša djevojka u krugu od tisuću kilometara.

Kad se stari udaljio, mladić odloži stvari i pođe skinuti prašinu sa sebe.

Rick se još prao na koritu pred bunarom kad kroz velika kolna vrata s ulice uđe vitka i skladno građena djevojka. Kretala se dugačkim ali dražesnim koracima. Duga joj je oprava lepršala oko nogu, a povjetarac se poigravao kosom boje zrele pšenice. Ispod ruke nosila je nekoliko knjiga.

Ugledavši kraj korita za pranje nepoznatog mladića, djevojka načas zastane. Onda pogleda oca, koji je bio na suprotnoj strani dvorišta. Kad joj je lagano kimnuo, djevojka krene ravno prema Bannermanu.

Prišla mu je i lagano ga pipnula po golim ledima.

Brzo se okrenuo. Lice mu je bilo do ušiju pokriveno sapunicom. Ipak se vidjelo da su se njegove oči raši-

rile od iznenađenja.

Nikad u životu nije vidio tako dražesnu djevojku. Imala je predivne oči, duboke tamnoplave boje. Njezina blago otvorena usta, koja su se svakim časom sve više smješkala, imala su onaj oblik koji muškarci rado vide u djevojaka. Usne su joj bile pune i sočne, nosić pristao. Prekrasno oblikovane obrve bile su nešto tamnije od kose. Sve to zajedno s ovalom lica stvaralo je ugodan i divljenja vrijedan dojam. Glavu je držala ponosno ali i vrlo prirodno.

Pošto je dopustila da je začudeni mladić neko vrijeme promatra, smiješeći se upita:

— No, Mister pjene od sapunice?

— Oh, vi mi se strahovito svidate, gospodice — odgovori Bannerman.

— Nisam vas to pitala!

— Vaš je »no« zvučao vrlo izazivački — kroz smijeh odgovori Rick, pa doda: — A ja nisam Mister pjene od sapunice nego maleni Rick Bannerman, sin vašega strica Toba Bannermana.

— To sam odmah pomislila.

Djevojka kimne, pa počne obilaziti oko njega. Uradila je to tako kao da ogledava konja, a Rick je zauzeo položaj kao da se bori za nagradu, poput konja kojega pokazuju publici da bi ispravno procijenila njegove natjecateljske vrline.

— Jesam li u redu? — upitao je naposljetku.

Oboje prсну u srdačan, iskren smijeh. Pogledali su se i osjetili da bi se mogli vrlo dobro razumjeti.

Odjednom se djevojka uozbilji. Iz očiju joj je nestalo veselja i smisla za šalu dok je Ricku pružila ruku.

— Dobro nam došao, Rick — reče, pa nastavi: — Ipak bih zamalo poželjela da nisi pristao na očev prijedlog. Za tebe bi možda bilo bolje da nisi došao ovamo. Dovoljno je da te pogledam i da znam da će do-

ći do bespoštedne borbe.

– Pa nisi me mogla još pravo ni vidjeti. Pričekaj dok skinem sapunicu s lica. – Nasmijuljio se. – Možda ćeš se onda zaljubiti u mene.

Nekoliko ga je trenutaka zamišljeno promatrala, zatim izvuče ruku iz njegove. Okrene se da pođe, a onda dobaci preko ramena:

– Objed će biti otprilike za jedan sat.

Bannerman je tumarao glavnom ulicom.

Prvi salun na koji je naišao zvao se »Imperial«. Ispred saluna bili su privezani konji svih vrsta, od običnih kakve jašu kauboji do teških konja farmera koji uglavnom vuku plugove i kola.

Na uglu glavne i jedne od pokrajnih uličica Rick susretne visokog muškarca. Čovjek nije bio mnogo stariji od Rjeka, ali je za razliku od njega imao popriličnu trbušinu. Lice su mu krasili crveni nos i rđoplavi brkovi. Djelovao je nabreknu-to i šuplje.

Na prsima visokog neznanca bila je prikopčana šerifska zvijezda.

Bannerman zastane.

– Halo! – reče šerifu i pogleda ga u oči.

Smede oči predstavnika reda i zakona skrenu u stranu. Čovjek štuca i mrzovoljno progovori:

– Znam već, sve znam. Vi ste Rick Bannerman, ortak Bucka Webba. Pa, mnogo sreće, Bannerman! Ja sam šerif McIntire. Nemojte ni slučajno pomisliti da rado obavljam tu dužnost. Ja sam, zapravo, bolestan čovjek, ali kako nitko u ovom gnijezdu ne želi nositi zvijezdu, prikačili su je meni. Nitko me ne želi zamijeniti na toj dužnosti. – Žmirnu vjedama, pa doda: – Oh, opet počinje!

Kod tih riječi skine šešir i uhvati se rukom za glavu. Onda ručeti-nom, koja je djelovala kao spužva, pokrije oči i sljepoočice. Ne izgovorivši više ni riječi, okrene se i produži svojim putem. Hod mu je bio krivudav, a povremeno bi posrnuo kao da je pijan.

Rick je gledao za njim. Šerif je ušao u salun »Imperial«. Kad su se preklopna vrata za njim zaljuljala, produži ulicom.

Uskoro se nađe nadomak kući pred kojom na trijemu ugleda jednog čovjeka. Sjedio je na stolcu za ljuljanje i promatrao prolaznike. Bio je sitan, naboran i sjedokos.

Na zidu kuće, odmah kraj stolca, bila je prikucana drvena ploča na kojoj je pisalo:

Doktor F. Threeman jedini liječnik u krugu od 150 kilometara.

I tu Rick zastane. Pozdravi starca, pa vrlo tiho upita:

– Što je šerifu?

Prije dvije godine konj ga je zbacio. Jako je udario glavom o zemlju i otad se neprekidno tuži na bolove u glavi – odgovori sjedokosi liječnik i snažno se zaljula. – Kako neprekidno ima glavobolje, odao se piću. Ispija goleme količine viskija. Ja mu ne mogu pomoći. Morao bi otputovati na istok, do nekog specijaliste. Takav bi stručnjak možda mogao nešto uraditi za McIntirea.

Rick kimne. Prije nego što je produžio dalje, upita još tišim glasom:

– Zašto bolestan čovjek i dalje obavlja tako odgovornu dužnost?

Liječnik sliježe uskim ramenima, a onda odgovori:

– Gospodin Josiah Gates smatra da nam ovdje nije potreban drugi šerif. Osim toga, McIntire ne bi imao od čega živjeti kad bi taj posao prepustio drugome. On ima ovdje prilično miran posao.

– Aha! Znači, gospodin Gates ne želi u gradu zdravog, sposobnog i

odlučnog šerifa?

Liječnikove su žive i iskusne oči prodorno promatrale sugovornika.

– Možda, gospodine Bannerman, možda – promrmlja.

Rick kimne na pozdrav, pa krene dalje.

Nije dugo hodao kad se nade pred drugim salunom. Bio je siguran da je na pravom mjestu čim je pročitao natpis:

Salun »Longhorn Trail«

To je pisalo velikim crnim slovima na cimeru premazanom zelenom bojom. Nekoliko osedlanih konja koji su stajali privezani o prečku bili su pravi kaubojski, osim njih nekoliko konja moka litalica koji skiću prerijom.

Rick side s drvenog nogostupa, prijede prašnu cestu i malo zatim gurne preklopna vrata. U velikoj prostoriji nije bilo posjetitelja. Jahači čiji su konji bili privezani pred salunom zacijelo su objedovali u restoranu.

Iza dugačkog točionika od mahagonijeva drva bio je naslonjen krupan čovjek. Čitao je neke stare novine. Kad je Bannerman ušao, digne pogled s novina.

Tako je pažljivo promatrao i proučavao novog posjetitelja da je Rick bio siguran kako je tom čovjeku poznato tko je on i zašto se nalazi u Prerie Cityju.

Dok je oštro uzvraćao ljudeskaričin pogled, začu kako čovjek govori:

– Zdravo, Bannerman! Ja sam King Buff, vlasnik ovoga saluna. Moram vas upozoriti da ste pogriješili što ste se uputili ovamo. Niste došli u pravu zemlju.

– Možda i nisam. – Rick se osmjehne; no to je više bila grimasa. – Ipak ćete mi prodati cigaru i jedan viski, zar ne, prijatelju?

Buff, prema čijem se izgledu gotovo sa stopostotnom sigurnošću

moglo zaključiti da je nekad bio boksač, odsječeno odgovori:

– Ja nisam vaš prijatelj, ali ne želim ni svađu s vama. Međutim, pazite da mi slučajem ne nagazite na prste, Bannerman! Još se mogu suprotstaviti svakom čovjeku i oboriti ga. Jesmo li se razumjeli?

Okrenuo se, skinuo s police bocu i čašu, pa ih stavio pred gosta. Doda i kutiju s cigarama.

Rick se posluži pićem, pa zapali cigaru. Onda pogleda u smjeru jedinog gosta. Pogled mu susretne pogled tog neznanca, koji je sjedio za stolom i slagao pasijans.

Bilo je neprijeporno da je taj čovjek kockar, iako je sada prikraćivao vrijeme igrom kojom se ponajvećma zabavljaju dokone žene. Bio je visok i plećat, odjeven u crno poput svih profesionalnih kockara. Lice mu bijaše smiono i oštro, a izraz na njemu nalik krinki. Ništa nije odavalo. Kosa mu je bila crna poput gavranova perja, kao i Rickova, a oči crne kao noć.

Rick je bio siguran da je taj čovjek vrijedan pažnje. To je jedini čovjek od značaja kojega je dosad sreo u Prerie Cityju.

Neznancu mu jedva primjetno kimne, pa razvuče široka usta u osmijeh.

– Po volji jedna igra, gospodine?

– upita uz pozivnu kretnju rukom. Onda se predstavi: – Ja sam Carl Blaine, znan kao »Limit Blaine«. Kako bi bilo da odigramo jednu igru?

– Nemam sreće u igri – tiho odgovori Rick. – A kad čovjek nema sreće u kartama, mora držati prste dalje od toga, zar ne?

Kockar zamišljeno kimne, pa pažljivo promotri sugovornika. Onda supusti glavu, zagleda se u karte na stolu, pa promrmlja:

– Nadajmo se da samo s kartama nemate sreće, prijatelju. Uosta-

lom, uskoro će vam biti potrebno mnogo sreće ako želite dobiti prvu rundu. No, to se mene ne tiče. Ja sam u tome neutralan. I ti bi, Buff, morao oстати po strani.

– Sigurno, sigurno – zareži vlasnik saluna, pa zašuši novinama.

Bannerman je polagano pijuckao viski i promatrao kockara. Osjetivši njegov pogled, Blaine zakima glavom, pa je onda podigne i pogleda prema točioniku.

– Pogledajte to, Bannerman – reče. – Pokušavam već po treći put, ali uvijek mi ostaje pikov dečko. Ne mogu ga nigdje smjestiti. Crni dečko pik ne da se odložiti.

Osmjehne se, a Rick mu odgovori smijuljenjem.

King Buff, skriven novinama, promrmlja:

– Možda si ti crni pikov dečko, Baline. Ni tebe se ne može nigdje smjestiti. Ti nikuda ne pripadaš. Možda si samo paklenski lukav momak, ha?

– Možda je baš tako – smijuljio se Baline i počeo skupljati karte. – A možda sam budala. Međutim, to uopće nije važno. – Kartaš se okrene prema vlasniku saluna. – Znaš, Buff, jednom mi je u Meksiku neka stara vještica gatala iz ruke. Rekla mi je da će moja posljednja igra biti ona kad položim na stol četiri kralja. E, u cijelom dosadašnjem životu nisam u rukama odjednom držao četiri kralja! Možda sam i zato igrač, i to poštenu igrač, koji želi otkriti što će se dogoditi ako uistinu jednom položim na stol četiri kralja. Ta vještica Meksikanka rekla mi je mnogo toga, a gotovo sve se već obistinilo...

Zašutio je i nagnuo se nad stol. Onda kratko dometne:

– Ne želim dulje dosadivati gospodi.

Počeo je slagati novi pasijans, a

Rick ponovo natoči viski. Pijuckao je i nastavio pušiti. Vlasnik saluna vratio se starim novinama.

II

Dvojica konjanika stigla su u dotad vrlo miran grad. Jahali su objesno i divlje. Čulo se to prema udarcima kpita njihovih konja.

Balaine, koji je i dalje sjedio za stolom i slagao pasijans, lagano se osmjehne i iz džepića prsluka izvadi sat. Pogleda na nj, pa skrene pogled na Bannermana.

– Točno – reče. – U minutu točno! U jedanaest sati i četrdeset minuta vi ste stigli u grad, gospodine, a sada je četrnaest sati i deset minuta. Josiah Gates je razmišljao samo jednu minutu. Naime, do mjesta njegovog boravka i natrag do grada na dobrom konju potrebno je dva i po sata.

Vrati sat u džep nasloni se natrag na stolac i uperi pogled u široka preklopna vrata.

Vani topot kopita umukne. Začuju se teški koraci, popraćeni zveketom mamuza, a onda netko naglim udarcem raskrili vrata.

Udu dva čovjeka.

Kockar istog časa progovori.

– Smijem li upoznati gospodu? – glasno upita, pa nastavi: – Ovo je Rick Bannerman, a ova dva gospodina kod vrata Brett Hard i Se-go Wade.

Zašutio je, ali se i dalje smješkao. Jedan od dvojice muškaraca zastao je odmah kraj vrata i zagledao se u Bannermana. Sada zareži a da nije skinuo pogled s Ricka:

– Zatvori svoja jezičava usta, Blaine! Mogu se i sam predstaviti.

Bio je to ridokosi čovjek, visok i glomazan, koji je sigurno raspola-gao bikovskom snagom.

Drugi je muškarac bio posvema drukčiji tip. Rick Bannerman, koji

je obojicu dobro odmjerio, otprve je zaključio da taj bezbojni i tek osrednje visok momak, malo povijenih leđa, nije ništa drugo do revolveraš.

Čim se zaustavio pred Rickom, ridokosi reče:

– Da, ja sam Brett Hard. Predradnik na ranču Josiaha Gatesa. Dobio sam u zadatak, Bannerman, da te dovedem gazdi. Bude li potrebno i da te dovučem za uši. Dakle, što si odlučio? Na koji ćeš način poći sa mnom?

Nagnuo se naprijed. Svoje crveno, okruglo i netrpeljivo lice, nabrekli od vitalnosti i snage, približio je mal'ne Bannermanovu nosu.

Pošto je Rick i te kako dobro znao što će se dogoditi... što se mora dogoditi, nije uzalud trošio riječi, nego je svoj kroše smjestio na pravo mjesto. Udario je potpuno nečujno, čak odozdo iz boka, pravilno okrenuvši tijelo i iskoristivši ga kao polugu.

Brett Hard nasrne, lamatajući rukama, ali se Bannerman u hipu povukao malo natrag. Desnim, dobro usmjerenim udarcem ponovo pogodi protivnika, a onda nastavi slijediti Harda. Dok je Gatesov predradnik posrtao unazad, smjesti mu još tri snažna udarca, slijeva, zdesna i ravno u bradu. Sve je to uradio prije nego što je Hard stigao i podignuti ruke da bi se zaštitio.

Predradnik velikog Gatesa bio je gotovo dotučen, jer je Bannerman težio 95 kilograma i vrlo je snažno udarao. Rick je odrastao u prijevoznim logorima, u društvu vozara, i već je od rane mladosti doživljavao teške i divlje borbe.

Medutim, i Hard bijaše vrlo snažan. Sada, kada je vidio da je izgubio, odlučio se na konačni napad. Pognute glave pojuri naprijed, ali Rick lagano poput perca odskoči u

stranu i pri tome desnicom zada protivniku još jedan snažan udarac iza uha.

Hard stenjući padne na ruke i koljena. Kad se ponovo osovio i uspio ostanati na nogama, Rick ga pogodi strašni aperkatom. Imao je dovoljno vremena da se pripremi za taj udarac. Okršaj završi.

Teško dišući, Rick se zagleda u revolveraša koji je cijelo vrijeme stajao pred preklopnim vratima.

– Želite li me i vi za uši odvući do svoga gazde? – upita osorno, i dalje hvatajući zrak.

Na te Rickove riječi hladnooki revolveraš oštih crta lica nasmiješi se. Bio je vrlo miran i pribran, a kad je progovorio, glas mu bijaše vrlo blag.

– Nisam budala da bih tražio kavgu. Svakoj se svadi vrlo rado sklanjam s puta. Ja ne moram svakoga dana tri puta dokazivati da sam opasan momak. Već sam nekolicu puta rekao Brettu da će jednoga dana nasrnuti na pogrešnog čovjeka.

Wade svrne pogled na onesviještenog predradnika, a onda ponovno pogleda Ricka i vrlo pristojnim glasom nastavi:

– Dobro, Bannerman, možda ćete biti tako ljubazni da sa mnom odjašete na ranč Josiaha Gatesa. On bi vas vrlo rado upoznao i razgovarao o vašim planovima. Brett Hard je poziv isporučio na sebi svojstven način, ja vas sada pozivam na svoj način. Hoćete li poći?

Sego Wade zakorači korak bliže pa zastane. Malo je šepao. Njegovo žilavo tijelo kao da se malo ukočilo. Sada nije više djelovao ni beznačajno ni pogrbljeno. Medutim, svi ti vanjski znakovi nisu bili nimalo značajni. Bile su to samo njegove oči, još svjetlije od Rickovih. Bile su vrlo hladne a njihov pogled strahovito samouvjeren.

Nije bilo dvojbe: Sego Wade je vrlo opasan čovjek.

Bannerman okrene revolverašu leđa i bolne šake uroni u vodu na točioniku što je služila za ispiranje čaša. Vlasnik saluna, koji ga je zaprepasteno promatrao, reče:

– To je bilo prekrasno! Gospodine, mnogo godina nisam vidio nekoga da tako čvrsto udara.

Rick se nije obazirao na to što Buff govori. Polako je okrenuo glavu i preko ramena pogledao revolveraša. Onda pristojnim glasom, kakav je bio i Wadeov odgovori:

– Zašto ne? Uzet ću Hardovog konja. Imate li što protiv, Wade?

Neobičan smiješak potpuno izmijenjen revolveraševo lice. Pogledao je predradnika, koji je raširenih ruku ležao na ledima i još ni sada nije pokazivao znakove svijesti, a onda ponovo Ricka.

– Zašto ne biste? Vi želite u Gatesa pobuditi snažan utisak, zar ne Bannerman?

Rick ne odgovori. Posegne u džep i izvadi novac da plati viski i cigaru. Dok je stavljao novac u točionik, nije mogao spriječiti da mu natučena ruka zadršće. Onda se okrene, pa krene prema vratima. Revolveraš ga je slijedio.

Kad su izašli iz saluna, ugledaju Bucka Webba, sa sačmaricom u ruci. Rick umirujuće mahne ortaku, pa uzjaše Hardovog konja. Kad se smjestio u sedlu, reče Webbu:

– Nema razloga za uzrujavanje. Buck. Odjahat ću do Josiaha Gatesa i porazgovarati s njim.

– Na konju Bretta Harda! – začuđeno usklikne Webb hvatajući zrak, jer se umorio trčanjem.

U razgovor se umiješa Wade i gotovo prijateljskim glasom reče:

– Webb, tvoj novi ortak se iskazao. Udesio je Harda baš onako kako je to Gatesov predradnik zaslužio. Brett se opet jednom ponio na

tipično svoj, nepodnošljiv način. I sada Bannerman na njegovom konju jaše na Gatesov ranč. Prekrasna šala, zar ne? Bit će to dobra šala i za Josiaha.

Mamuznuo je konja, pa dobacio Ricku:

– Krenimo!

Bannerman još jednom kimne Webbu, kako bi ga umirio, pa krene za revolverašem.

* * *

Jahali su šuteći. Kad su izjahali iz grada i pustili konje da lagano potrče, oštro pogledaju jedan drugoga u oči. Tada se Gatesov revolveraš nasmiješi i reče:

– Oh, Bannerman, potpuno sam siguran da me se ne bojite.

Skine svoj skupi šešir, izvuče iz džepa plavi rubac i obriše ozojeno čelo. Sada se vidjela brazgotina visoko na čelu, što se protezala sve do ispod njegovih bezbojnih vlasi. Kad je ponovo namjestio šešir, tiho nastavi:

– Uistinu ću se radovati, Bannerman, ako se sporazumijete sa Gatesom. Imao bih mnogo posla s vama, zar ne? Osim toga, ubrajam vas među one ljude koje ne bih rado ubio.

Duboko u sebi Rick osjeti ledenu grozu. Nije to bio strah, nego gorka spoznaja da s koltom vjerojatno ne bi bio dorastao tom čovjeku. Pogotovu ne sada kad su mu ruke tako natučene.

Razmišljao je neko vrijeme o svojim izgledima, a onda potpuno smireno upita:

– Biste li me ipak ubili kad bi to vaš poslodavac zatijevao, Wade?

Sego nije odgovorio. Samo je čudno promatrao sugovornika. Tek pošto su neko vrijeme šuteći jahali, revolveraš promrmlja više kao za sebe:

– Takav je moj život. Unajmljen sam i moram obavljati posao za koji me plaćaju. Prije sam se tim ponosio i uvijek sam se ponovo želio boriti. Poludio sam za tim poput mladog, borbenog pijetla. Međutim, s godinama se mnogo toga promijenilo. Uvijek iznova uviđam kakva sam budala bio. No ja sam svoje karte izvukao i ne mogu više odabrati drugi životni put. Do kraja života ostat ću revolveraš.

Ušutio je i zagledao se u daljinu, kao da razmišlja o prošlosti. Da je tako, potvrdile su i njegove šlijedeće riječi:

– Oh, jednom sam odložio oružje. Promijenio sam čak i ime i htio krenuti drugim putem. Nije mi uspjelo. – Ponovo umukne. Kao da se lagano povukao u sebe. Onda se čudnim pogledom zagleda u Bannermana i glasnije nastavi: – Možda je ovo posljednji nastup u mojoj igri, a možda i nije. Gospodin Gates će pokušati prijateljski. Ako vi na to nikako ne pristanete, reći će mi neka napokon uradim ono za što me plaća. I ja ću to uraditi. Jesmo li se razumjeli, Bannerman?

– Jesmo.

* * *

Na obali rječice nalazilo se mnogo korala. Unutra su bile vrijedne rasplodne kobile, poludivlji konji koje je trebalo ukrotiti i rasplodni pastusi.

Bannerman i Wade projašu u brzom kasu kraj obora, prijeđu preko drvenog mosta što je lupetao pod udarcima kopita i kroz velika vrata ujašu u dvorište ranča.

Bio je to golem ranč s mnogo pomoćnih zdanja, u kojima su bile staje, radionice, skladišta, šupe i sve što je potrebno na tako velikom imanju. Glavna je zgrada bila jednostavna četvorokutna dvokatnica

od debelih trupaca. Djelovala je tako masivno kao da je građena za vječnost.

Na prostranoj verandi nalazio se veliki stol, a oko njega su sjedila trojica muškaraca.

Wade usmjeri konja preko velikog dvorišta, ravno prema glavnoj zgradi. Prije nego što su ih s verande mogli čuti brzo je rekao Ricku:

– To su Josiah Gates i njegova braća Simson i Howard.

Bannerman nije ništa odgovorio. Pritjerao je konja do prečke za vezivanje i tu sjahao. Onda pode za Wadeom, koji se uspeo uz tri stube jedva primjetno šepajući.

Sego pride stolu i tu zastane. Pričekao je da Bannerman stigne, a onda ga mirnim glasom predstavi:

– To je Rick Bannerman.

Izgovorivši tu kratku rečenicu, ode do drugog kraja stola i sjedne. Prekriži na prsima svoje duge i žilave ruke i napola sklopi vjede.

U međuvremenu je Bannerman odgovorio na poglede trojice za stolom pomislivši: Uopće međusobno ne nalikuju.

Dvojica su bila vidljivo mlada od krupnoga svjetlokosog muškarca, čija je kovrčava kosa djelovala još svjetlije zato što je već bila gotovo sjeda. Između sjedina bilo je tek nekoliko malo tamnijih pramenova.

Rick je odmah znao da je taj čovjek Josiah Gates. Vlasnik velikog ranča i kralj goveda imao je strogo lice, s dubokim crtama oko usta. Djelovao je kao da je iz nekog tamnog drva izdjelan sjekirom. Nije to bilo zlo ili ružno lice. U njemu se nije mogla nazrijeti surovost nego tvrdoća, željezna snaga koja kao da neprekidno struji u njegovoj jezgri.

Rick je gledao u oči boje dima čovjeka kojemu je moglo biti oko četrdeset godina. Procijenio je da je Josiah Gates natprosječna ličnost, koja nepokolebljivo vjeruje u sebe i

koja na svakom mjestu želi biti gazda, vladar. U svom je životu u više navrata susretao takve samozvane gospodare svega što ih okružuje; takve su ljude nazivali »rančeri-razbojnici« ili »gusari pašnjaka«. Ipak nije vjerovao da je Gates jedan od njih.

Rick bijaše na neki način sretan što je došao ovamo. Sada će zaokružiti sliku o tome čovjeku i što-šta će mu postati jasnije.

U tom času Josiah Gates reče:

– Dojahali ste na konju moga predradnika, gospodine Bannerman.

– Kako se čini vaš je predradnik navikao da se susreće samo s prostacima. Osim toga, vrlo je tašt i želi dokazati da je odvažan i opasan momak – mirno odgovori Rick. – Morao sam mu podrezati krila. Moj je konj bio umoran, pa...

– Oh, znam – prekine ga isto tako mirnim glasom Gates – vi ste pokazali Brettu kako je zapravo velik. Pa, Hardu takva pouka ne može škoditi. Slijedeći put će se sjetiti te lekcije. Sjednite, gospodine Bannerman. Želim u miru i razumno s vama razgovarati. Ovo su moja braća, Simson i Howard.

Rick sjedne. Pogleda jednog, pa drugog muškarca.

Simsonu Gatesu moglo je biti oko trideset godina. Nije bio osobito visok, ali zato bijaše širok i snažan poput panja. Pogled mu je bio mrzovoljan i ukočen.

Howard Gates bijaše potpuna suprotnost Simsonu. Sudeći prema izgledu, bio je na mladi i zacijelo vrlo prgav momak. Bio je nešto viši od prosječne visine, gibak i tamnokos.

Pogledao je Riska, pa Wadea, a onda upita revolveraša:

– Zašto si dopustio da istuče Brettta? Ne sviđa mi se da predradnika ranča Gates pred svima u gradu...

– Zatvori usta, Howard – mirnim ga glasom prekine Josiah. – Ovdje nije riječ o malim stvarima. Rick Bannerman nam je želio pokazati da je tvrd i opasan, a mene je baš to zanimalo. Da to nisam želio saznati, ne bih po njega poslao Bretta.

Rančer oštro pogleda Ricka, položi svoje ručetine na stol i palcima počne lupkati po hrastovoj ploči.

– Sve je vrlo jednostavno, Bannerman – nastavi – no bit će bolje da se detaljno objasnimo. Želim da se dobro razumijemo.

Josiah Gates podigne ruku i kaže prema pašnjacima, a onda ta ručetine opiše veliki krug što ga je sa svih strana okruživao horizont.

– Ova je zemlja nekada pripadala Indijancima. Ispričat ću vam kako sam se ovdje naselio i borio da ostvarim sve to što danas imam.

III

Josiah Gates je nekoliko trenutaka šutio, kao da prebire po sjećanju. Onda počne pripovijedati:

– Došao sam u ovu zemlju prije otprilike deset godina. Bio sam prvi bijelac na prostoru od oko 150 kilometara u krugu. Sagrađio sam kolibu, a poslije i trgovinsku stanicu. Postao sam prijatelj Indijanaca, takav da sam se čak oženio kćerkom uglednog poglavice. Na žalost, umrla je prilikom prvog poroda. I dijete. U to su vrijeme na pašnjacima pasla golema krda bizona. Onda je jednoga dana počeo rat s Indijancima. Više nismo bili prijatelji, i to samo zato što je boja moje kože bijela. Neprekidno sam se morao boriti. Pogledajte zidove moje kuće, Bannerman!

Okrenuo se i pokazao na debele trupce iza svojih leđa.

Rick kimne. Već je zamijetio da su debele grede pune ožiljaka. Iz

tvrdog drva strčali su otrgnuti vršci strijela, vidjeli su se i meci ispaljeni iz indijanskih pušaka, a ugaio kuće morao je jednom gorjeti. Plamen je bio pravodobno ugašen.

Da, Rick je vidio te znakove borbi i stare brazgotine. U toj divljoj zemlji ta je kuća sigurno vrlo dugo bila nešto nalik tvrđavi.

Josiah Gates nastavi mirno pričati. Pri tome je i dalje kuckao palcima po stolu, kako bi svojim riječima pridodao što veće značenje.

— Ja sam se ovdje borio, gospodine! Godinu za godinom! Imao sam uza se dobre i vjerne ljude, no većina ih je poginula. Kada je godine 1876. general Custer sa svojim pukom želio uništiti i posljednjeg Indijanca u ovim je krajevima bilo posebice gadno. Moja je utvrda bila posljednje sklonište u ovom kraju. Utvrđenje Lincoln nije više vrijedilo ni tri centa, jer se pukovnija generala Custera nije mogla tamo vratiti. Ovdje su tada bile ograde od greda. U mene je potražilo utočište oko tridesetak doseljeničkih obitelji i nekolicina zapadnjaka. Ovdje su svi kojima je to bilo potrebno našli zaštitu i spas. Dvadeset sedmero djece bijaše ovdje. A Crvenokošci su neprekidno napadali. Tjednima, mjesecima! Ipak smo izdržali sve dotle dok je stigla vojska i započela zimski pohod protiv Indijanaca.

Rančer ušutri da bi predahnuo. Nakon kraće stanke nastavi:

— Kada je to završilo, nastupila su teška vremena. Počeo sam ovdje graditi. Utemeljio sam grad, Prerie City, a onda s nekoliko svojih ljudi odjahao u Kansas. Unajmio sam kauboje i dotjerao na ove pašnjake šest tisuća dugorogih goveda. Zatim je počela borba sa stokokradicama.

Ozbiljno se zagledao u Bannermana, koji je sve više bio siguran u

svoj prvobitni sud o rančeru. Doista je čvrst i borben čovjek.

— Uvijek ponovo sam se borio za svoju zemlju, za svoje vlasništvo — produži Gates. — Svakome sam davao kruh i omogućio zaradu. Od mene živi i grad. Trpim svoje male susjede na okolnim livadama zato što znam da mali i slabi žele živjeti pod zaštitom velikih i jakih. Donedavno je sve bilo dobro, Bannerman. Da je tako može vam potvrditi i vaš ortak. Isprva je zaradivao od lovaca na bizone, poslije prevozeći robu za vojsku. Sve je više i više pošiljaka dovozio za moje potrebe, zatim za grad, a onda i za pokrajinu.

Načas prestane kucati prstima po stolu, kao da želi u tišini razmisliti o onim vremenima. Onda nastavi i kucati i pričati:

— Da, tada je bilo dobro. Svima. Postigao sam da budem prvi čovjek u toj stočarskoj zemlji. Borio sam se protiv Indijanaca za sve ljude u ovoj zemlji! I svi maleni i slabi bili su pod mojom zaštitom. Da li ste to razumjeli, Bannerman?

— Jesam.

Kad je nastavio, rančerov je glas dobio ljutit prizvuk.

— A onda je, prije dvije godine, ovamo doselio Jeff Kilrain. Došao je u moju zemlju, na moju granicu. Dovezao je sobom tovar pšeničnog sjemenja i počeo orati. Prvu je žetvu podijelio sa susjedima. Zatim su počele pristizati gomile doseljenika. Kad su vidjeli kako je ova zemlja plodna, zaustavili su se i počeli sijati... na mojim pašnjacima!

Podigao je šaku i snažno udario po stolu. Onda se nagne naprijed i oštro pogleda Ricka.

— Bannerman... — glas mu bijaše malone režeći... — gospodine Bannerman, zar uistinu vjerujete da ću se tako lako dati pregaziti od sijača pšenice? Vjerujete li da ću samo sjediti i promatrati kako oni

iz moje stočarske zemlje žele napraviti pšenično more? Nisam se tijekom svih onih teških godina odupirao svakoj navali da bih se sada dao protjerati od farmera!

Tu sam zemlju na svoj način osvojio, na svoj način zadržao. Ja sam stočar i ova će zemlja ostati stočarska sve dotle dok ja budem živ!

Opet je ušutio. Zatim duboko udahne i nastavi pripovijedati, polako i teško.

– Prijedimo sada na ono što se tiče nas dvojice, Bannerman. Buck Webb je na strani farmera. Njegova kola sada prevoze samo za njihove potrebe. On dovodi u ovu zemlju plugove i razne poljodjelske alatke. Sa svakim sijačem žita sklapa ugovor kojim mu osigurava prijevoz uroda. Oh, siguran sam da bi to bio vrlo unosan posao za Webba, jer će uskoro biti požnjeveno tisuću metričkih centi žita. Međutim, ja ne smijem dopustiti da se to žito otpremi. Zato sam dao uništiti Webbova kola, a njegove sam vozare otjerao do vrata.

Gates upre čvrst pogled u Ricka i vrlo ostrim glasom nastavi:

– Bannerman, spriječit ću da se ma i jedna teretna kola sa žitom izvezu iz ovoga kraja! Ne smijem dopustiti da farmeri prodaju svoj urod, vrate dugove i otplate zajmove. Čitavu tu bagru moram brzo i surovo dotući. Zajedno s bankom preuzeo sam i sve njihove mjenice... znate, ja sam naprosto kupio cijelu banku. Vraćanje duga dospijeva nakon žetve. Kako nitko od farmera neće moći platiti, naprosto ću ih otjerati s njihove zemlje. Dakle, Bannerman, jeste li napokon shvatili zašto neću dopustiti da za farmere prevozite žito?

– Da, shvatio sam – kimne Rick, pa nastavi: – Ako farmeri ne ostvare utržak za svoju ljetinu, bit

će jednostavno uništeni. A kako ste vi otkupili sve njihove mjenice, moći ćete protiv njih poduzeti što god zaželite. To je potpuno jasno. Međutim, to je protuzakonito. Vi na to nemate pravo gospodine Gates.

Rančer je neko vrijeme začuđeno promatrao sugovornika, a onda upita glasom punim nevjerice:

– Nemam pravo? Ja nemam pravo tako postupiti! Hej, pa tko je osvojio ovu zemlju? Tko se tu borio i izdržao dok su ovdje živjeli samo Indijanci i bizoni? Tko je prokrcio putove kroz ove krajeve? Gospodine, pa ovo je moja zemlja. Moja! Već slijedeće godine farmeri se ne bi obazirali na granice mogega imanja. Dolazit će ovamo u sve većim gomilama, preorati će i moje pašnjake i zasijati ih pšenicom.

– Da, ovo će jednoga dana postati poljoprivredna zemlja. Šteta bi bilo tako plodnu zemlju koristiti samo za ispašu. Dakota će postati žitnicom države. Gospodine Gates, morat ćete prepustiti slobodne pašnjake i smjet ćete zadržati samo zemlju koja pripada vašem ranču. Točno je da ste ovdje bili pionir, prvi među prvima, i da bi ova zemlja još i sada bila nenaseljena da nije vas. Prije nego što sam pošao ovamo, o svemu sam se podrobno raspitao. Za stečene zasluge vi ste od vlade u bescjenje kupili mnogo zemlje. Međutim, ne možete koristiti više zemlje nego što vam pripada. Budete li ustrajali s uzgojem stoke na slobodnim pašnjacima, znači da se protivite prirodnom razvoju ove zemlje. A ona je kao stvorena za uzgoj pšenice i ne može ostati samo stočarska zemlja.

Rick pogleda rančera da vidi kako je prihvatio njegove riječi. No lice njegovog sugovornika bilo je potpuno bezizražajno. Nije dalo ni naslutiti kakve se misli iza njega kriju.

– Vi snivate potpuno pogrešan san, gospodine Gates – nastavi Rick. – Govedima je potrebno mnogo pašnjaka i ova bi zemlja ostala vrlo slabo naseijena ako ostane samo stočarska. Međutim, pšenica ovdje odlično uspijeva. Ova će zemlja dostići zenit procvata tek tada kada će se od jednoga do drugoga obzorja vidjeti beskrajno more polja pod pšenicom. Gates, ostanite na svojoj zemlji, ali prodajte suvišnu stoku. Imate dovoljno vlastite zemlje koju vam nitko ne može oduzeti, pa je zasijte pšenicom. Prihodi će vam biti mnogo veći nego od stočarenja. Nemojte se protiviti novom vremenu koje nailazi jer ne možete spriječiti njegovo nadiranje.

– Ja sam stočar – ljutito se obrecne Gates. – Ja sam doveo prva goveda u ovu zemlju. Volim slobodne pašnjake i golema stada goveda na njima. Volim jahati tim prostranstvima i bacati laso. Volim mukanje telića i tumananje goveda. Ne želim vidjeti ovu zemlju pretvorenu u more žitnih polja. Neću dopustiti da me pšenica okruži sa svih strana. Kako ću tjerati stoku do utovarnih stаница ako sam opkoljen žitom? Bannerman, ova je zemlja moja, a u svojem kraljevstvu još sam uvijek kralj!

Posljednje je rečenice izgovorio vrlo oštrim glasom. Oči su mu sijevale od bijesa. No brzo se savladao i nastavio:

– Dovoljno smo razgovarali, Bannerman. Želio sam vas upoznati kako bih stvorio sliku o vama. Vi ste ortak Bucka Webba i namjeravate preuzeti prijevoz pšenice. Pa, pokušajte. Ja vam ne prijetim, ali vam potpuno mirno i otvoreno kažem da...

– Dobro, Gates – prekine ga Rick i ustane. – Na neki vas način razumijem – promrmlja zatim zamišljeno – no prošlo je vrijeme

kad je čovjek mogao stvarati kraljevstvo kakvo želi. Vi ste jednostavno imali nesreću što je ova zemlja idealna za uzgoj pšenice. Razmislite dobro i uvidjet ćete da ne možete zadržati napredak time što ćete uništiti nekoliko teretnih kola ili tako što ćete biti nemilosrdni prema ljudima. Vama preostaje samo to da prihvatite napredak i da sudjelujete ili da jednoga dana ođete do vrata.

Bannerman krene prema stubama što su s verande vodile u dvorište, ali tu zastane i osvrne se.

– Vjerojatno će biti prilično gadno, ali s tim sam računao. Već sam upoznao šerifa, pa znam da je i bolestan i pijanica. Pa, Gates, napadnite me i vidjet ćete što će se dogoditi!

Krenuo je prema konju na kojem je dojahao kad odjednom Howard Gates skoči sa stolca i istoga časa izvuče oba kolta iz ukriženih opasača.

– Bannerman, ne prilazite tom konju! – poviče.

Još nije pravo ni dorekao kad se začuje topot, a malo zatim svi ugledaju konjanika.

Predradnik Brett Hard vraćao se na ranč na unajmljenom konju!

Kad je kroz velika vrata dogalopirao u dvorište, ugleda Bannermana kako stoji pred njegovim konjem. Vidio je i to da je Howard uperio u njega koltove. Divlje kriknuvši, Hard potjera konja prema Bannermanu i pred njim skoči na zemlju.

U tom se trenutku preko cijeloga dvorišta razliježe miran glas Josiaha Gatesa.

– Umiri se, Brett! Howard, vrati koltove u korice! Do vruga, ne govorim samo zato da bi mi se čuo glas!

Rančer ustane i pride ogradi što je opasavala verandu. Bannerman je tek sada vidio kakav je to goro-

stas. Bio je i viši i teži od njega. Josiah Gates je snažan muškarac, jak i tjelesno i duševno, pomisli. On je u punom smislu riječi gospodar.

Pogledavši predradnika, koji se sav skrutio, rančer nastavi:

– Umiri se, Brett. Možeš još malo pričekati. Bit će dovoljno prilika za obračun ako taj čovjek počne prevoziti žito. Sada se radije pobrini za ono što je tvoj posao. Zašto ljudi stoje nezaposleni svuda okolo?

Predradnik je piljio u Ricka. Ona podigne ruku i opipa natečeno lice. Njegova je rida kosa plamtjela pod zrakama sunca, a u njegovim svijetloplavim očima svjetlucala je duboka mržnja.

Taj je čovjek bio preplavljen mržnjom i opsjednut željom za osvetom, pa ipak ga je Josiah Gates sa samo nekoliko riječi obuzdao. Okrenuo se, uzeo uzde svoga konja, pa prošao kraj Bannermana a da više nije rekao ni riječi.

Howard Gates nevoljko vrati koltove u korice i podmuklo zaškiljivši prema bratu kreštavim glasom reče:

– Josiah, ti si budala. Kako možeš ovom čovjeku dopustiti da tek tako ode kad dobro znaš da će ti sigurno zadati mnogo briga? Zašto...

Nije stigao do kraja izgovoriti sve žučljive riječi. U tri polagana, dugačka koraka njegov brat mu pride i zagrmi:

– Dakle, ja sam budala?

– Glupo je dopustiti da ode. To bi učinila samo budala.

Howard je to izrekao vrištećim glasom i pri tome se pokušao odmaknuti od brata, u čijim je očima zamijetio tisuću iskrica koje su bile dokaz da u njemu bukti hladan bijes. Nije uspio Josiah ispruži snažnu i dugačku ruku, uhvati ga za košulju i jednim trzajem privuče k sebi. Uradio je to takvom lakoćom

kao da je posrijedi krojačka lutka. Onda ga dlanom udari po licu, slijeva i zdesna, a zatim ga tako snažno odgurne da Howard otetura preko verande i jedva se zadrži na ogradi.

– Ti, litalico u sedlu! – zagrmi Josiah. – Nisam te doveo na svoj ranč zato da bi me nazivao budalom! Pazi, opet te mogu otjerati do vraga!

Rančer se okrene prema Bannermanu i prisilno smirujući glas reče:

– Uzmite unajmljenog konja i napustite moj ranč. Onda još jednom dobro promislite prije nego što odlučite da li ćete farmerima prevoziti ljetinu, jer...

– Već sam primislio – prekine ga Rick. – I odlučio.

Sego Wade ustane i pride Josiahu. Pokraj rančera doimao se malenim ali ne i neznatnim. Revolveraševo je lice otvrdnulo, poprimilo je oštar i bezosjećajan izraz. Iz njega su naprosto strujali valovi opasnosti i Rick je gotovo tjelesno osjetio njihov udar. Ipak je čvrsto pogledao rančera i mirno rekao:

– Čovječe, ja vas ne želim uvrijediti! Štoviše, moram vas i poštovati. Međutim, želite li spriječiti napredak i suprotstaviti mu se svojim govedima, onda ste doista budala. U životu nisam vidio nijednu stijenu koja tijekom vremena ne bi bila sve više i više rastočena bujicom, da bi naposljetku jednoga dana jednostavno bila isprana. Bit će mi iskreno žao zbog vas, Josiah Gates.

Rick uzjaše i potjera konja prema velikim vratima. Ljudi na verandi gledali su za njim.

Josiah Gates bijaše ljut, zamišljen i na neki način ogorčen. Simson, Gates je stajao ukočen i mrzovoljan, jer nije volio razmišljati. Bio je nalik tvrdokornom biku koga valja najprije nadražiti da bi ga se pokrenulo. No kad bi krenuo, postao

bi strahovito opasan.

Howard Gates je zurio za jahačem pogledom punim mržnje. On nije bio dugo na ranču. Došao je ovamo kad je zbog svoje prošlosti morao pobjeći pod okrilje moćnoga brata. Njegova prošlost nije bila ni malo lijepa. Bio je revolveraš... bolje rečeno, rado bi to bio. Dojahao je s Juga, a na njegovom je tragu ostalo mnogo crnih sjena. Kad je Bannerman izjahao kroz vrata, Howard ispod oka pogleda Josiaha, ali brat se ni ne osvrne na njega.

Još je netko gledao za jahačem: Brett Hard. Predradnik na ranču gledao je za čovjekom koji ga je tako brzo pobijedio.

Duboko u sebi osjećao je da neće mirno spavati i da će ga uvijek nešto proždirati i paliti sve dotle dok Rick Bannerman ne bude ležao pred njegovim nogama, pobijeden i poražen. To će odsad priželjkivati svake minute, i po danu i po noći.

Kad se Hard okrenuo i pošao prema koralima Howard Gates krene za njim.

— Što želiš? — upita ga predradnik.

— Brett — Howard Gates se podmuklo osmijehne. — Želiš li Bannermanov skalp pomoći ću ti da ga se dočepaš. Moj veliki brat je budala. On Bannermanu ostavlja odviše vremena i...

— Gazda nije budala! — osorno ga prekine predradnik. — Ako gospodina Gatesa još jednom preda mnom nazoveš budalom, udarit ću te po gubici. Njegov si brat, ali se od njega razlikuješ isto toliko koliko se mali štakor razlikuje od lava. Već te dobro poznajem, Howard. I ako još samo jednom sjedneš za pokeraški stol zajedno s Carlom Blaineom, tada ću napokon reći gazdi...

— Idi do vraga — prekine sada Howard predradnika. Njegove tamne oči opasno zasvjetlucaju. — Jed-

noga ću dana svima pokazati kako sam velik. I ja sam Gates!

— Ti si maleni štakor — promrmlja Hard i vine se u sedlo. — Meni su poznati tvoji puti. Mnogo sam toga čuo o tebi. Neki naši jahači koji su došli iz Kanskasa dobro te poznaju. Tvoj brat još ne zna sve o tebi, jer mu se nitko ne usuđuje reći. Čuvaj se, otrovna gljivo! Jednog će dana tvoj boravak ovdje završiti. Ne pokušavaj me nahuckati na gazdu. Ja neću uraditi ništa drugo do ono što on želi i što mi on naredi. Ja sam vjeran. Jednoga dana će mi gazda dopustiti da obračunam s Rickom Bannermanom, no tvoja mi pomoć u tome neće biti potrebna. Sego Wade i ja obaviti ćemo taj zadatak brzo i temeljito.

Predradnik podbode konja i odjaše. Howard Gates gledao je za njim, a onda promrmlja:

— Pokazat ću ja vama svima!

IV

S posljednjim svjetlom dana vratio se Rick u grad.

Prerie City sada nije djelovao tako mirno i pusto kao o podne. Uz rub ceste bilo je smješteno mnogo kola. Rick je zapažen čim je dojahao. Odmah se pronijela vijest da se nepovrijeđen vratio iz posjeta velikom Gatesu.

Bannerman je vidio farmere i doseljenike, koji su stajali u grupicama i promatrali ga, ali i mnoge stočare. Bilo je tu i nekoliko litalica u sedlu, koji su sišli s udaljenih breгова ili su u gradu bili samo na proputovanju.

Kad je Rick uveo konja u dvorište javne staje, konjušar preuzme životinju veselo se cerekajući. Bio je to stariji čovjek. Vidljivo je hramao, a nalikovao je bivšem kauboj.

— Brett Hard bijaše strahovito bijesan dok je unajmljivao ovoga

konja – reče starac. – A kako ste se vi vratili na tom konju, morali ste se susresti s Gatesovim predradnikom.

– Jesam – odgovori Rick. – Josiah Gates ga je spriječio da bilo što poduzme.

Bannerman se okrenuo prema dvorišnim vratima točno u trenutku kad je u dvorište ulazila skupina ljudi. Nisu to bili stočari. Na nogama su im bile glomazne čizme, a odjeveni bijahu u hlače od gruboga sukna i šarene košulje. Nijedan nije imao opasač s revolverom. Samo je jedan od njih imao o pojas zataknut nekakav stari kolt.

Prema svemu sudeći, taj visok, čvrst i pomalo nezgrapan čovjek bio je vođa tih ljudi. Tipičan farmer. Lice mu je bilo široko, a boja puti pokazivala je da mnogo boravi na zraku. Njegova tamna kosa već je počela sijediti.

Bannerman je odmah shvatio da je to Jeff Kilrain, vođa farmera. To je, dakle, protivnik velikog Josiaha Gatesa. Kako mu se Kilrain približavao, tako je Rick postajao sve sigurniji da je i taj čovjek vrijedan posebne pažnje.

Vođa farmera zastane i pruži ruku.

– Vidim da ste živi, Bannerman – reče uzdržano dok su mu oči svjetlucale, pa se predstavi: – Ja sam Jeff Kilrain. – Potresavši sugovornikovu ruku, nastavi: – Bili ste u Gatesa i svi su znatiželjni što ćete uraditi. Vi ste Webbov ortak, a on je s nama načinio ugovor o prijevozu pšenice. Hoćete li, dakle, preuzeti našu ljetinu i otpremiti je do riječne utovarne stanice ili je Josiah Gates ostavio na vas takav utisak da vam se cijeli posao čini preteškim i preopasnim? Za nekoliko dana počinje žetva i mi moramo znati što...

– Prevozit ću vaše žito – prekinu ga Rick. – Bannermanova i Webbova kompanija pridržavaju se ugovora. Za dva do tri dana stižu moja kola. Recite mi gdje mogu preuzeti prvi tovar.

Bannerman je promatrao s poštovanjem te mršave, ogrubjele i ogorčene ljude. Možda su i ti ljudi veliki borci, veći od nekih plaćenih revolveraša-kauboja. Počeo je shvaćati u kakav se težak pothvat upuštaju. Zajedno sa svojom obitelji, ženama i djecom, moraju ne samo pobrati ljetinu bez pomoći tuđe radne snage, nego je moraju i zaštititi. A to će biti mnogo teže. Morat će danonoćno zaštićivati svoja polja od divljih jahača, koji bi sa samo tucet smoljanica mogli u nekoliko minuta uništiti njihov jednogodišnji rad i muku. Bit će noćne pucnjave. Poteci će krv. Josiah Gates bit će nemilosrdan.

Rick je sve to i te kako dobro znao i zato je s punim poštovanjem rekao farmerima:

– Svi mi želimo šansu i tražimo je, zar ne? Želimo bolja vremena, napredak. Jednoga će dana cijela Dakota biti žitnica naše države. Vi to želite zato da bi vašoj djeci bilo bolje. I ja želim nešto postići. Želim organizirati veliko prijevozničko poduzeće kojega će se linije širiti u svim smjerovima iz Prairie Cityja. To mogu postići samo onda ako moja kola prevoze vaše žito. Dakle, ja sam potreban vama, vi meni. Mogu vam obećati da ću se pošteno založiti da se to ostvari. Doveo sam iz Kansasa najtvrdi i najbolje vozare. Mi se znamo boriti i borit ćemo se bude li to potrebno.

– Buck je doveo pravoga čovjeka – reče srdačno. – Ako uspijemo, Rick, vaše će prijevozničko poduzeće biti jedino koje će za sva vremena prevoziti žito za farmere u ovoj zemlji. To će vrijediti i za našu dje-

cu i za djecu naše djece.

Još jednom čvrsto zatrese Ban-
nermanovom rukom, a onda ljudi
načine Ricku prolaz. Dok su gledali
za njim, primijetili su da je umoran
i iscrpljen. Jedan od farmera reče
pun nade:

– Možda i neće biti tako loše kao
što smo se bojali, prijatelji. Možda
se naposljetku Gates urazumi i pre-
domisli. On mora uvidjeti da se ne
može suprotstavljati napretku koji
snažno i nezadrživo nadire u ovu
zemlju.

* * *

I Rick se nadao da će Josiah Ga-
tes uvidjeti kako nije jedini gospo-
dar u ovoj zemlji.

Kad je napokon ušao u dvorište
njihovog poduzeća, Buck i Nancy su
ga dočekali na vratima. Iscrpljen,
Rick se spustio na klupu pred ku-
ćom, a oni su sjeli do njega.

Izvijestio ih je o svemu. Kad je za-
vršio, savije cigaretu. Djevojka
ustane i načas stavi vrhove prsta
na njegovo rame. Osjetio je taj do-
dir kao da su prsti poslali kroz nje-
govo tijelo struju.

– Ti se želiš izboriti, Rick – mir-
nim glasom reče Nancy – i ja te
razumijem. Znam da si neustrašiv.
Međutim, zar te ne pritišće odgo-
vornost? Zar ćeš podnijeti da ljudi
umiru, da teče njihova krv?

– Možda će biti strahovito teško,
ali ja bih isto tako teško podnio da
mnoge farmerske obitelji izgube
svoj dom i svoju farmu, da trpe uni-
šteni gladu i neimaštinom. Već sam
na nekoliko mjesta vidio i doživio
što se zbilo kad su moćni stočarski
despoti napadali siromašne poljo-
djelce i otjerali ih s njihove zemlje.
Vidio sam te ljude kako zatim, pot-
puno izgladnjeli, putuju u potrazi
za novim komadićem zemlje na ko-
jem će početi iznova. Vidio sam bo-
sonogu djecu u snijegu, izgladnjele

žene i skrhane muškarce u kojima
više nije postojala ni nada. I to sve
samo zato što su veliki rančeri svo-
jatali pravo na slobodne pašnjake i
zaposjedali ih svojom moći i svojim
novcem. Nancy, ja ću se boriti i ne-
ću se kajati. Novo, bolje vrijeme za
male i siromašne ne dolazi samo od
sebe. Da bi se ono ostvarilo, valja se
neprekidno boriti.

– Možda ćeš uspjeti – mirno od-
govori djevojka. – Jednoga dana,
ako ostaneš živ, poštovat će te cijela
zemlje. Želim ti to od svega srca. –
Krenula je prema vratima. – Pri-
premit ću večeru – doda i nestane
u kući.

Poslije večere Rick je ponovo izi-
šao i sjeo na klupu pred uredom.
Naslonio se na zid i savio cigaretu.
Onda se u Buckovoj sobi ugasilo
svjetlo, a malo zatim iz kuće je izi-
šla Nancy.

Ugledavši žar cigarete, djevojka
polagano prijede preko dvorišta.
Sjela je na klupu i stavila ruku na
Rickovu.

– Rick, cijelog sam dana razmi-
šljala o tebi.

– I ja sam mislio na tebe.

Svojim rukama obuhvati djevoj-
činu. Nije izvukla ruku, ali je rekla:

– Nadajmo se da se neću zaljubi-
ti u tebe.

– Zar bi to bilo tako loše, Nancy?

– Najvjerojatnije, da.

– Zašto?

– Zato što bi moj strah zbog tebe
tada bio mnogo veći.

Neočekivano je zagrlji i poljubi.

– Ja tebe već sada volim. – reče.

Kratko mu je odgovorila na po-
ljubac, zatim uzmakne.

– Ne brzaj tako, gospodine! Možd-
a si navikao samo na lagani pli-
jen. To što se plašim zbog tebe još
ti dugo neće dati pravo na takvo
ponašanje. Nemoj pokraviti naš od-
nos, Rick. Možda se bojim zbog tebe
zato što si tako neutrašiv i samo te

zbog toga poštujem.

Odmaknuo se malo od nje, nag-
nuo naprijed i podlakticama naslo-
nio na koljena. Cigaretu je ležala
na tlu ispred njega i on nagazi na
nju. Uradio je to posebno pažljivo.

— Oprosti, Nancy — promrmlja
zatim — i zaboravi da sam te polju-
bio. Međutim, jedno moraš znati. Ti
potpuno odgovaraš predodžbi ka-
kvu sam u mašti stvorio o budućoj
ženi. Gotovo svaki muškarac u ma-
šti stvara takav lik, zar ne? Taj se
lik rada u dugačkim, samotnim no-
ćima, uz logorske vatre pod zvjez-
danim svodom ili za dugih jahanja
pustim stazama. No možda sam i ja
samo divlji momak koji pokušava
sreću kod svake privlačne djevojke,
zar ne?

Nasmiješila se i polako ustala.

— Jednog ću te dana dobro upo-
znati, Rick Bannerman — odgovori
nježno, a u njezinom glasu zatitra
nada.

Načas mu položi ruku na rame, a
onda ode.

Rick nije mogao ni slutiti koliko
je Nancy smetena zato što se sve
tako brzo odigralo. Duboko u sebi
ona je znala da je s dolaskom Ricka
Bannermana prvi put u njen život
ušao muškarac kojega bi željela za-
voljeti.

Nancy nije mogla slutiti kako je
usamljen taj muškarac koji sjedi na
klupi u dvorištu. Bio je umoran i is-
crpljen. Dan proveden u sedlu, bes-
poštedna borba s Brettom Hardom
i sve ostalo što je doživio toga dana
ocrtavalo se na njemu.

Znao je da neće zaspati. Mučit će
ga stotinu najrazličitijih misli. Zato
je ustao, prešao dvorište i izašao na
cestu. Prešao ju je i na suprotnoj
strani zastao. Stajao je na drvenom
nogostupu, u sjeni strehe, i osluški-
vao disanje i bilo grada.

Topao noćni vjetroć donosio je
mirise prerije. Onda se vjetar izne-

nada okrenuo i Rick osjeti miris
zrele pšenice.

Krene dalje. Ponovo je zastao tek
pred salunom »Longhorn Trail«. O
prečku pred zgradom bilo je prive-
zano nekoliko konja. Jedna od živo-
tinja imala je vrlo uočljiv žig: G u
krugu. Bio je to veliki vranac osed-
lan skupocjenim sedlom koje bijaše
ukrašeno srebrom. Na glatkoj koži
sedla bila su izrađena dva slova: H.
G.

— Howard Gates — promrmlja
Rick.

Odjednom žarko poželi da sazna
što je to rančerovog brata nagnalo
da te večeri dode u grad.

Pride pomičnim vratima, lagano
ih gurne i uđe.

Za točionikom su stajala tri čov-
jeka odjevena u kaubojska odijela,
ali Rick nije vjerovao da oni jašu za
Gatesa. Više su mu nalikovali na lu-
talice u sedlu.

King Buff pogleda novoga gosta
hladno i odbojno, ali Rick se nije
obazro na vlasnika saluna nego se
zagledao u stol za kojim se kartao
poker.

Od kartaša za stolom u kutu Rick
je poznavao trojicu: Howarda Gate-
sa, Carla Blainea i doktora Three-
mana. Jedan od igrača mogao bi bi-
ti bankar. Posljednji kartaš bijaše
iz soja opasnih momaka. Rick bi se
mogao prevariti u svome sudu ako
to nije jedan od onih grabežljivih
jahača koji jašu najrazličitijim sta-
zama i uvijek vješto prikrivaju svo-
je tragove.

Kad je krenuo prema točioniku,
svi kartaši pogledaju prema njemu.
Bannerman ugleda neprikrivenu
mržnju u očima Howarda Gatesa,
zagonetan osmijeh na licu Carla
Blainea, a onda u zelenim očima
posljednjeg kartaša zamijeti ispitu-
jući pogled, pun budnog procjenji-
vanja.

Ostala dvojica nisu vrijedna paž-

nje, zaključujući Bannerman.

U sredini stola ležala je hrpa novca. Igralo se vrlo visoko.

— Bannerman, nosite se do vra- ga! — prodere se Gates. — Buff, iz- baci tog goniča mazgi!

— Već sam mu o podne rekao da u mene nije rado viđen gost — promrmlja vlasnik saluna.

Rick mu se nasmiješi, pa mirno reče:

— Viski i cigaru.

Kad se zatim okrenuo prema Ga- tesu, isto tako blagim glasom na- stavi:

— Oprezno, prijatelju! Prije ne- kog vremena u Kansasu sam slu- šao o vama, a čuo sam koješta i dok sam bio preko u Teksasu. Dobro poznajem vaš soj ljudi i zato vam kažem: Oprezno, momče!

Posljednje je upozorenje izrekao s posebnim naglaskom. Vidio je ka- ko ga ostali muškarci, pogotovu ze- lenooki neznanač, pažljivo prouča- vaju.

Howard sočno prekune, ali pogne glavu i zagleda se u karte.

— Sudjelujem i povisujem za dva- deset dolara — reče.

Igra krene dalje.

Bannerman je poslužen viskijem i cigarom. Kad ju je zapalio, ona trojica za točionikom napuste sa- lun. U prostoriji su ostali samo vla- snik, kartaši i Rick, ali ne zadugo. Pomična vrata su se zaljuljale i u salun je ušao šerif McIntire. Onako visok i težak, pomalo se zanosio u hodu. Kad je stao uz točionik, Rick osjeti težak zadržak alkohola što se širio oko njega.

McIntire se zagleda u Buffa. Za- stenje, rukom pritisne desnu slje- poočicu i zajauče:

— King, danas mi je osobito loše. Jednoga dana moja lubanja će se rasprsnuti. Neću to više dugo izdr- žati. Poludjet ću od bolova. Daj mi bocu viskija „Old Man“.

Buff ga šutke posluži. Dohvati s police bocu i stavi je pred šerifa. McIntire je uzme, okrene se i pode prema izlazu. Kod vrata još jednom zastane i promrmlja:

— Vjerujem da imam tumor na mozgu. Čitao sam da takvo nešto postoji. Oh, vi uopće ne znate što ja moram trpjeti! Nitko u ovome gra- du to ne zna.

Pošto je šerif izišao, za kartaškim stolom Howard Gates otkrije karte. Pobjedničkom ih kretnjom položi na stol i likujući reče:

— Četiri kralja. Četiri prekrasna kralja! Blaine, imam karte kojih se ti bojiš, no možeš biti sretan što sam ih ja dobio.

Carl Blaine kimne osmjehujući se.

— I jesam sretan. Pogotovu zato što ja imam četiri asa.

Položio je karte na stol i nagnuo da bi obim rukama privukao gomi- lu novca kad zelenooki momak iz- nenada izvuče kolt i oštro naredi:

— Čekajte!

Svi za stolom se zaprepaste, a Gates upita glasom u kojem su se ispreplitali divlje likovanje i pokva- rena zluradost:

— Što je, Lee?

— Da, Douglas, što se zbilo? — upita i Blaine, čije su ruke i dalje ležale na stolu.

Stranac, za kojega je Bannerman sada znao da se zove Lee Douglas, polako ustane i usmjeri kolt u Blai- nea.

— Blaine, vi ste varalica. Ja sam odložio pikovog asa i zadržao tri dečka nadajući se da ću dobiti četvrtog, a sada je moj odbačeni as...

— Lažete, Douglas — prekine ga ogorčeni Blaine. Onda pogleda Ga- tesa, pa doda: — To si ti smislio.

— Nisam. — Rancierov se brat zlurado cerekao. — Tjednima sam vjerovao da gubim novac s pošte-

nim igračem. – Okrene se Douglassu. – Nemoj ga ubiti, Lee. Pruži mu priliku ako mi vrati sav novac što sam ga dosad s njim izgubio. – Ponovo se okrene kockaru. – Što ti misliš o tome, Blaine?

Pitanje je bilo postavljeno grubo, prijetećim glasom.

Blaine se još nije pokrenuo. Samo mu je pogled lutao od Gatesa do Douglassa, pa opet od revolveraša na rančarovog brata. Kad je naposljetku progovorio, vidjelo se da teško diše.

– Vi ste ortaci! Lee, Howard vas je unajmio da bi dobio natrag novac što ga je dosad izgubio na kartama. U pitanju su veliki gubici. Vi ste ortaci. Howard vam je sigurno obećao dobar dio. Dobro, pobijedili ste, Douglas, ali vam savjetujem da pripazite. Pri diobi Horawd Gates će vas sigurno prevariti.

– Neću dobiti nikakav dio – obrecne se tamnokosi čovjek i polagano pomakne kolt. – Jednostavno sam te ulovio kako varaš, a ja ne trpim varalice na kartama. Gospodine Blaine, ubit ću vas ako ne isplatite...

– Rekoh, pobijedili ste – prekine ga osorno kockar.

Ponovo zavlada tajac. Onda se ona dva kartaša koji su dotad sve samo zaprepasteno promatrali pomaknu. Čovjek kojega je Bannerman smatrao bankarom reče:

– Mi odlazimo.

Liječnik tiho dometne:

– Da, idemo. Mi nismo mnogo izgubili.

Gates pogleda Bannermana i zareži:

– Nemojte se u to uplitati, Bannerman! To je samo obračun s kartaskom varalicom. – Okrenuvši se prema vlasniku saluna, nastavi: – Blaine pohranjuje svoj novac u tvojoj blagajni, zar ne? Izvadi ga, Buff! On ga je zaradio varajući na karta-

ma. Posljednjih sam tjedana izgubio gotovo dvadeset tisuća dolara. Hajde, izvadi novac, King! Tada će sve biti sredeno, a zatim ćemo Blainea istjerati iz zemlje.

Vlasnik saluna pogleda prema kockaru, a Blaine mu kimne.

– Našao sam se u procijepu, Buff. Daj mi novac. Gates, oduvijek me zanimalo odakle ti toliki novac. Hoćeš li mi to odati?

Bannerman zamijeti da se Gates jedva primjetno trgnuo. U tom su času rančarovog brata pogledali i Buff i Douglas. Zacijelo je i njih silno zanimalo porijeklo novca.

Blaine iskoristi taj trenutak i krene u akciju.

Kartaš je iskoristio tu neznatnu šansu i izložio se velikom riziku. Njegove dotad nepokretne ruke, koje su dijelom ležale na gomili novca u sredini stola što ga je namjeravao privući kad ga je Lee Douglas iznenadio, sada se pokrenu. Među novcem bijaše i podosta zlatnika i kockar ih je strelovitom kretnjom bacio Douglassu u lice.

Prostorijom zaori prasak iz revolvera.

Blaine se bolno skvrči. Istoga trenu se baci u stranu i izvuče oružje, spreman da puca. No nije to morao uraditi.

U međuvremenu je Bannerman dohvatio i bacio tešku bocu s viski-jem što je stajala nadohvat njegovoj ruci. Pogodio je Douglassa u glavu i revolveraš je u hipu bio izbačen iz borbe.

Gates glasno prekune i posegne za koltom, ali Blaine brзом kret-njom usmjeri oružje u njegove grudi.

– Potegni, nitkove! – zareži, oštro i hladno.

Mladić je do polovice izvukao kolt iz korica, ali je sada zastao u pokretu. Znao je da je izgubio. U djeliću je sekunde odlučio, da ništa

ne riskira.

Blaine je jako krvario iz obraza, gdje ga je zaparao Douglasov metak. Kako je izgledalo, ranu će biti potrebno sašiti. Krv mu se slijevala niz bradu i kapala na sniježnobijelu košulju, ali se kartaš na to nije obazirao.

— Gates — progovori ubitačnom mirnoćom — slučajno znam odakle ti novac što si ga u posljednje vrijeme izgubio. Sada sam dobio i posljednji dolar od te svote. Međutim, prije nego što te ubijem porazgovarat ću s tvojim velikim bratom. Nakon toga više nećeš biti pod njegovom zaštitom. Tada će te tvoja prošlost brzo sustići.

Čim je zašutio, prostoriju zapara pištav Howardov glas.

— A kada će te Josiah upitati tko si ti, što ćeš mu odgovoriti, Blaine?

— I za tebe su četiri kralja bili tvoja posljednja igra — mirno nastavi Blaine. — Sada možeš otići. Najprije mora tvoj veliki brat maknuti s tebe svoje zaštitničke ruke, a onda ćeš biti slobodan kao ptica da odletiš do vruga. Hajde, Gates, odlazi!

Howard Gates se očigledno uplašio. Dok se okretao, okrznu Ricka pogledom u kojemu su se zrcalili strah i panika.

Preplašen, istrči iz saluna. Malo zatim odjekne topot kopita njegovog vranca.

Blaine kimne Bannermanu.

— Hvala vam, gospodine. Nisam imao većih izgleda nego što ih ima snježna gruda da se održi na vatri. Učinite još nešto za mene, hoćete li? Ne bih želio da u vašim očima ostanem varalica. Molim vas, pogledajte odložene karte. Ja ih nisam imao u ruci. Liječnik je dijelio. Potražite odloženog asa.

— Znam da ga neću naći — mirno odvrati Rick, ali ipak ode do stola i okrene odložene karte. — Ovdje

nema asa — reče.

King Buff napokon odahne. Svom se težinom osloni na točionik i s gorčinom primijeti:

— Carl, ne vjerujem da ću ti dopustiti da i nadalje kartaš u mom salunu.

— Ti si neutralan? — podrugljivo ga upita Blaine.

Buff je razmišljao, onda kimne.

— Možda. A sada odlazite, gospodo. Salun je zatvoren.

Kartaš skupi novac, gurne ga u šešir i odnese do točionika. Vlasniku saluna vedrim glasom reče:

— Zaključaj ga u blagajnu, Buff.

King Buff je ponovo neko vrijeme razmišljao. Tada dohvati šešir i potpuno mirnim glasom reče:

— Jedno te moram upozoriti, Blaine. Ako Josiah dođe u grad i izda naredenje, ja ću ga poslušati. Dakle, tvoj ću novac dati Josiahu ako ga zatraži u ime svoga brata.

— Možeš to uraditi.

Kad je kartaš izašao, Bannerman plati račun, još jednom pogleda onesviještenog Douglasa, koji se počeo polako micati, pa i on izide.

V

Blaine je stajao na nogostupu i čekao. Sada se okrenuo prema Ricku i rekao:

— Još jednom mnogo hvala, Bannerman. Molim vas čuvajte se Douglasa. On je opasan gotovo isto toliko koliko i Sego Wade. On je razbojnik, stokokradica. U brdima ima tajni logor u kojem se okupljaju odmetnici. Rick, možda ćete požaliti što ste mi pomogli.

— Oh, to me je razveselilo — nasmije se Rick.

Pogledali su jedan drugoga. Njihova su lica bila osvijetljena blagom svjetlošću što je prodirala kroz prozor, pa su se dobro vidjeli. U

kockarovim se očima naziralo poštovanje.

– Rick, želim vam mnogo sreće – zausti oklijevajući. – Znam zašto ste ovdje i što smjerate. Vjerujem da niste potcijenili Josiaha Gatesa, a znam da ste i hrabri i samopouzdaniji.

Krenu, polagano nogostupom. Bijaše prošla ponoć, pa su svi lokali već bili zatvoreni. Ulice su bile puste jer su svi građani spavali. Sredinom tjedna u gradu nikad nije bilo bučno, niti su saluni poslovali.

Na uglu jedne uličice kartaš zaustane. I Bannerman.

– I građani će se morati naposljetku opredijeliti – mirnim glasom reče Blaine. – Uvijek je tako u životu, i kod velikih i kod malih stvari. Čovjek se uvijek mora opredijeliti.

– Što zapravo radite u Prerie Cityju, Blaine? – otvoreno upita Rick.

– U prvi mah sam vas smatrao okorjelim kartašem, a onda sam na vašim rukama zamijetio ožiljke. Na hrptu ruke imate žuljeve kakve ima samo pravi stočar. To pokazuje da umijete bacati laso. Što radite u ovom gradu i zašto ste tako kivni na Howarda Gatesa?

– On je nitkov! Ne mislim tom riječju izreći grdnju. To je jednostavan zaključak. Mene je na put pokrenula mržnja. Tako sam stigao i u Prerie City.

Iz džepa kaputa izvadi dvije tanke cigare. Jednu ponudi Bannermanu. Zatim izvadi šibicu i brzim je pokretom pripali na noktu.

Tek kad obojica povuku nekoliko dimova Blaine počne pričati, polagano i tihim glasom:

– Imam sestru. Otac me već kao momčića otjerao i poslao do vraga. Nije mi učinio nepravdu. Ispravno je postupio. Godinama, sve vrijeme koje nisam proveo kod kuće, dopi-

sivao sam se sa sestrom. Prije nekoliko mjeseci pisala mi je da će se udati. Naš je otac umro prije dvije godine, a sestra je naslijedila posao, veliku trgovinu u Austinu. Krenuo sam k njoj da bih upoznao budućeg šurjaka. Kad sam stigao, oni bijahu otputovali. Zaprepastio sam se kad su mi ljudi ispričali da je moja sestra iznenada prodala trgovinu za dvadeset tisuća dolara! Rekli su mi i to da je otputovala prema sjeveru, zajedno sa čovjekom koji se naziva Howard Gates.

Povukao je dim, dva i nastavio:

– Slijedio sam ih. Sestru sam naposljetku pronašao u Dodge Cityju, kako u jednom restoranu poslužuje goste. Bila je umorna, bolesna i usamljena. Momak ju je napustio i pobjegao s njezinim novcem! Pobri-
nuo sam se za sestru i pošao u potragu za tim nitkovom. Naposljetku sam mu ovdje došao na trag.

Ponovo je ušutio i pogledao Bannermana. Susretne njegov upitni pogled.

– Zacijelo se pitate zašto ga nisam odmah ubio, zar ne? Pa, tada bi se Josiah Gates pobrinuo da potjernice s mojom slikom budu razaslane u sve gradove, a ja ne bih mogao dobiti natrag sestrin novac. I tako sam tjednima kartao s Howardom i oduzeo mu novac što ga je ukrao. Sutra ću poštom poslati novac sestri, a onda ću razgovarati s Josiahom. Na žalost, sestra mi ne dopušta da podnesem prijavu. Kad bih to uradio, sve bi bilo mnogo jednostavnije. Nadam se da će mi rančer vjerovati. Možda tada više neće štititi brata. Možda me neće proglašiti ubojicom ako Howarda primoram na poštenu borbu.

Ušutio je i slegnuo ramenima. Onda dodade:

– To je sve, Rick. Vi ste prva osoba kojoj sam o tome govorio. Koji-

put čovjek poželi s nekim podijeliti tajnu. Ne može sve u sebi skrivati.

– Znam. – Rick stavi ruku na kartaševo rame. – Možda ne biste trebali ubiti Howarda, prijatelju. Vaša sestra nije podigla tužbu protiv njega što znači kako ne želi da ga zbog njegove podlosti izvedu pred sud. Ne želim vam dijeliti savjete, Carl, ali ja ne bih preuzeo dužnost suca i krvnika.

– Howard Gates je štakor – promrmlja kockar.

Iznenada Rick pomisli na nešto drugo.

– Ono je bila šala, zar ne Carl? – upita. – Mislim na proročanstvo o četiri kralja koji...

– Možda i nije šala – prekine ga Blaine, pa nastavi: – Posljednjih osam godina prehranjujem se kao profesionalni kartaš. Nikada nisam nikoga prevario. Jedna stara Indijanka iz plemena Yaqui doista mi je gatala iz dlana. Dugo me je gledala u oči o onda rekla neka bacim u zrak svoje igraće karte. Uradio sam to. Osim četiri karte sve su ostale pale na pod tako da su ostale slikom prema dolje. One četiri otkrivene karte bijahu kraljevi. Tada mi je starica rekla da te četiri karte znače moju smrt.

Stresao se pri pomisli kako je to proročanstvo bilo izrečeno ozbiljnim i upozoravajućim glasom.

– Rick – nastavi – tada sam se tome smijao. Međutim, zar nije čudno što odonda još nikada nisam imao odjednom u rukama četiri kralja? Kartam već osam godina, svakoga dana po nekoliko sati. Imao sam već po četiri dame, asa, desetke i druge karte. Zato mi Indijankino proročanstvo više ne da mira. Proganja me u snovima. Dogurao sam tako daleko da sada uvijek, pri svakom novom dijeljenju, očekujem hoću li u svojim rukama

ugledati četiri kralja. Tek ću tada kada ih dobijem saznati koliko je istine u proročanstvu one stare žene.

Nakon tih riječi Blaine baci opušak, kratko se rukuje s Rickom, pa skrene u pokrajnu uličicu. Možda je ovdje unajmio kućicu, pomisli Rick dok je osluškivao korake što su se gubili u tami.

Dok je koračao prema Webbovoj kući razmišljao je o četiri kralja, o Howardu Gatesu, o Blaineovoj sestri i o neprilikama koje ga očekuju kad počne prevoziti žito.

* * *

Neprilike su počele mnogo prije toga.

Ušao je u veliko dvorište i krenuo prema kućici. Kad je htio ući, iz tame izroni srednje visok lik. Odmah zatim osjeti kako mu se revolver-ska cijev zabila u leđa, a onda začu je poznati glas.

– Uistinu mi je žao, Bannerman – mirno izgovori Sego Wade.

Rick nije bio budala. Nije se ni pomakao iako su i njegov razum i sva njegova osjetila bili napeti. Začuo je korake i drugog čovjeka, pa polako okrene glavu. Nejasno je vidio muškarca koji je izronio iza ugla kuće, no prema građi tijela bijaše gotovo siguran da je to Simson Gates.

– Možeš prići – prošapće Wade. Sopćući, Simson pride Ricku i izvuče mu kolt iz korica. Kad je to obavljeno, Sego blagim glasom reče:

– Okreni se i podi za Simsonom, Bannerman. Malo ćemo se udaljiti odavde. Nemoj ni slučajno prouzročiti kakvu buku. To bi ti malo koristilo.

Rick posluša. Neprekidno je osjećao lagani pritisak cijevi na ledima. Bojao se da ne naide na kakvu ne-

ravninu na tlu i posrne. Znao je da bi revolveraš zapucao čim bi on napravio neki neočekivani pokret. Zato je koračao polagano i vrlo oprezno.

Zakrenuli su iza zgrade, prošli između staje i štaglja, stigli do korala i tu produžili uz ogradu. Malo zatim napustili su puteljak i preko livade krenuli prema malom šumarku. Odmah kraj drveća žuborila je rječica preko koje je Rick prvi put stigao u grad.

Ispod krošanja čekala su dva čovjeka. Rick primijeti njihove sjenke i prema njima zaključi da je riječ o čvrstim i snažnim momcima.

Wade napokon odmakne revolver s Bannermanovih leđa i udalji se nekoliko koraka. Oko Ricka su ostali Simson i dva neznanca. Stajao je u sredini trokuta što su ga ta trojica činila.

Sego se nasloni na neko deblo i potpuno mirnim glasom progovori:

– Prije tri sata gazda je došao do zaključka, Bannerman. Do sada se još nisi imao ni na što potužiti, zar ne? Imali smo te na ranču, ali smo te pustili da odeš. Tada je gazda počeo razmišljati o tebi i došao je do zaključka da si čovjek koji se doista želi boriti. I koji će izdržati. Stigli smo u grad prije sat vremena. Vidjeli smo te u salunu. Kroz prozor smo promatrali sve što se događalo s Howardom, Douglasom i Blaineom. Zatim smo pošli da te dočekamo.

– I sada me imate u stupici – promrmlja Rick.

– Tako je, prijatelju.

Za trenutak je vladala posvemašnja tišina. Čuo se samo vjetar u krošnjama. Ipak, u zraku se osjećala opasnost.

Ljudi su čekali. Predstavu je vodio Wade, a njemu se nije žurilo. Znao je da ima vremena.

Rick bijaše u stupici. Opoljen. Znao je da prema njemu neće imati obzira. U velikoj je neprilici, a nitko mu ne može pomoći. Osjeti kako ga obuzima strah. Iz svih mu pora počne izbijati hladan znoj. Ispod odijela znoj je klizio niz tijelo.

Onda, odjednom straha nestane isto tako nenadano kao što se i pojavio. Zamijeni ga hladan i gorak prijezir. Dok je čekao što će se dogoditi, on je sve više bujao u njemu.

Sve teže disanje ljudi presiječe bezosjećajan glas revolveraša Wadea, koji je bio samrtnički miran.

– Rick, shvati da protiv tebe nemam ništa osobno, ali bit će prilično surovo ako to počnemo obrađivati. Ne želiš li se ipak predomisлити? Odustani od svojih planova, a Josiah će ti nadoknaditi sve dosadašnje troškove. Ni on nema ništa protiv tebe. Štoviše, gazda te poštuje. Međutim, ni u kojem slučaju neće ti dopustiti da prevoziš žito. Zato radije dobrovoljno odustani, Rick, nerado slamam pravoga čovjeka.

Bannerman je slušao te riječi, ali nije odgovarao. U međuvremenu je donio odluku i sada je nećujno i neočekivano ali s divljom mržnjom i odlučnošću skočio na najbližeg protivnika.

Simson Gates bijaše tim iznenadnim napadom potpuno zaskočen. Bannerman ga je udario slijeva i zdesna, unijevši u udarce svu snagu i sav bijes. Rick bijaše siguran da će mu šake dulje vremena ostati povrijeđene, ali u tom času ništa nije bilo važno.

Pošto je tresnuo rančerovog brata i slijeva i zdesna, doda udarac odozdo, kojim malo podigne protivnika. Onda je trenutak iznenađenja minuo i ostala dvojica Gatesovih plaćenika napadnu, režeći pri tome poput razbjesnijih lavova.

Gates je na neko vrijeme izbačen

iz borbe. Cim se oporavio, ponovo se umiješa u tučnjavu.

Pogoden s nekoliko snažnih udaraca, Rick počne teturati. U tom je ga trenutku pogodi još jedan, vrlo snažan udarac. Posrne u stranu, a to iskoristi jedan od protivnika. Ramenom ga snažno pogodi u bradu, pa mu rukom obuhvati gnjat. Rick posrne. Napadači se bace na njega, kao tri lava na tigra.

Iznenada, kad je izgledalo da će borba završiti loše po Bannermana, rančerovi su ljudi spriječeni da obave zadatak što su ga dobili od moćnoga stočara.

S druge obale, koja je također bila pošumljena, jedan za drugim zapraskaju tri pucnja iz kolta.

Jedan metak prozuji uz Wadeovu glavu i zabije se u deblo. Revolveraš strelovito odgovori na vatru, a ostala trojica odmah puste Ricka i bace se pokraj njega na tlo.

Kad je Wadeov kolt utihnuo, zavlada teška, prijeteca tišina. Čulo se samo bolno Bannermanovo stenjanje i soptanje napadačke trojke. Onda Gates bijesno prosikće:

— Sego, tko je pucao na nas?

Revolveraš ne odgovori. Gledao je napeto u tamu na drugoj obali, odakle su dopirali šumovi. Netko se tamo u grmlju micao. Onda poviče:

— Haj'dmo odavde! Brzo!

Počeo je puzati kad se s druge strane ponovo oglasi kolt. Meci su trgali lišće s obješenih grana.

I ostala se trojica dadu u bijeg.

— Prokletstvo, tamo je samo jedan čovjek! — zareži Simson kad se naposljetku uspravio.

— Znam — odgovori Sego. — Taj je čovjek pucao samo zato da bi prouzročio buku. Ipak, haj'dmo što brže odavde. Gazda ne želi svjedo-ke.

* * *

Preko, na drugoj obali čulo se neobično soptanje. Netko se probijao kroz grmlje. Onda se strovalio s obale i preko pijeska otkotrljao u vodu.

U to je godišnje doba rječica bila posve plitka. Ni pas se u njoj ne bi utopio. Čovjek koji je pao u vodu ipak prestrašeno krikne, pa se za- praćaka poput djetesca.

Mac McIntire ponovo jednom bijaše na svom čudnom putešestviju. Kad su ga god mučili ti nesnosni bolovi u glavi, posizao bi za bocom. Da bi ih omamio, kako je govorio. Tada je bježao iz grada; ne bi li u pijanstvu zaboravio na ono što ga muči. I danas je s bocom izišao iz grada. Kad se dobro napio, zaspao je. U snu je sebe vidio kako luta po gustoj šumi. Sanjao je kako ga napadaju vukovi. Trgnuo se i sjeo. U mamurluku je izvukao kolt i počeo divlje i besciljno pucati po okolišu.

Sada je sjedio u vodi i tražio oružje. Kad ga nije našao, pokuša ustati. Nakon nekoliko bezuspješnih pokušaja to mu i uspije. No zateturao je tek nekoliko koraka i opet pao, koliko je dug i širok.

Sopćući, malo otriježnjen, pokuša ponovo ustati. Spotičući se, krivudao je koritom rječice i ponovo pao. Upravo u trenutku kad je glavom dosega suprotnu obalu.

Točno na tom mjestu ležao je oveći kamen.

U McIntirovoj glavi kao da je nešto eksplodiralo. Uz teški uzdah izgubi svijest. Nije osjećao da su mu noge još u vodi.

* * *

Nebo' na istoku postalo je malo svjetlije kad se Bannerman počeo polako buditi iz nesvjestice.

Skvrćio se kako bi umanjio bolo-

ve što su mu razdirali tijelo. Te su ga siledžije dobro udesili. Ležao je dugo i disao polako, plitkim udisajima. U glavi mu je bubnjalo i misli su mu bile zbrkane. Kad je pokušao opipati rebra, ruke ga strahovito zabole.

Osjetio je žed i želju da uroni u vodu kako bi bar malo ublažio boli. Polagano sjedne. Ostane tako neko vrijeme, a onda teškom mukom ustane. Ljuljao se amo-tamo i skupljao snagu. Zatim krene.

Kad je poslije gotovo vječnosti stigao do rječice, sjedne na obalu i polagano se otkotrlja prema vodi. Zapazi onesviještenog čovjeka, ali se na nj nije osvrnuo.

Bio je sretan kad je zagnjurio u vodu. Neko je vrijeme hladio ruke, a onda potpuno iscrpljen otpuže do onesviještenog čovjeka.

Tek je sada prepoznao šerifa. Prijetiti se i pucnjave koju je čuo prije nego što je pao u ponor duboke nesvjestice.

McIntire se okrenuo na leđa i pogledao navise, prema Ricku.

– Tko ste vi? – upita trijeznim glasom ali s bolnim prizvukom.

– Rick Bannerman. – Nakon nekoliko časaka nastavi, polagano i nesigurnim glasom: – Šerife, vi ste vrlo odvažan čovjek. Sego Wade, Simson i Gates i još dvojica Josiahovih momaka postavili su mi zasjedu. Upao sam u stupicu, a oni su me strahovito pretukli. Možda bi me i dotukli da niste vi došli i počeli pucati. Četvorka se dala u bijeg. Mac, tada ste zacijelo posrnuli i glavom udarili u ovaj kamen. Kako se osjećate? Možete li ustati?

McIntire pokuša. Ustane i pri tome bolno zajaukne. Tada se zaljula i obim rukama uhvati za glavu.

– Da, ja sam pucao. Toga se sjećam. – Zajeca. – Opet sam jednom bio pijan! Oh, zar sam doista navali na Wadea i Simsona?

– Jeste. Da niste, prošao bih mnogo gore. Vi ste najurili te siledžije. Kad se razradni, moći ćete sve vidjeti iz tragova.

– Oh! – ponovo zastenje šerif i otetura dalje od rječice.

Bannerman ga je slijedio.

Kroz noć dopre dozivanje. Rick prepozna glasove. Buck i Nancy! Traže ga! Pustio je šerifa neka nastavi svojim putem, a on krene prema glasovima. Kad je malo zatim uspio istisnuti malo glasniji promukao krik, Buck i Nancy nađu se ubrzo kraj njega.

– Čuli smo pucnjavu i potražili te. Nisi bio u svojoj sobi, pa smo pošli u potragu – zabrinuto će djevojka. – Poprilično te dugo tražimo. Oh, nitko drugi u tom gradu kuka-vica nije brinuo o pucnjavi.

Webb pride Ricku i podupre ga sa strane. U ruci je imao sačmariću.

– Što se dogodilo? – upita.

– Bio je to pozdrav Josiaha Gatesa i njegova prva opomena.

Odveli su ga kući. Nedugo zatim ležao je na krevetu, pun boli i stida kad je osjetio kako s njega skidaju odjeću i premazuju mu povrede.

Webb je ogorčeno mrmljao:

– Mladiću, izgledaš vrlo loše. Premlatili su te bokserima. Možda bi uistinu bilo bolje da odustanemo od prijevoznickog poduzeća.

– Ne – proštenje Rick. – Sve je to sastavni dio velike igre u kojoj će biti više činova. Ne brini, Buck, izdržat ću.

Nakon cijele vječnosti bili su gotovi s vidanjem rana. Posvuda je osjećao flastere i ovoje. Nancy ga je pokrila. Nije vidio da djevojka plače, jer su mu vjede bile sklopljene kako bi prikrilo bol.

Negdje pred jutro napokon je zaspa.

Šerif Mac McIntire u to je vrijeme već dugo spavao. Probudio se tek negdje oko podneva. U prvi čas nije znao ništa o onom što se protekle noći zbilo, a onda se sjetio.

Bolovi u glavi ovaj put bijahu potpuno drugačiji od onih na koje je bio navikao. Sada nije osjećao bocajuće vrtanje i neprekidno bubnjanje. Oni stalni i neizdrživi bolovi su nestali! Osjećao je samo bolno kucanje na mjestu gdje mu se na glavi nalazila oveća otekline. Medutim, ti su bolovi u usporedbi s prijašnjima bili kao blagi povjetarac prema snježnoj mećavi.

Uzdahne u nevjerici. Smatrao je to jednostavno nemogućim, pa se rukom udari po glavi. Točno na mjestu gdje su se dotad javljali bolovi zbog kojih je zamalo poludio.

Da, boljela ga je samo otekline.

Ponovo uzdahne, pa ustane iz kreveta. Pride zrcalu i dobro promotri svoj odraz. Promatrao je podbuhlo lice, umorne crte i odjednom se sjetio pojedinosti iz protekle noći. I onoga što mu je rekao Rick Bannernam.

Slijedećih nekoliko sati posebno je proučavao tragove kraj rječice. Pronašao je mjesto borbe i tragove jahača, a poslije i svoj prazan kolt na drugoj obali, među grmljem uz rječicu. Odmah je nadomjestio metke.

Sada je vjerovao da je svojom pucnjavom natjerao u bijeg jahače velikoga Gatesa.

Našao je i kamen o koji je udario čelom i zaradio oteklinu. Podigao ga i ponio sobom. Znao je da tom kamenu može zahvaliti mnogo toga.

Kad je onomad pao s konja, žestoko je glavom udario o tlo. Od tog je vremena trpio paklenske bolove. Zbog neizdržive boli postao je pijanica. Prošle je noći ponovo udario glavom, ovoga puta u kamen, i pa-

klenski su bolovi nestali. S njegovom je glavom ponovo sve u redu! Boli ga, doduše, otekline, ali te boli može podnositi sa smiješkom.

Vraćao se u grad s kamenom pod rukom. Djelovao je odlučno i samouvjereno. Sve ljude koje je susreo gledao je ravno u lice. Građani još nisu znali da za šerifa opet imaju pravoga čovjeka.

VI

O podne, kad su u gradu očekivali dolazak poštanske kočije, iz pokrajne se uličice pojavio šerif McIntire. Zastao je na uglu, pred zgradom poštanske agencije.

Malo zatim na ulazu u grad pojavila se kočija, koju je vukao šestoropreg. Dolazila je velikom brzinom, pa je uzvitlala gustu prašinu.

Dok se prašina širila među kuće, kočijaš nagazi nogom na kočnicu i grleno poviče:

— Haaaiaaaa heeeeeej!

Kočija stane. Lagani povjetarac rastjera prašinu. Putnici počnu izlaziti. Većina ih je bila samo na proputovanju, pa su došli u restoran da nešto pojedju. Vozar zbaci s krova dvije poštanske vreće. Pratitelj kočije side sa sjedala. Dohvati jednu putnu torbu i dva paketa, pa ih odnese u poštanski ured.

Iznenada šerif ugleda neku mladu ženu. Djelovala je izgubljeno i bespomoćno u mnoštvu ljudi koji su se tiskali oko poštanske agencije u želji da kupe novine ili podignu one na koje su pretplaćeni.

Žena pride pratitelju kočije i on joj pruži veliku ručnu torbu. Zatim čovjek krene, kako bi zamijenio umornu zapregu.

Mac McIntire je dalje promatrao mladu ženu. Izgledala je vrlo dražesno, iako je bila blijeda i doimala se boleljivo. Kad je vidio da se ogleđava, kao da nekoga traži, pride joj.

skine šešir i upita:

— Gospodo, mogu li vam pomoći?

Ispod šeširića ugleda dva plava oka i tamnu kosu. Neznanka je imala prekrasna usta, lijepe zube i malen nosić. Bila je uistinu dražesna, što nije umanjivao ni izgubljen i tužan izraz njezinoga lica.

Nasuprot vanjskom izgledu izraz u plavim očima bio je vrlo odlučan.

— Da. Uistinu mi možete pomoći, šerife. Htjela bih do svog zaručnika, Howarda Gatesa. Kako bih što prije stigla do njega? — upita, pa se predstavi: — Ja sam Kate Westwood.

Prezime šerif nije dobro razumio jer ga je žena izgovorila tiho i nerazgovjetno. Međutim, ljudi koji su kupovali novine odjednom postanu vrlo pažljivi. Ta se djevojka predstavila kao zaručnica najmlađega brata kralja stočara! Novost se šapatom brzo proširi dalje.

Zavlada tajac. Djevojka je osjećala da je promatraju, pa se još više uspravila i čvrstim pogledom zagledala u znatiželjnike. Onda se ponovo okrene šerifu i odlučno, tako da su svi mogli čuti, upita:

— Gdje bih mogla naći svog zaručnika? Doputovala sam čak iz Dodge Cityja da ga pronađem, šerife.

Približio se službenik poštanske agencije.

— Gospodice Westwood, mogu poslati glasnika na ranč Gatesovih. Tada će Howard zacijelo doći po vas kolima.

— Ne — odgovori djevojka brzo, čvrstim glasom. — Želim ga iznenaditi.

Disanje joj se ubrza. Jednoga časa Mac McIntire u djevojčinim očima zapazi strah. Odmah zatim Kate Westwood odlučno okrene glavu prema njemu i upita:

— Šerife, mogu li negdje unajmiti kola i vozara?

* * *

Nekako u to vrijeme Carl Blaine izide iz saluna s paketom ispod ruke, i krene u poštanski ured.

Poštanski je službenik iza tezge srediavao poštu što će je otpremiti kočijom. Zaprega je već bila promijenjena i kočija će ubrzo krenuti na dalek put do Bismarcka odakle je prije tri dana i krenula.

Blaine ude u poštanski ured, stavi paket na tezgu i reče službeniku:

— Steve, ovdje je dvadeset tisuća dolara. Izdaj mi potvrdu o primitku i pošalji novac na naznačenu adresu.

Čovjek se zagleda u paket. Prije nego što ga je otvorio, kako bi prebrojao novac, uzme papirić na kojem je Blaine napisao naslovnika i glavno pročita:

— Kate Westwood. Dodge City, salon „Lone Star“.

Kad je pročitao, podigne pogled i začudeno se zagleda u pošiljatelja paketa. Onda promrmlja:

— Ima li ta djevojka plave oči, tamnu kosu, sićušnu jetrenastu mrlju pod lijevim kutom usana i sunčane pjegice na malenom nosu?

— Da — jedva protisne Blaine i od iznenađenja zadrži dah.

Službenik gurne paket natrag prema Blaineu.

— Ta je djevojka upravo doputovala kočijom. Predstavila se kao zaručnica Howarda Gatesa. Krenula je na ranč. Šerif je s njom prije nekoliko minuta napustio grad. Požuriš li, mogao bi ih stići.

Nekoliko sekundi Blaine je zurio pred sebe. Onda uzme paket i izide dugim i ukočenim koracima.

Prije nekoliko je tjedana pisao sestri. Javio joj je da je pronašao Howarda i da će uskoro dobiti natrag njezin novac. Nikad nije ni po-

mislio da bi Kate mogla doći u Prairie City. Štoviše, bio je siguran da je epizoda s Howardom Gatesom za nju završena.

Iznenada je Kate, potpuno neočekivano, doputovala ovamo i pred svima se predstavila kao Howardova zaručnica. Carl Blaine, zapravo Carl Westwood, počeo je slutiti kako će značajan biti taj njezin korak.

Čim je ušao u salun „Longhorn Trail“, ne obazirući se na goste, priđe točioniku i položi paket s novcem pred Buffa.

– Zaključaj ga ponovo u svoju blagajnu – reče odrješito, pa izađe iz saluna.

Nedugo zatim izjahao je iz grada.

* * *

Šerif McIntire potjera konje u trk. Osjećao je napetost i nestrpljivost što su obuzimale djevojku koja je sjedila kraj njega i želio ju je što prije toga osloboditi.

Pošto su prevalili nekoliko kilometara, djevojka upita:

– Kakav je čovjek Josiah Gates? Čula sam, naime, da Howard živi na ranču svoga brata.

– Mnogo je godina bio glavni na ovom području – promrmlja šerif, pa sada on upita: – Zašto ste se zaručili s Howardom, gospodice?

Nije odmah odgovorila. Progovorila je tek pošto su prevalili više od pola kilometra.

– Voljela sam ga – odgovori vrlo oporim glasom. – Oh, sretna sam što se nije sastao s mojim bratom! Moj brat je, naime, već nekoliko tjedana u Prairie Cityju. Moram razgovarati s Howardom. Ako još jednom postupi kao nitkov, onda ću zamoliti njegova brata da me zaštiti. Eto, zato sam vas pitala kakav je čovjek Josiah Gates. Svi Gatesi ne mogu biti nitkovi i prostaci!

– McIntire malo promisli, pa reče:

– Josiah je surov čovjek, ali mislim da ne bi bio prost prema ženi. Djevojko, ako ikada budete u nepriključici, rado ću vam pomoći. – Opet razmisli pa doda: – Ne poznajem ovdje nikoga tko se preziva Westwood. Kako izgleda vaš brat, gospodice?

– Carl je kockar i...

– Tada je to zacijelo Carl Blaine – prekine je šerif. – Baš sam danas čuo da se sinoć sukobio s Howardom. Tjednima kartaju zajedno poker. Howard je mnogo izgubio.

– Znam. To je moj novac, a Carl mu ga je na kartama oduzeo. Uskoro će možda Howarda i ubiti. Došao je ovamo da bi obračunao s tim nitkovom, no najprije je želio dobiti natrag moj novac. Šerife, morate spriječiti Carla da ubije Howarda! Molim vas za to, a molit ću i Josiaha Gatesa. Moj brat ne smije ubiti oca moga djeteta. Šerife, ja...

– Dobro, djevojko, dobro – promrmlja muškarac. Sve je shvatio. U njemu buknu hladan bijes.

Kad su se Mac McIntire i Kate Westwood uvezli u dvorište ranča, šerif zaustavi kola pred verandom. Na njoj su sjedili Josiah i Simson Gates i revolveraš Wade.

Muškarci su šutke promatrali neočekivane posjetitelje. Šerif je zamijetio pretučeno Simsonovo lice i znao da je to posljedica tvrdih Bannermanovih šaka. Domaćini su, pak, začudeno gledali šerifa. Primijetili su promjenu koja se na njem zbila.

McIntire im se osmijehne, no kad je progovorio u njegovu glasu nije bilo blagosti. Oštrim je glasom rekao:

– Ljudi, ja sam ponovo zdrav! Ne želim više nikada u životu piti viski. Sinoć se mnogo toga dogodilo. Zar ne, Sego? Zar ne, Simson? Hej, momče, koji te to konj tako snažno ritnuo?

Simson Gates nešto nerazumljivo promrmlja, a Wadeove se oči stisnu u uske proreze. Revolveraš upita:

– Zašto si tako ponosan. Mac? Zar si to ti sinoć isprobavao zardali kolt?

– Možda – nasmijulji se šerif. – Međutim, sada je moj kolt ponovo podmazan. I puca mnogo bolje. U gradu više nitko neće biti premlaćen. Očistio sam i svoju zvijezdu. Ljudi, dobro otvorite uši, jer nisam došao ovamo samo zbog Howardove zaručnice. Došao sam i zato kako bih vam rekao da sam ponovo zdrav, da me više ne muči glavobolja, da se više ne opijam i da ću poraditi na tome da u ovoj zemlji ne dođe do rata između rančera i farmera. Jesi li me čuo, Josiah? Ja sam ponovo šerif a ne neka bijedna figura! Branit ću zakon i provoditi red!

Muškarci su načas začuđeno pogledali djevojku, ali to što je ona Howardova zaručnica nije ih toga časa zaokupilo toliko koliko promjena koja se dogodila sa šerifom.

Josiah se nagne preko ograde verande i napokon progovori:

– Mac, vidim na tvom čelu kvrgu. Mora da se u tvojoj lubanji nešto pomaklo kad više ne osjećaš bolove. Međutim, istodobno si postao i tupoglav. Prirodno je da u ovom kraju održavaš red, ali to će biti onakav red kakav ja želim. O tome ćemo razgovarati u prikladnije vrijeme.

Rančer ušuti i okrene se prema djevojci. Pogleda uperenog u njene oči upita:

– Tko ste vi?

– Kate Westwood. Vaš brat Ho-

ward je obećao da će me oženiti. Ja sam u Austinu prodala svoje nasljedstvo i zajedno s Howardom krenula u Dodge City, jer je on tamo namjeravao trgovati stokom. Tamo smo se naumili i vjenčati, čim unajmimo prikladnu kuću. Međutim, Howard me napustio. Iznenada je nestao.

Zašuti. Sve što je rekla bilo je izgovoreno s gorčinom. Sjedila je uspravno i ponosno na sjedalu kraj šerifa.

Simson Gates se počne cerekati.

Sego Wade tiho zazvzdri.

Josiah Gates nakon podulje stanke odgovori:

– Djevojko, nije rijedak slučaj da se momak u posljednji čas predomisli. Ako vas Howard ne želi, dižite, tada nije imalo smisla što ste prevalili taj daleki put od Dodge Cityja dovde. Zar možda vjerujete da ja mogu natjerati brata neka održi zadanu riječ?

Kad je rančer ušutio, Sego Wade vrlo tihim glasom reče:

– Gospodice, budite sretni što ga niste dobili za muža. Howard vas ne bi učinio sretnom. On je jedan prokle...

– Umukni, Sego!

Josiah Gates nakrivi glavu i zagleda se u Kate.

– Niste se valjda nadali da će vas Howard oženiti nakon toga što vas je ostavio? Ili ste došli po svoj novac? Pa, poslat ću po Howarda. Jutros se vratio iz grada tek pred zoru i još spava. No ja smatram lučdošću to što ste vi...

Djevojka ga prekine, mirno ali i odlučno.

– Bila sam bolesna kad me Howard napustio i ponio sobom sav moj novac. U Austinu sam prodala nasljedstvo, a on je odmaglio s mojih dvadeset tisuća dolara. Mogla sam ga tužiti sudu, ali ne mogu dopustiti da zatvore oca moga djeteta.

Gospodine, ja ću roditi Howardovo dijete. Moj sin se ne smije roditi kao nezakonito dijete. Želim svoj novac i časno rođeno dijete. Tada, bar što se mene tiče, Howard Gates može otići do vraga. Od toga nitkova ne želim ništa drugo do svoju čast i svoje nasljedstvo.

Ušutjela je i neko vrijeme pomno promatrala rančerovo lice. Onda upita:

– Shvaćate li me, gospodine Gates? Ili su svi Gatesovi nitkovi? Jeste li i vi jedan od tih? Gospodine, zar vas se ne tiče što vaš brat radi? Hoćete li me otjerati oдавде?

Pitanja su bila kratka. Svako je sadržavalo prijezir i optužbu.

Josiah problijedi. Nekoliko puta duboko udahne, a onda podigne svoju veliku ruku i prijede njom preko lica. Zatim se okrene i krene prema ulaznim vratima. Tu zastane i dobaci Wadeu:

– Sego, djevojka dobija najbolju sobu u mojoj kući. Jedan jahač neka odmah krene u grad i zamoli Mary Petter da na jedno vrijeme uz visoku plaću, dode živjeti na ranču. Mora joj reći kako jedino što treba raditi jest to da se brine o jednoj djevojci.

Izgovorivši to, ude u kuću.

Polako, kao da su mu noge od olova, Josiah stigne pred Howardovu sobu. Otvori, pa gurne vrata.

Mladić je bio u krevetu. Na stolcu kraj postelje nalazila se gotovo prazna boca viskija. Mora da je još pio prije nego što je zaspao.

Kad je Josiah ušao, Howard se probudi i zagleda u oštro i od gnjeva crveno bratovo lice.

A da nije izgovorio ni riječi rančer pride krevetu i za kosu izvuče brata. Howard je kleo i otimao se.

– Do vraga – vikao je pri tome – zar si poludio? Što je to s tobom? Aaaaah...

Josiah je gurao brata preko cijele

sobe i režao:

– Želim od tebe napraviti pravoga muškarca, mladiću. Sada ću te prebiti, kako bi shvatio što pošten čovjek smije a što ne smije. Moj si brat, a jedan Gates ne smije biti nitkov! Uvijek sam bio čvrst i surov, ali nikada nitkov. Howard, došla je tvoja zaručnica. Ne želi roditi nezakonito dijete. I želi natrag svoj novac. Pobrinut ću se da ostvari oboje! I počet ću odmah, ovoga časa.

Howard skoči poput podivljalog vuka, ali protiv Josiaha nije imao nikakvih izgleda. U slijedećih je pet minuta stariji brat rastavio mlade ga malone na komadićke.

Kad je Josiah ponovo izišao na verandu, Wade već bijaše odveo Kate. Tu su bili još samo Simson i šerif, koji je cijelo vrijeme sjedio na boku kola.

Rančer je teško dahtao. Njegove su ručetine još bile stisnute u šake.

– To je završeno – reče šerifu.

– Djevojka će dobiti punu zadovoljstinu. Možeš sada otići, no možda ćeš mi narednih dana biti potreban. Tada ćeš provesti moja naređenja. Jesi li me razumio, McIntire?

– Ja sam šerif – mirno odgovori Mac – i moram zastupati zakon. Ponovo sam zdrav i nisam više ludak. Josiah, bit ću protiv tebe ako namjeravaš kršiti zakon. Budu li tvoji ljudi još jednom nasilni, napadnu li i prebiju nedužnog čovjeka, onda je to teror na koji ću ja odgovoriti napadom. Ne želim više tražiti zaborav u viskiju. A kako se stidim svojih dosadašnjih djela, uradit ću sve da bih se opet mogao pogledati u zrcalu. Jesi li sada ti mene razumio, Josiah?

Rančer nije odgovorio, ali šerif nije ni očekivao da će dobiti odgovor. Okrenuo je kola i izvezao ih iz dvorišta ranča.

McIntire nije prevaleo ni pun kilometar kad ugleda kako mu u su-

sret dolazi neki konjanik. Onda prepozna Blainea.

Kockar zaustavi ridana i zagleda se u šerifa. Ništa nije pitao.

— Carl — reče mu Mac — tvoja je sestra pod zaštitom Josiaha Gatesa. Dobit će sve što zaželi. Kate mi je rekla da je tvoja sestra, ali ne vjerujem da će to reći i Josiahu. Hajde, vrati se sa mnom u grad i tamo pričekaj da vidiš kako će se sve to odvijati. Nema smisla da se ponašaš kao razbješnjeni tigar. Vidim da si gnjevan, ali to ti nema smisla. Josiah je preuzeo sve u svoje ruke. Pođi sa mnom, Carl!

Potjera kočiju. Carl Westwood odmakne konja u stranu, ali neko vrijeme još ostane na mjestu. Gleđao je prema ranču, ali nije vidio ništa do krov glavne zgrade što se nazirao iza uzvisine. Nakon nekog vremena uzdahne, potjera konja i krene za kočijom.

— Mac, zašto je Kate došla za tim momkom? Zašto je doputovala ovamo i...

— Ona očekuje njegovo dijete — objasni mu McIntire.

Carl je bio kao omamljen kad je čuo da će Kate postati majkom.

— Zašto nije mogla naći dobrog i poštenog čovjeka — promrmlja ogorčeno.

Šerif nije odgovorio. I njegove su misli bile potpuno obuzete plavookom djevojkom.

VII

Na ulazu u dvorište prijevoznikog poduzeća pojave se tri konjanika. Bannerman odmah u jednom jahaču prepozna Jeffa Kilraina.

Jahači zaustave konje pred kućom i sjašu. Pridu Ricku. Webb odmah ostavi posao kojim se dotad bavio i požuri preko dvorišta. Za njim dode i Nancy.

Farmeri kimnu na pozdrav, pa se

pažljivo zagledaju u Bannermana, koji čvrsto odgovori na njihove poglede.

Kilrain kimne još jednom i zatakne palčeve u hlaćnjake u visini prsa.

— Izgledate vrlo loše, Bannerman — reče, pa nastavi: — Došli smo vas obavijestiti o jednoj novosti. Dobili smo ponudu od Josiaha Gatesa. Želi nas sve prekupiti. Ako svoju zemlju prenesemo na njega, on će otkupiti naš urod, a mi ćemo smjeti na svojim imanjima ostati do proljeća.

Zašuti i ispitujući se zagleda u Bannermana. Rick zakima glavom.

— Ponuda je dobra — reče tiho.

— Za ljude koji se ne žele boriti, koji se daju ucjenjivati, čak vrlo dobro. Gates će kupiti pšenicu, a vašu će zemlju dobiti uz to, kao maslac uz kruh. U proljeće, pak, morat ćete napustiti svoja polja i nikada više nećete ovdje imati priliku da obrađujete zemlju. Možda će proći mnogo godina dok će na granicu ranča Josiaha Gatesa stići novi doseljenici. Tada će se igra ponoviti. Bit će to uvijek ista igra, sve dotle dok se netko ne pobrine da to bude i posljednja igra.

— Za slabe je ta igra preteška i suviše surova — promrmlja jedan od farmera.

Rick podigne ruku.

— Smatrate li vi sebe slabima? Do vraga, tada se predajte! Na meni se vidi da sam loše prošao, ali zbog toga se ne smatram slabim. Ako vi ispunite svoj dio ortaštva, i ja ću ispuniti svoj. Dovest ću vašu pšenicu do riječnih skladišta!

Farmeri su ga ponovo ispitivački promatrali, a onda jedan od njih s gorčinom promrmlja:

— Nedvojbeno je da ste hrabar čovjek, Bannerman, ali prvo što smo vidjeli je to da su vas premlatili. Vi još ne raspolazete nijednim kolima, a vaši će ljudi možda pobje-

ći odavde kao što su to uradili i Webbovi.

Farmer pogleda Kilraina, pa trećega muškarca. Kad mu je posljednji kimnuo, nastavi:

– Sutra počinjemo žetvom. Moramo početi, jer suho vrijeme neće trajati vječno. Za tri dana prva pošiljka mora biti na putu, a mi ovdje ne vidimo ni kola ni vozare. Ništa! Vidimo samo prebijenog čovjeka!

– Kola stižu večeras – odgovori Rick – a moći ćete vidjeti i moje ljude. – Obrati se izravno Kilrainu. – Što je s vama, Jeff? Mogu li prevoziti vašu pšenicu?

Visok, koščat farmer oklijevao je samo trenutak. Onda kimne.

– Dobro! Žetva počinje na mojoj zemlji. Budete li za tri dana još imali i kola i ljude, dodite po moju ljetinu. Ja želim pokušati.

Pri zalasku sunca stajao je Rick Bannerman na dvorišnim vratima i nestrpljivim pogledom pretraživao cestu u daljini.

Po gradu su posvuda stajale grupe ljudi. Oni koji su bili blizu, netremice su promatrali Ricka. Cijeli je grad bio napet i u iščekivanju, jer se pročulo da Bannerman i Webb očekuju svoja teretna kola i vozare.

Zajedno s Bannermanom čekao je i cijeli grad.

Webb se pridruži mladom ortaku i zabrinuto promrmlja:

– Rick, ako tvoji ljudi ne dođu, znači da ih je Josiah zadržao. Ako je tako, sigurno ih je napala zakrabuljena družba. I moja su kola napali jahači s maramama preko lica.

Bannerman tvrdoglavo zatrese glavom, pa odgovori:

– Moji ljudi se umiju boriti. Oni su spremni za svaku vrst neugodnosti. Osim toga, ne vjerujem da će Gates pokušati već sada uništiti ko-

la. On će posegnuti za tim posljednjim sredstvom tek kada ne nađe više nikakvo drugo rješenje. Sada, međutim, mora računati i sa šerifom. McIntire se mnogo promijenio. Jučer sam dugo i s njim razgovarao.

Obojica zašute i opet se zagledaju prema ulazu u grad. Rick je razmišljao o tome da je možda ipak morao, iako mu je loše, izjahati u susret vozarima. Trebao je pratiti šerifa koji je oko podneva izjahao iz grada.

Kao da ga je mislima dozvao, šerif se iznenada pojavi između kuća. Približavao se galopom. Kad je dojahao na udaljenost od oko pedeset metara, zamijeti ortake, pa poviče tako glasno da su ga mogli čuti i svi znatiželjnici:

– Bannerman, dolaze! Rick, dolaze tvoja kola! Udaljena su od grada malo više od kilometra! Nitko ih nije pokušao napasti.

Rick odahne. Buck mu stavi ruku na rame, pa reče:

– Imao si pravo, mladiću. Josiah je postao oprezniji. Međutim, ako na miran način ne postigne ono što želi, nastupit će vrlo surovo.

McIntire zaustavi konja pred njima. Njegovo donedavno podbuhlo lice postalo je jedrije, koža napetija, a oči su mu se iskrile i nisu više bile mutne. Oteklina na njegovom čelu sada je bila plavozelena.

– Kola su divna, a takvi su i ljudi koje sam susreo – oduševljeno će šerif. – Farmeri su napustili svoja polja i došli do ceste da vide kola i vozare. Od Gatesovih ljudi nigdje ni traga ni glasa. Uf, kako sam žedan! Postao sam mlitav. Dugo jahanje me strahovito izmorilo. Odsad ću svakoga dana jahati po nekoliko sati da bih ponovo stekao kondiciju.

Nasmiješio se, mahnuo rukom na

pozdrav i potjerao konja put javne staje.

Bannerman i Webb prijeđu preko dvorišta i sjednu na verandu. Nancy izide iz kuće s velikim namkom plavo-bijele kockaste posteljine, i krene prema spavaonici za vozaře.

– Rick – nasmiješila se – hoće li te tvoji ljudi prepoznati?

– Reći ću im da si me ti tako udesila kad sam te pokušao poljubiti.

Kad je djevojka prkosno podigla glavu i pobrzala, Buck se zadovoljno osmjene i promrmlja:

– Majka joj je bila isto takva. Rick, moj mladiću, bio bih najsretniji čovjek na svijetu da se vas dvoje jednoga dana vjenčate. Isti si kao što je bio tvoj otac, a njega sam dobro poznao i cijenio.

Ušute i počnu čekati.

Napokon se začuje kotrljanje mnogih kotača. Bičevi su praskali. Kroz buku što su je stvarala kola čuo se topot mnogobrojnih kopita. Rick i Buck ustanu i priđu stubama što su s verande vodile u dvorište.

Pojave se prva od teških teretnih kola. Zaokrenu udesno i uvezu se u dvorište. Kola je vuklo osam mazgi, potpuno prekrivenih prašinom. Gore, na vozařskom sjedalu, sjedio je ridokosi div i vitlao devet metara dugačkim bičem.

– Hej, gazda – zagrmio je promuklim glasom – stigosmo! Aaaaiaaaa! Heeeej! Stanite, tetke! Betsy, Mary, stanite!

Obje mazge prethodnice poslušaju. Stanu teška kola, na kojima je bio i dodatak za kočničara.

Tom Kentucky, orijaški vođa Bannermanovih vozařa, skoči s kola, pa dugim koracima zagradi preko dvorišta. Počela su pristizati i ostala kola. Svaka je vukao osmoprog mula, a na svakima su bila dva čovjeka. Kentucky pride veran-

di. Tek je sada dobro vidio Bannermana.

– Do vraga, gazda, zar nisi mogao pričekati s tučnjavom? Uf, možda si samo pao s nekog brda? Ili si dospio pod stado mazgi?

Prodrmao je Rickovu ruku, a onda se okrene prema Nancy. Skine svoj pohabani šešir i mnogo mekšim glasom nastavi:

– Oprostite, gospodice. Ja sam neuglađen poput mazge. I...

– To je vođa mojih vozařa, Tom Kentucky – prekine hitro Rick gorostasa, jer se bojao da će ridokosi Irac nešto izvaliti. Dobro je znao da je Tom u društvu žena vrlo nespretn.

Zatim Rick predstavi Tomu Webbove.

– Tom, ovo su Buck Webb i njegova kćerka Nancy. A sada mi reci kako su momci.

– S njima je sve u redu no tko je tebe tako udesio, sto mu gromova?!

– Oh, imat ćemo još mnogo posla sa surovom gospodom kojima mogu zahvaliti batine. A ti bi se napokon mogao odviknuti psövki kad je u blizini dama.

Bannerman side s verande u dvorište, objašnjavajući Kentuckyju:

– Za tri dana počinjemo poslom. Smjestite se, a kuhar neka odmah počne pripremati hranu.

Došao je do kola koja su stajala uredno poredana. Vozaři se okupe oko njega u polukrug. Smješkali su se, očekujući što će im reći. Bannerman je bio njihov poslodavac i oni su ga voljeli iako su bili ogrubljeni i kruti ljudi. Svi su odreda bili tvrdi momci, u teškim čizmama i odjeći od grubog sukna. Tjelesno su svi pripadali u tešku kategoriju, no to je bilo neizbježno jer je i njihov posao bio težak. Upravlјati osmoprogom i teškim kolima krcatim tovarom, i to još kroz divlju i surovu

zemlju, nije nimalo lako.

Rijetko je koji od tih ljudi znao čitati i pisati. Bili su neuglađeni, a ipak su na jedan poseban način bili divni ljudi. Upravo takvim ljudima daleki i divlji Zapad može mnogo toga zahvaliti. Bar isto toliko koliko i kaubojima.

Rick je dobro poznao svakog vozara i njegovog pomoćnika. Svi su već dugo radili za njega. S ovim je ljudima prevalio dug put Santa Fe i na njemu se borio s tisuću teškoća. Nije bilo lakše ni na putu Chisholm ni na Red Riveru, gdje su se dulje od tjedan dana borili protiv četiri stotine Komanča. Bijahu napravili utvrdu od kola, postavljenih u krug, i izdržali dok nije stigla konjica.

Ti su ljudi provjereni i u vodi i u vatri. U njih se mogao pouzdati. Ta, godinama su zajedno dijelili i dobro i zlo.

— Pogledajte me — reče Rick vozarima — i odmah ćete znati kako se ovdje surovo živi. Morat ćemo se boriti. Reći ću vam i to da će ovdje zacijelo poteći krv. Ako netko od vas ima puni nos...

— Dobro, gazda, razumjeli smo! E, otići će do vraga svi koji nas pokušaju zaustaviti!

Uzviknuli su to mnogi glasovi jednoglasno. Onda Tom položi ruku na Rickovo rame i reče:

— Ne moraš držati govor, gazda. Ovo ovdje su pravi ljudi. Naša će se kola kotrljati. Do vraga, pa mi smo se posvuda borili a ipak smo i divno živjeli. Željeznicu u Kansasu nismo mogli pobijediti, ali u svakom drugom slučaju potukli bismo sve na svijetu.

Ridokosi se Irac okrene svojim ljudima.

— Hej, momci, zar mi nismo «četa od deset tisuća kilometara»? Ispregnite zaprege! Tamo su obori, ovdje naša spavaonica. Charly, podi

napokon u kuhinju i pobrini se za hranu! Hajde, pokrenite se, momci!

* * *

Iste večeri Josiah Gates je saznao da su Bannermanu stigla kola i vozari. Šesnaest čvrstih momaka koji se, prema svemu sudeći, umiju boriti.

Sjedio je zamišljeno za stolom. Svi koji su večerali zajedno s njim napeto su ga promatrali, očekujući što će reći. Sego Wade je promatrao sve oko sebe, po običaju stisnuvši oči u uske proreze. Bio je prisutan i Brett Hard, kao i oba rančerova brata.

Simson Gates je šutio i priglupo se cerekao.

Na licu najmlađega Gatesa vidjeli su se tragovi batina što ih je dan prije dobio od Josiaha. Mladić je promatrao najstarijeg brata čudno svjetlucajućim pogledom. Tada spusti glavu i zagleda se u svoje ruke.

Josiah ostrim pogledom prostrijeli sve za stolom, a onda zareži:

— Tako, dakle! Njegovi su momci vjerojatno i vrsni borci! Pa, možda je baš zbog njih bio tako samouvjeren. No, Brett? I ti, Simson? Očekuje vas posao. Napokon možete pokazati koliko vrijedite. Sakupite sve momke. Bit ćete dvostruko brojniji od njih. Siguran sam da će se oni sutra nakon posla okupiti u salunu. Odjašite u grad i razbijte te momke u komadiće! Jeste li čuli? Morate ih grdno premlatiti, ali svađa mora izgledati kao da je izbila posve slučajno!

Pogleda najmlađeg brata. Mladić je i dalje zurio u svoje ruke. Onda rančeri nastavi:

— Vodit će vas Howard. Ako tko u gradu slučajno zapita zašto ste svi zajedno došli, odgovorite da moj maleni brat slavi momačku večer i da vas je pozvao. Zar ne, Howard,

da ćeš rado slaviti...

– Ne možeš me prisiliti da oženim tu djevojku! – prosikće mladić.

– O da, mogu! Prisilit ću te, pa makar te svakoga dana morao mlatiti. Mogu te slomiti i onda iz tebe napraviti pravoga muškarca. Naposljetku ćeš me poslušati, a ja ću te neprekidno imati pred očima. Tako ćeš mnogo raditi da ćeš otvrdnuti.

Pogleda ostale za stolom. Svi su šutjeli, poniknutih glava. Nitko se nije htio u to uplitati.

– Pobrinut ću se – nastavi Josiah – da Kate Westwood dobije dobrog muža. Ona ima na to pravo. Čuvaj se, Howard! Kate može na mojem ranču ostati do svoje smrti, a njezino će dijete jednoga dana postati glavnim nasljednikom svega što posjedujem. Ako se ne potru-diš i ne pokušaš djevojci nadoknadi-ti sve što joj duguješ, otjerat ću te do sto vragova!

– Kate me mrzi i prezire – promuklo će Howard.

– Nekoć te je voljela. Ako vidi da se možeš promijeniti i da se iskreno trudiš, sigurno će ti oprostiti. No, to je tvoja briga. Meni je dovoljno da dijete nosi tvoje prezime. Bude li dječak, ti mi više nećeš biti potreban. Howard, otjerat ću te ako se ne urazumiš! Na žalost, sumnjam da je to ostvarivo.

Mladić nije odgovorio. Rančer doda, obrativši se i ostalima:

– Čuli ste što vam je zadaća!

Svi ustanu. Hard se brzo udalji, jer je htio odspavati nekoliko sati. Howard i Simson polagano krenu za njim. Iako nisu spavali u zajedničkoj spavaonici s kaubojima nego u glavnoj kući, nisu otišli na kat. Izidu na verandu.

I Sego Wade ustane, ali zastane kraj rančera koji je počeo savijati cigaretu.

– Jos – reče revolveraš – Ho-

ward ti je odsad neprijatelj. Dobro pripazi na njega. Reci, hoću li i ja sutra s njima u grad.

Nećeš. Ti nastupaš kad stvari postanu gore. To što će se sutra dogoditi u Prerie Cityju, bit će obična tučnjava. To je pravi posao za Bretta i Simsona. Ako oni ne uspiju potući vozare, tada ćeš uzeti nekoliko ljudi vičnih koltu i krenuti u okršaj.

– Za to me i plaćaš – promrmlja revolveraš

Na verandi Sego ugleda Simsona i Howarda, ali se ni ne osvrne na njih. Side s verande, prijede dvorište i krene u svoj stan. Dok se razodijevao, u tami pred otvorenim prozorom, gledao je prema rančerskoj kući. Vidio je silhuete obojice mladih Gatesa. Onda pogleda na dva osvijetljena prozora na gornjem katu. Tamo je stanovala Kate Westwood sa svojom družbenicom. Mary Petter stigla je toga dopodneva iz grada, kako djevojka ne bi stanovala sama u kući punoj muškaraca.

Revolveraš je vrlo intenzivno mislio na Kate. Još mu je pred očima bio prizor kad je stigla na ranč. Nakon toga ne samo da nije poštivao Howarda nego ga je i mrzio. A od trenutka kad je vidio da je Josiah pravedan čovjek, borio bi se za nje-ga i da ga rančer ne plaća.

Josiah Gates se ponio pristojno i s poštovanjem prema djevojci i na svoj surov način bio je prema njoj dobar. Zato bi mu Sego bio vjeran pa ne dobio ni novčića. Wade se zaljubio u Kate, ali je znao da će taj osjećaj potisnuti duboko u sebe. Ta ga je nesretna djevojka silno podsjećala na sestru, koja je već dugo vremena bila mrtva. I njegova je sestra naišla na nitkova koji ju je obeščastio i u najtežem trenutku napustio. Umrkla je u porodu, a nije preživjelo ni dijete.

Tada još vrlo mlad, Sego je slije-

dio zakućaste tragove nitkova koji mu je upropastio i ubio sestru. Taj je čovjek bio na glasu kao revolveraš. Kad ga je Sego ubio, i on je došao na zao glas. Nakon toga su se uvijek nanovo javljali revolveraši koji su se željeli okušati s njim u dvoboju i tako je krenuo životnim putem kojim sada korača.

Zar je onda čudno ono što osjeća za Kate?

Legao je na krevet i još dugo razmišljao o njoj... i o sebi samom. I nije bio nimalo ponosan na sebe. Dobro je znao da je izgubljen momak, ali i to da će i dalje ostati na surovom putu revolveraša.

VIII

Bannerman začuje topot brojnih kopita i trgne se. Odmah je znao tko je to dojahao u grad. Mogli su to biti samo kaubojski s ranča Josiaha Gatesa.

S tihom kletvom na usnama krene preko dvorišta, toliko brzo koliko je mogao. Stigavši do vrata, ugleda kako u grad ujahuje skupina konjanika. Približavali su se divljim trkom.

Požuri preko ceste. Jedva je stao na nogostup s druge strane ceste kad su prvi konjanici već protutnjali kraj njega. Krene udesno i pobrza nogostupom. Pri tome je promatrao jahače koji su prolazili pored njega, presijecajući svjetlost što je dopirala kroz vrata i prozore.

Prepozna Harda, Simsona i Howarda Gatesa i shvati da su neprijatelji na vidiku. Pokaje se što svoje ljude nije zadržao u krugu Webbova dvorišta.

Stigavši do saluna „Imperial“, gurne preklopna vrata i zaviri unutra. U velikoj je prostoriji bilo tek nekoliko gostiju, ali nijedan njegov čovjek.

Prokune, pa krene dalje. Sada je znao da će gužva biti strahovita.

Očito je da se svi njegovi ljudi nalaze u salunu „Longhorn Trail“. Znao je i to da će se kaubojski s Gatesovog ranča upravo tamo zaustaviti.

Hitao je dalje. Još se nije mogao kretati punom brzinom, iako mu je bilo znatno bolje nego jučer.

Stigavši nadomak salunu, vidje da je dobro slutio. Momci s ranča zaposjeli su cijelu cestu ispred lokala, tako da je nastala zbrka. Na svjetlu što je iz saluna prodiralo na ulicu Rick ugleda kako prva skupina kaubojska upada u salon. Prečke za vezivanje konja bile su pune, a ljudi su nadirali u salon poput bujice.

Kad je ušao i posljednji čovjek, Bannermanu bijaše potrebno još dvadesetak koračaja da bi napokon i on stigao do preklopnih vrata.

Gurne ih i pri tome obim krilima udari po leđima dvojicu najbližih kaubojskih, koji su se zadržali kod ulaza. Međutim, oni se na to nisu obazirali. Zacijelo su mislili da ulazi jedan od njihovih drugova.

U prostoriji bijaše prilično tiho. Čuo se samo glas jednog čovjeka. Ljutit i nestrpljiv glas Gatesovog predradnika Bretta Harda.

— Hej, Buff — govorio je vrlo glasno — kakve to goste imaš? Ovdje smrdi po izmetinama mazgi i po majmunskom znoju! Oh, pa ovdje su pravi goniči mazgi! Izbaci ih, King! Ovo je salon za džentlmene s pašnjaka. Hajde, momci, izbacimo oдавде te magareće slugе!

— Stanite! — poviče Bannerman.

Glas nadjača buka što je zavlada snagom uragana i prigušila sve ostalo. To što se događalo nitko više ne bi mogao zaustaviti. Prasnulo je poput mine kojoj je stijenj dogorio.

Bannerman se baci naprijed, prema onoj dvojici kaubojskih koje je udario vratima. Budući da se tučnjava strelovito razvijala, i on se

svom žestinom baci u nju.

* * *

Počeo je vrlo djelotvorno. Rukom je uhvatio glave tih momaka i žestoko ih sudario. Zatim odskoči, dohvati stolac i počne krčiti put. Želio je stići do svojih ljudi, koji su u trenutku kad su kauboji napali mirno pili pred točionikom.

Nije stigao daleko, jer su u njemu odmah prepoznali protivnika i napali s svih strana. Pao je na pod i primao udarce. Uspio je za sobom povući na tlo i neke kauboje. Zajedno s njima u klupku se kotrljao među stolovima i stolcima.

Našao se u grdnoj nevolji jer se istodobno borio protiv trojice. Kad je došao do zraka, koljenima otpuže između stolova. Zastavši, u blizini ugleda Carla Blainea kako se bori.

– Dodj, ortače! – dovikne mu kockar tako divlje da se sve orilo. Pri tome je mahao šakama i udarao brzo i nevjerovatno točno.

Taj se momak zna boriti, pomisli Rick i silom se počne probijati prema Carlu. Čim je stigao do njega, obojica se ledima upru u zid i počnu mlatiti oko sebe. Dok su primali i zadavali udarce, čuli su krikove vozara.

– Heeej! Heeej! Aaaaiaaaaah!

Bio je to njihov dobro znani poklik.

Gatesovi su ljudi, pak, izvikivali svoj poklič:

– Jiiippiieeh eiiijeh!

Osamnaest vozara, njihov poslodavac i kockar Carl Blaine borili su se protiv više od trideset kauboj.

Vlasnik saluna stajao je iza točionika i batinom udarao po svakoj glavi koja je prohujala mimo njega. Nije pravio razliku između vozara i kauboj. Pri tome je urlao najružnije kletve, koje zbog buke nitko nije čuo.

Zabrinutost Kinga Buffa bila je potpuno razumljiva. Ovi divljaci će njegov salun razbiti u komadiće.

Vani, na cesti okupili su se građani i promatrali što se događa. Ponašali su se nezainteresirano i samo su gledali tučnjavu.

Prozori su brzo polupani. Povremeno bi koji čovjek urlajući izletio kroz prozor ili poleduške kroz vrata i završio na nogostupu. Čim bi ustao, ponovo je jurio u salun, u kojemu je vladala takva buka kao da će se cijela građevina svakog časa raspasti.

Šerif Mac McIntire probijao se kroz mnoštvo. Iznenada se pojavi i Buck Webb. Kad je mimo šerifa htio ući u salun, McIntire ga povuče nazad.

– Smiri se, Buck – ljutito reče.

– Unutra nemamo nikakvih izgleda. Pričekajmo radije na one jarce koji će doći do nas.

Izvukao je kolt i stao kraj vrata.

Međutim, prvi čovjek koji je doletio van protiv svoje volje, koristio je put kroz prozor. Otkoturao se pokraj šerifa, a kad je urlikajući zaturao i pokušao kroz prozor ponovo ući, McIntire ga udari koltom po glavi. Dobro je pogodio i momak se srušio do njegovih nogu.

Šerif pogleda okupljene građane i među njima ugleda snažnoga kovača.

– Dave – dovikne mu – imenujem te pomoćnikom! Uzmi nekoliko ljudi da ti pomognu...

Morao je ušutjeti, jer su kroz pokretna vrata doletjela odjednom dvojica. Iza njih se na vratima pojavio Tom Kentucky, s pobjedonosnim povikom »heeej!«, a onda se hitro okrenuo i nestao u salunu.

Šerif se oprezno približi izbačenim momcima, dva puta zamahne, pa se opet okrene građanima.

– Hej, Dave, zajedno s nekoliko ljudi pokupi te podivljale kravare i strpaj ih u zatvor!

Građani su nesvjesno ustuknuli.

U međuvremenu ponovo izleti jedan kauboj, omanji momak. I on se htio vratiti, ali se sada umiješao Webb. Buck bijaše sobom ponio sačmaricu i sada je obim cijevima lagano udario kauboja po glavi.

— Kukavični majmuni! — dovikne McIntire građanima. — Hoćete li napokon pomoći ili ćete radije gledati kako cijeli grad postaje bojište!

I dalje su oklijevali, a onda se kovač odlučio. Pride, uhvati dvojicu onessviještenih za ovratnike i počne ih vući poput vreća.

— Selby! Frank! Dwight! — vikao je glasno. — Vi ćete mi pomoći!

Pokrenu se i ostali.

I Buff je u salunu obavio dobar posao. Izbacio je iz borbe šest boraca, ali tada je doletjela jedna boca i pogodila ga u bradu. Stropoštao se i zaboravio na brige i sjećanja na svoj nekada tako lijep salon.

Bannerman se i dalje borio kraj Blainea, oslonjen na zid, no znao je da neće dugo izdržati. Na suprotnoj strani vidio je Toma, koji je oko sebe okupio šestoricu drugova, kako se pokušava probiti.

Buka ponovo ojača. Stolovi i stolci letjeli su zrakom.

Iznenada Rick osjeti snažnu bol u glavi. Izgubi svijest i stropošta se na pod.

Nije znao kako je dugo ležao. Kad se naposljetku uspravio, sve je ponovo bilo potpuno tiho. Pomisli da je možda sve samo sanjao, a onda začuje vlastite uzdahe.

Odjednom zaori divlja pjesma.

Bannerman je dobro poznao glasove koji su pjevali, a poznao je i pjesmu. Bila je to vrlo stara pjesma vozara zaprega koji su vozili surovim putevima. Tu je pjesmu slušao na dugačkom i strašnom putu za Oregon, na putu za Santa Fe, na putu za Power River... To je prkosna pjesma vozara teretnih kola

na najtežim putovanjima. Ona je odzvanjala i Bozemanovim putem, i na putu Chisholm, i posvuda gdje su teško natovarena kola prolazila, sukobljujući se i boreći se sa tisuću teškoća.

Rick obriše krv i znoj s lica, pa pogleda oko sebe. Šestorica, sedmorica njegovih ljudi stajali su kraj točionika i mahali bocama viskija. Svuda uokolo bile su ruševine. Između krša posvuda su ležali ljudi. Tu i tamo netko je, posrćući, pokušao ustati. Ako je bio kauboj, odšuljao bi se iz saluna; ako je bio vozar, pridružio bi se raspjevanoj grupi i pjevao dalje s drugovima.

Kraj Ricka se uspravi i Blaine. Gorko jaučući nasloni se na zid.

— O, pakle! — reče. — Kakva je to bila svečanost!

U međuvremenu su vozari započeli drugu pjesmu. Jedan od pjevača našas ušuti, ispljune zub, pa nastavi urlati.

Bannermanu se približi McIntire, ispitivački ga promotri i strogim glasom reče:

— Bannerman, priredba je završena. Već sam obaviješten da su Gatesovi momci došli u salon i odmah započeli tučnjavu. Odvedi odmah svoje ljude, ili ću morati i njih zatvoriti.

Rick kimne i krene prema vozarima.

Tek su ga sada prepoznali. I on je vrlo jedno izgledao.

— Vi, dlakavi majmuni — soptao je — hoćete li već jednom krenuti kući ili vas moram otjerati do sto vragova!

* * *

Josiah Gates podigne glavu i osluhne kad se kroz noć začuo lagani topot nekolicine konjanika. lako je i dalje naoko mirno sjedio, njegovo je nestrpljenje raslo.

Na ulazu se napokon pojavi ne-

koliko konjanika. Pojahali su preko dvorišta i dojahali do bunara i napajališta. Promukao glas nekog jahača nadglasa svu buku koju su jahači prouzročili. Drugi čovjek došepesa do podnožja stuba pred verandom i zastane.

Bio je to Brett Hard. Promuklim, nesigurnim glasom predradnik izvijesti rančera:

– Gazda, mi smo potučeni. Bannermanovi ljudi svojski su nas pretukli. Sve su to ljudine. Pomogao im je i šerif. Pola im je grada pomoglo! Bili smo potučeni jer nismo smjeli upotrijebiti oružje.

Howard, koji je u međuvremenu prišao, reče kreštavim i malone zljuradim glasom:

– Veliki brate, tvoji su ljudi dobili batine, no nemoj ni pokušati da nam predbaciš kako se nismo borili. Bili smo, doduše, brojčano jači, ali to nije obična družba vozara. Po snazi ti su ljudi dorasli bikovima. Znaju se i te kako boriti. Pred salunom su, pak, bili šerif i njegovi pomoćnici. McIntire je dao zatvoriti svakog čovjeka koji je ispao iz saluna. Josiah, dobar tucet tvojih ljudi sada sjedi u zatvoru.

Spustio se na stolac za njihanje i ispružio noge. Njegov brat Simson slijedio je njegov primjer i pri tome rekao:

– Jos, ja nisam tako lukav kao ti, ali tvoja zamisao nije bila dobra.

Ušutjeli su i čekali što će reći najstariji brat.

Prošlo je dosta vremena. U međuvremenu su pretučeni kauboji odveli konje, pa su na napajalištu hladili ozljede ili su nestali u spavaonici. Mnogi od njih su šepali. Čule su se gorke kletve i bolni uzdisaji. Jedan je promukao glas bijesno rekao:

– Ah, Buff me je dobro udario svojom toljagom po glavi!

Josiah Gates je sve to čuo, ali kad

se obratio Hardu njegov je glas začudo zvučao potpuno smireno.

– Ljudi se mogu odmoriti do sutra uvečer. Tada će mi ponovo biti potrebni. Jesi li razumio, Brett?

– Jesam, gazda – promrmlja predradnik, pa upita: – Što će biti s onima koje je šerif pritvorio?

– Njih ću osobno dovesti iz grada. Odjahat ću tamo i to srediti. Možeš sada otići, Brett.

Nakon nekog vremena Sego Wade kratko reče:

– Najprije je na redu Jeff Kilrain.

Opet zavlada tajac. Poslije podulje stanke prvi progovori Howard, pakosno hihotajući:

– Pazi dobro, veliki brate, jer bi još jednom mogao biti potučen. Dogodi li se to, tvojoj je moći ovdje kraj.

Josiah, kao da uopće nije čuo što mu brat govori, obrati se Wadeu:

– Imaš pravo, Sego – suglasi se tvrdim glasom. – Najprije valja srediti Kilraina. Znamo da će on sutra pokušati prvi otpremiti svoju ljetinu. Ako mu to uspije, pokušat će i ostali farmeri. Kreni, Sego! Počni s Jeffom Kilrainom. Sada počinje tvojih pet minuta!

Wade je nekoliko sekundi i dalje nepomično stajao, onda se pokrene.

– Dobro. Dakle, na redu je voda farmera.

* * *

Rick Bannerman i Buck Webb dojašu do malene stambene kuće. Krupna, čvrsta žena izide i krene prema njima.

– Ja sam gospoda Kilrain – predstavi se oporim glasom, pa nastavi: – Sinoć je pred našu kuću došao neki jahač. Pozvao je moga muža i Jeff je izišao. Čula sam kako su izmijenili nekoliko riječi, a zatim začula hice. Jahač nije mome mužu pružio nikakvu priliku. Jeff je mr-tav!

Bannerman i Webb sjedili su u sedlima potpuno ukočeno, kao da su omamljeni, i gledali u ženu kao da ne žele shvatiti to što su upravo čuli.

Tada se Rick s mukom prene i pokaže na ljude koji su radili na dvorištu. Činilo mu se gotovo neprirodnim što se na farmi tako marljivo radi iako je vlasnik mrtav.

— Ali...

Gospoda Kilrain ga prekine.

— Čudite se, gospodine, zar ne? Nemojte pomisliti da sam bezosjećajna ili luda. Nemojte pomisliti da ne osjećam bol što je moj Jeff mrtav. Međutim, kad je na mojim rukama još jednom posljednji put otvorio oči, zamolio me da ni načas ne prekinemo žetvu. Morala sam mu se zakleti da neću prekinuti ni ugovor o prijevozu pšenice.

Pogledala je okolo po dvorištu, gdje se užurbano poslovalo, pa se onda ponovo okrene Bannermanu.

— Sada provodim njegovu posljednju želju. Kad u zoru stignu naši susjedi, da bi nastavili žetvom na našim poljima, reći ću im što mi je Jeff naredio. Večeras ćemo pokopati Jeffa, no vi već sada možete početi utovarom, gospodine Bannerman. Ako se vi necete probiti s našim žitom, ako mi nećemo prodati naš urod, ako će nas Josiah Gates pobijediti, tada je moj muž uzalud poginuo. Svu svoju nadu i vjeru on je polagao u vas, gospodine. Rekao mi je da ćete vi i vaši ljudi uspjeti. Samo zato mi ovdje još ne tugujemo, nego smo svim silama prionuli poslu. Našu ćemo dužnost obaviti večeras, jer je tako želio Jeff.

Ušutjela je.

Rick pogne glavu i uzdahne. Nekoliko je časaka tako pognut sjedio na konju.

Žena ga je promatrala, a onda reče glasno, grlenim glasom:

— Do vraga, zar se Jeff prevario u vama, Bannerman? Kako ćete još dugo čučati u tom sedlu? Naprijed! Tamo leže brda zlatnoga zrnja, pšeničnog zrnja! To je prvorazredna pšenica. Zar je sav naš trud bio uzaludan? Zar je Jeff uzalud umro?!

— Gospodo, Jeff i ja bismo zacijelo ubrzo postali dobri prijatelji da nije poginuo. Ne, on se nije prevario. Ja vas poštujem, gospodo, i jamčim vam da nijedna žrtva nije bila uzaludna!

Okrenuo je konja i povikao vodi vozara:

— Tom, počni! Utovarite! Želim da još danas prijedete dvadesetak kilometara! Hajde, mladići, prionite poslu!

Svi zajedno, i farmeri i vozari, zdušno se posvete poslu. Farmeri su bili tvrdi ljudi. Nisu imali vremena ni za bol ni za tugovanje. Sada je prije svega valjalo obaviti žetvu. To je bilo najvažnije.

Svojim su postupkom najbolje dokazali koliko su poštovali Jeffa Kilraina.

IX

Josiah Gates polagano je potpuno sam jahao prema gradu.

Vijest o njegovu dolasku u Prairie City proširila se poput požara. Ljudi su izišli iz kuća, ili su gledali kroz prozore. Kad su ugledali toga gorostasa kako jaše na orijaškom konju boje lava, morali su priznati da je uistinu u svemu izuzetan čovjek.

Rančer je dojahao u grad potpuno sam, kao da svima želi pokazati kako je on, iako je njegovo ljudstvo jučer poraženo, i dalje neprikosnoveni vladar ovoga kraja.

Stanovnici Prairie Cityja dobro su to shvatili.

Rančer dojaše do gradskog za-

tvora i onako se s visine zagleda u šerifa koji je izišao pred vrata.

Od posljednjeg viđenja Mac McIntire se još promijenio nabolje. Kvruga na njegovu čelu jedva se primjećivala. Njegovo nekoć mlohavo lice postalo je opet napeto, pogled čvrst i odlučan.

McIntire se podbočio rukama o vratnice i čekao. Nije želio prvi početi razgovor.

Gates mu polako kimne, pa reče:

– Vidim da si ponovo postao čovjek, Mac. A kako si imao sreću da ti neke stvari pođu za rukom, postao si i ponosan. Međutim, ti se ipak osjećaš odviše velik za svoje hlače. Čuo sam da si sinoć zatvorio neke moje ljude.

– Narušili su mir u gradu. Nahrupili su ovamo poput čopora i odmah izazvali tučnjavu s vozari-ma prijevoznickog poduzeća, koji su potpuno mirno pili u Buffovu salunu. Josiah, to je kršenje gradskog reda. Da sam imao više mjesta u ćelijama, zatvorio bih sve tvoje ljude. Ti će momci izići tek tada kada za svakoga od njih bude plaćeno po dvadeset dolara kazne.

Rančer istisne glas koji je odgovarao gorkom uzdahu. Zatim skoči s konja, provuče se ispod prečke ograde, zakorači na nogostup i u dva se koraka stvori pred šerifom.

– Mac – rančerov je glas zvučao gotovo prijateljski – ja se divim hrabrosti svakog čovjeka. Mnogo su mi draži hrabri momci od kukavica. Međutim, poslušaj dobro što ću ti sada reći! Želim ti nešto objasniti. Znaš da sam bio prvi bijelac u ovome kraju. Osvojio sam ga za sve koji su došli poslije mene. Brio sam se i o njihovoj sigurnosti, sve sam ih štitio. Branio sam ih od Indijanaca, koji su im željeli uzeti skalpove. Branio sam tu zemlju i od odmetnika i od svih drugih nedaća.

Ušuti, kao da je htio jače naglasi-

ti ono što namjerava reći. Kad je nastavio, njegov glas više nije imao prijateljski prizvuk.

– To je moja zemlja, Mac, i ja sam tu još uvijek glavni! Ja sam te izabrao za šerifa. Svakom sam čovjeku rekao da je tvoj izbor samo formalnost. Izabran si a da uopće nije bilo glasanja zato što sam ja tako htio. Ja sam te postavio na tu dužnost! Ja sam bio gospodar u ovoj zemlji, a to sam i danas.

Naglo ušuti. McIntire odmah odgovori, oštrim glasom:

– To je sve točno, ali ti ne smiješ činiti nepravdu a tvoji se ljudi moraju pristojno ponašati. I nikoga ne možeš pozivati na odgovornost zato što nije istoga mišljenja kao ti Josiah, moraš se suočiti s tim da su stara vremena prošla.

Gates iznenada i neočekivano udari. Njegov udarac odbaci šerifa u ured, kao da je bio pogođen kopitom konja. Rančer ude za njim.

Što se zatim zbivalo građani nisu mogli vidjeti. Nisu vidjeli kako Josiah jednom rukom pridržava napola omamljenog šerifa, prislonivši ga o zid, a drugom strahovito udara.

Malo zatim ugledali su kako Gatesovi ljudi izlaze iz zatvora. Opet su imali oružje i kretali su se prema javnoj staji, gdje su od sinoć bili njihovi konji.

Nisu izišli samo Gates i McIntire.

Ljudi koji su se na glavnoj cesti okupljali u grupice kao da su se ukočili. Nitko se nije ni pomakao da bi pomogao šerifu. Možda im je samo nedostajao odlučan čovjek koji bi ih poveo... možda je problem bio samo u tome... no vjerojatnije je bilo da još nisu spremni usprotiviti se velikom Gatesu. On je predugo bio ovdje vladar. Ova zemlja i ovaj grad dugo su živjeli u njegovoj sjeni.

Za veliku većinu ljudi Josiah Ga-

tes nije bio običan čovjek. O njemu su kružile mnoge legende, koje su pričale o njegovim djelima i o njegovim borbama. Za ljude je on doista bio velik i značajan čovjek.

U šerifovom uredu Gates je potpuno nepomičan sjedio na uglu pisaćeg stola i promatrao McIntirea koji je sklupčan ležao na podu i bolno stenjaao.

— Ustani, Mac — naredi mu odjednom strogo. — Ustani, jer još nisam s tobom završio!

McIntire polagano ustane. Morao se nasloniti na zid da ne bi pao.

Nestrpljiv, Gates se iznenada pokrene. Ode u jedan kut, uzme lončić napunjen vodom što je stajao kraj umivaonika, pa se vrati do šerifa i polije ga vodom.

McIntire se strese. Dode k sebi. Prešavši pažljivo dršćućim prstima preko izubijanog lica, zagleda se u rančera.

Gates mu kimne, pa se naceri.

— Jesi li napokon shvatio? — upita. — Jesi li shvatio da sam ovdje ja gazda? Ili se i dalje osjećaš veliki moćan u tim svojim hlačama?

— Josiah, ti nisi gazda. Čovjek si kao i svaki drugi. Ja nosim zvijezdu i zastupam zakon. Taj zakon moraš poštovati isto kao što ga mora poštovati i svaki drugi građanin. Nemoćan sam prema tebi, ali doći će dan kada ćeš odgovornost za...

— Dakle, još nisu shvatio? — zagrmi rančer i podigne šaku.

Ipak nije udario. Spusti ruku, okrene se i krene prema vratima. Tu zastane. Nekoliko je sekundi promatrao cestu. Vidio je kako iz javne staje izjahuju njegovi ljudi. Onda se gotovo protiv volje, kao da mu je sve to vrlo dosadno, ponovo okrene prema šerifu i ososrno reče:

— Mac, šerif u ovoj zemlji mora mene slušati. Zato što je to moja

zemlja! Neću ovdje trpjeti zaštitnika zakona koji me ne namjerava u svakoj prilici podržati. I zato ćeš napustiti ovaj kraj. Zahvalit ćeš se na službi i ja ću imenovati novoga šerifa. Mac, dodem li sutra u grad i zateknem te ovdje, naredit ću da te lasom odvuku odavde! Jesi li me razumio?

— Čuo sam što si rekao.

Rančer kimne, pa doda:

— Upamti: ja se ne šalim!

Izide. Hitro uzjaše a da se uopće nije osvrnuo na građane koji su tu stajali. Ne obazrijevši se na njih pokazao im je sav prijezir koji gaji prema njima.

Rančerovi kauboji, koji su mirno sjedili na konjima i čekali, obrazuju iza njega četicu.

* * *

Oko podneva stigli su do ranča. Gates je ljude poslao u spavaonicu, a on krene na verandu gdje je sjedila grupica ljudi.

Naslonjen na ogradu verande kraj stuba stajao je Sego Wade. Kad ga je rančer načas pogledao, kimne i promrmlja:

— Sve je sređeno, gazda.

Tako je Josiah Gates saznao da je Wade obavio zadatak koji mu je dao. Dakle, Jeff Kilrain više nije u igri. Rančer je primio na znanje tu činjenicu a da mu se nije pomakao nijedan mišić na licu. Nije uopće pitao kako je to revolveraš obavio.

U Josiahovom srcu nije bilo mjesta za žaljenje. Nedostojnost njegovih djela nije stizala do njegove svijesti. Ova zemlja mora ostati stočarska! Da bude tako, uradit će on još i gora djela, ili će prepustiti svojim ljudima da to urade.

Kimne Wadeu i prode kraj njega. Na stolcu između Simsona i Howarda sjedio je svećenik. Na verandi je bio i Brett Hard.

Josiah stegne svećenikovu ruku i

mirno reče:

– Počnite odmah s vjenčanjem! Neće biti nikakve svečanosti. Vjenčanje valja obaviti jednostavno i brzo. Sada, ovdje.

Okrenuo se Hardu i naredio:

– Brett, doprati mladu. Svjedoci ćemo biti ja i Mary Petter.

Onda pogleda najmlađega brata, koji je i dalje nepomično sjedio, i grubim mu glasom naredi:

– Ustani! Odjeni najbolje odijelo i obrij se. Za deset minuta da si ponovo ovdje, Howarde. Dobijaš za ženu djevojku koje nisi vrijedan.

Howard je oklijevao. U njegovim je očima podmuklo svjetlucalo. Međutim, ugledavši u Josiahovim očima hladan bijes, posluša. Ustane i uđe u kuću.

Ljudi na verandi su čekali. Josiah Gates je teškim koracima prelazio s jedne strane verande na drugu. Nizak, mršav i vrlo mlad svećenik osjećao se neugodno. Simeon je nezainteresirano zurio u daljinu.

Iz kuće izađe Kate Westwood, za njom stara Mary. Muškarci skinu šešire. Vidjeli su bljedilo ali i odlučnost na djevojčinom licu. Sego tiho uzdahne, ali nitko od prisutnih to nije čuo.

Josiah pride djevojci i blago položi ruku na njezino rame.

– Kate – progovori tako nježnim glasom kako ga još nitko nije čuo govoriti – udaješ se za nedostojnog muškarca. Ipak ne brini, jer si pod mojom zaštitom. Siguran sam da će dijete biti dječak. On se mora roditi kao Gates! Jednoga dana i Howard će postati dobar čovjek. Obećajem ti to!

Kate je dugo gledala u sugovornikove oči. Vidjela je u njima istinsku toplinu i dobrotu. Nije znala mnogo o Josiahu Gatesu i baš se zato kraj njega osjećala sigurnom. Onda progovori.

– Zahvaljujem ti, Josiah. Ti si

– snažan čovjek. Ako itko može od Howarda učiniti poštenog i dobrog čovjeka, onda si to ti. I ja ću ti pomoći. Ako ima još išta dobrog u njemu, pokušat ću to probuditi. Ti si učinio mnogo za nas, Josiah.

Malo zatim iz kuće izidu Howard i Brett. Mladoženja više nije izgledao neuredno. Odjenuo je tamno odijelo i uredio se, pa je izgledao zgodno i pristojno.

Nasmijuljio se Kate i rekao:

– Gazda zapovijeda i svi ga slušaju. Želiš li se uistinu udati za mene, Kate? Zar si tako luda da želiš još jednom pokušati sa mnom?

Djevojka se ponosno upsravi i tako ga čvrsto pogleda da je postiden poniknuo pogledom. Onda mu potpuno mirno odgovori:

– Možda ti uopće nisi važan, Howarde. Došla sam ovamo da bi moje dijete dobilo očevo prezime. Više ne želim. Međutim, ako odlučiš da postaneš dobar i poštovanja vrijedan čovjek, sve ću ti oprostiti i bit ću ti dobra žena. Samo o tebi ovisi hoću li te jednoga dana poštivati. Ne zaboravi da sam te žarko voljela. Pobrini se da te tvoj sin ne mora mrziti.

Kad je zašutjela lice Howarda Gatesa bilo je tamnocrveno od stida.

Josiah se nestrpljivo umiješa:

– Počnite, oče – reče kao da mu se žuri. – I obavite to brzo. Nije potrebna duga propovijed.

Dok se na ranču obavljao obred vjenčanja, Rick Bannerman je već bio na putu sa svojim kolima.

Buck Webb je ostao s farmerima, kako bi bio prisutan bar jedan iskusan borac ako Gates sa svojim ljudima već te noći navali na doseljenike i farmere. Možda bi stari Webb mogao zamijeniti pokojnoga Jeffa Kilraina. Bio je i iskusan borac i lukav čovjek.

U međuvremenu je kolona teretnih kola napredovala prema cilju. Za tri dana stići će u Missouri, gdje će ostatak Bannermanovih ljudi dotle dogotoviti skladišta. Uskoro će stići i brodovi, pa će dovesti još kola za prijevoz žita. Zatim će se nekoliko slijedećih tjedana pšenica utovarivati na brodove, koji će nakon toga krenuti jakom strujom nizvodno do Mississippija. Odatle će žito krenuti u velike gradove.

Sve je to Rick dobro pripremio. Sklopio je i ugovore s velikim mlinovima i trgovinskim poduzećima.

Kola su se kotrljala. Najprije je krenulo osam jakih kola marke »Merville«. Uspije li ova pošiljka stići do cilja, uskoro će dvostruko i trostruko toliko kola neprekidno putovati između žitorodnog kraja i rijeke, vozeći u jednom smjeru pšenicu a u drugom tovar za unutrašnjost. Slijedeće godine žetva će biti mnogo bogatija, a svake slijedeće još veća. Onda će u tu bogatu, žitorodnu zemlju naseljenici i farmeri navrijeti poput bujice. Nastat će novo doba. Cijela će Dakota postati pšenično more.

Međutim, svi su i te kako dobro znali da mnogo ovisi o tome hoće li ova prva pošiljka sretno stići do cilja.

Kad je zanoćalo, Howard Gates se našao nadomak Prerie Cityju. Približavao se gradu tako da se klonio cesta i putova. Među drvećem je zavezao konja, skinuo mamuze i počeo se nećujno šuljati kroz noć.

Prošao je kraj nekoliko polja, vrtova i korala i stigao u dvorište iza saluna »Longhorn Trail«. Tu je pažljivo prošao kraj šupe, provukao se kraj naslaganih drva za loženje i obišao bunar.

Stražnja su vrata bila otvorena. Uvukao se u hodnik. U salunu se

radilo. Tu je poslovalo nekoliko obrtnika, kako bi popravili štetu prouzročenu tučnjavom.

King Buff je upravo govorio:

– Dobro je da uvijek u rezervi imam veliko zrcalo. Kakav bi to salun bio koji ne bi iza točionika imao veliko zrcalo!

Howard se cerekao. Mogao je zamisliti kakav posao očekuje stolara i njegova dva pomoćnika. U salunu nije bilo nijednog cijelog stolca kamoli čega drugoga.

Mladić krene dalje. Stiže do vrata koja također nisu bila zaključana, pa se ušulja u drugu prostoriju. Bio je to mali Buffov ured, iz kojega su jedna vrata vodila u stan, a druga izravno iza točionika.

Jedan čovjek prođe hodnikom u kojem je Howard do maločas stajao. Čovjek je nešto unio iz dvorišta. U salunu su neprekidno udarali čekići.

Gates se postavi kraj vrata što su vodila do točionika. Mirno je čekao. Da je ispružio ruku, mogao bi dotaknuti blagajnu. Nije ni pokušao, jer je znao da je King uvijek drži zaključanu, a ključić mu neprekidno visi na lančiću oko vrata.

Strpljivo je čekao. Bilo kada Buff će ući u ured. I dok je tako čekao, podsmješljivo je razmišljao da je danas njegov vjenčani dan i da ga je njegov veliki brat vjerojatno već mnogo puta prokleo. Josiah je zacijelo krenuo zajedno sa svojim ljudima u potjeru za kolonom kola što prevoze pšenicu. Bit će strahovito ljut što me nije našao, pomisli.

Odjednom su se teški koraci počeli približavati vratima. Zatim se začuo Kingov glas.

– Dobro – rekao je – donijet ću vam cigare.

Howard izvuče revolver. Kad su se vrata otvorila, sav se napeo.

Buff ude i krene ukoso pored Gatesa. Vrata se za njim zatvore. Kleo

je zbog mraka, ali nije upalio svjetlo. Pipkajući potraži na pisaćem stolu kutiju sa cigarama.

Buffove se oči još nisu privikle na tamu u sobi, ali je Gates dobro vidio vlasnika saluna. Došuljao se iza njega i udario ga koltom. Kako nije mogao dobro pridržati gorostasa, King se prilično bučno stro-pošta na pod. Međutim, u salunu su neprekidno udarali čekići, blanjalo se i bilo je vrlo bučno, pa nitko nije čuo što se događa u uredu.

Howard zadovoljno odahne. Posebne pod Buffovu košulju. Prsti mu napipaju ključić što je visio na tankom lanciću. Onda požuri.

Kad je Howard s plijenom stigao do svoga konja, zbog napornog trčanja je teško disao. Otvori najprije jednu bisagu i napuni je novčanicama i zlatnicima, koje je strpao u vrećicu pošto je orobio blagajnu. Pričvrstivši napunjenu bisagu, krene na suprotnu stranu da bi napunio i drugu.

U trenutku kada je to htio uraditi, osjeti kako mu je netko prislonio nešto o leđa. Odmah je znao da je to cijev kolta.

Prestrašen promrsi kletvu, ali se i ne pomakne. A tko bi se na njegovom mjestu i micao! Samo budala. Njegova zabrinutost postane manja čim je začuo lagani smijeh i glas.

— Ti si nagao i zato si vrlo neoprezan, Howard — reče čovjek iza njegovih leđa. — Što bi bilo da ja slučajno nisam tvoj dobar prijatelj? Stoj, ne miči se! Čujem zlato kako zveckta. A možda ja i nisam tvoj prijatelj?

Howard je odmah prepoznao glas. Znao je da iza njega stoji Lee Douglas. Polagano okrene glavu i prijekornim glasom reče:

— Lee, mani se šale! Uzeo sam sa-

mo novac koji pripada meni, a koji onom zgodom ni uz tvoju pomoć nisam mogao oduzeti Blaineu. Dobit ćeš svoj dio. Nisam ja nitkov. Prema prijateljima sam uvijek pošten.

Noćni se grabežljivac čudno nasmiješi i odzme Howardu vrećicu u kojoj se nalazila otprilike još polovina plijena.

— Svakako — reče pri tom. — Mi smo ipak prijatelji, zar ne, Howard?

— Da — odgovori Gates povladujući i polako se pokrene kako bi izbjegao neugodan pritisak na leđima.

Douglas se promuklo nasmije.

— Već sam te poslije podne promatrao. Znam poprilično toga o tebi. Razgovarao sam i sa svećenikom koji te je danas vjenčao. Tvoj brat te drži prilično strogo, ha? On još uvijek želi od tebe stvoriti uzornog čovjeka.

— Napuštam ovaj kraj zauvijek — zareži mladić.

Lee Douglas se ponovo nasmije.

— Ti uistinu više ne voliš najstarijega brata.

— Do vraga s njim! On je opsjednut Kate. Ona očekuje dijete. Kad Josiah umre, njezino će dijete postati jedini nasljednik. Vidiš, zato sam uzeo taj novac kako bih mogao krenuti svojim putem. Sada ću to i uraditi.

Okrenuo se i skočio na konja. Douglas mu je to dopustio, a onda mirnim glasom upita:

— Da li je Josiah već učinio oporuku?

— Nije.

— Kad bi on iznenada umro... na primjer danas, prilikom prepada na kolonu kola koja prevoze pšenicu... njegovi biste nasljednici bili ti i Simson?

— Prirodno. Međutim, on neće poginuti.

— To ovisi o tebi, a ja bih ti mogao pomoći. Tvoj brat Simson je

glup kao vò, a kada Josiah bude mrtav, ti bi mogao postati vlasnik čitavoga ranča. Kako ti se to sviđa?

Howard polako, vrlo polako izdahne zrak iz pluća. Nagnuo se prema naprijed i počeo razmišljati o tome što bi se dogodilo kad bi Josiah doista bio mrtav. Zamislio je sebe kao vlasnika velikog ranča. Kad bi ta zemlja postala žitnicom Unije, a ranč Gatesovih jedini uzgajivač goveda, on bi bio značajan i moćan čovjek. Onda bi mu ovaj gad čistio čizme.

Naposljetku pomisli na Kate. Oh, tada ona više ne bi bila pod zaštitom njegovoga velikog brata nego bi ovisila o njemu, Howardu.

Odjednom je opet postao svjestan kako strahovito mrzi najstarijega brata. Uspravio se u sedlu i promrmľao:

— Kako to namjeravaš izvesti, Lee? I što tražiš za to?

— Bit ću tvoj predradnik i ortak. Kad Josiah završi s vozarima, vratit će se na ranč. Ja ću se negdje postaviti u zasedu. To je vrlo jednostavno. Pouzdaj se u mene. Sumnja će pasti na farmere. Učinit ću od tebe moćnoga čovjeka, Howard. No sada moraš odmah odjahati za bratom. Na tebe ne smije pasti ni mrvičak sumnje.

U logoru vozara teretnih kola Rick se probudio oko ponoći. Dobar sat prije jutarnjeg sivila probudio je i vođu vozara Toma Kentuckyja. Visoki, ridokosi vozar u hipu se razbudio i sjeo.

— Odmah započnite uprezati mazge — reče mu Bannerman. — Uradite to što je moguće tiše. Znam da će biti teško u tami sastaviti zaprege i zauzdati ih, ali s više ljudi to možemo uraditi. Kola po kola. Čim jedna kola budu gotova, kreću.

I tako redom. Ionako će javiti Josiahu da smo krenuli.

— Što tada?

— Gates će prekasno zamijetiti da više nismo ovdje.

— Vrlo vrlo će nas sustići.

— Neće. Njegovi ljudi ne mogu tako brzo trčati da bi slijedili kola.

— Ah, želiš otjerati njihove konje!

Kentucky uzdahne, ispruženim se dlanom pljesne po čelu, pa nastavi:

— Pobogu, morat ćeš imati mnogo sreće da to uradiš! Ako ne uspiješ otjerati njihove konje i Gates ne napadne pješice, bit ćemo u paklen-skoj stupici.

— Pokušat ću. Imamo izgleda i ako ne uspijem. Onda ćemo vani napraviti utvrđenje od kola.

Sve je bilo rečeno. Vođa vozara ustane i krene probuditi svoje ljude, a Rick uzjaše.

Dok je jahao, razmišľao je s koje će se strane pojaviti Josiah Gates sa svojom hordom. Odjednom odlučio i potjera konja prema zapadu. Napravio je velik luk, projahao između brežuljaka i skrenuo prema zapadu. Tu zaustavi konja.

Nije dugo čekao ni osluškivao. Ubrzo začuje šumove brojnih kopita. Sjaši i uspune se na blagi brežuljak. Na hrptu legne i počne promatrati sjenke konjanika koji su se približavali. Gates i njegovi ljudi zaustaviše se u jednoj uvali i sjašu.

Bannerman oprezno side s brežuljka, stigne do svoga konja i baci se u sedlo. Objahao je brežuljak i dojahao u uvalu iz istoga smjera kojim je stiglo i ljudstvo Josiaha Gatesa. Izvuče kolt. Znao je da dulje ne smije tamarati okolo. Što se mora dogoditi, valja obaviti brzo i grubo. Želi li spasiti kolonu svojih kola, mora biti surov.

Jahao je polagano i uskoro ugledao konje. Nagne se iz sedla u stranu, kao što to rade Indijanci. Povremeno je zastajkivao, a onda opet

kretao dalje. Čitavo ga je tijelo boljelo od napora. Njegovi su mišići još bili kruti.

Izdržao je!

Rickov se konj polako kretao među životinjama. Kako je jahač visio s jedne strane stražar, koji je nedvojbeno bio u blizini, nije mogao primijetiti da na tom konju netko sjedi. Međutim, Rick ga je čuo kako tiho zvižduče, a zatim ga i ugleda.

Jahač je polagano jahao oko konja, kako bi ih zadržao na okupu. Kad je stražar bio udaljen od njega samo nekoliko metara, Rick se uspravi u sedlu i ostrim, opominjućim glasom reče:

– Ni ne pokušaj kakvu glupost, momče!

Vidio je kako se čovjek prestrašeno trgnuo i čuo kad je prekleo. Preplašeni konj pod stražarem naglo se trgne.

Bila je to za Ricka sretna okolnost, jer je jahač izvukao kolt i opalio. Snažan trzaj konja pod njim skrenuo je putanju metka.

Opali i Rick.

Stražar se zaniše u sedlu. Onda ponovo bljesnu plamičak iz njegova kolta. Ovaj je metak projurio tik uz Rickovo lice.

Rick snažno mamuzne konja. Stigne do protivnika i udari ga koltom po glavi prije nego što je ovaj stigao još jednom opaliti.

U hipu okrene konja. Nije imao više vremena. Konji su jurnuli u smjeru iz kojega su došli. Rick mamuznu svoga konja i pojaše za njima. Nakon dva kilometra imao ih je pod nadzorom, pa ih u velikom luku potjera iz uvale.

Razdanilo se. Sunce se pojavilo na nebu i rastjeralo maglu što se bila zadržala u podnožjima brežuljaka.

Bannerman je za to vrijeme načini s konjima krug koji je bio gotovo petnaestak kilometara širok i ponovo stigao na poštansku cestu. Tu pusti umorne konje neka se ispušu.

Što je dulje čekao, bio je sve zabrinutiji. Odahne kad je napokon ugledao prva kola kako se polagano kotrljaju niz blagu padinu. Kola su zatim dolazila u pravilnim razmacima i sve su se više približavala.

Rick savije cigaretu. Uspio sam, pomisli. Ipak je i dalje brinuo. Zato reče Kentuckyju čim se ridokosi vozar našao kraj njega:

– Dalje se morate sami snaći ako što iskrnsne. Put do riječnih skladišta sada je slobodan. Tom, odvedi kola tamo. Neću dalje s vama. Ti ćeš sve poslove na rijeci obaviti isto tako dobro kao što bi ih ja obavio. Ja se moram pobrinuti za farmere. Gates neće besposlen čekati na naš povratak. Možda sada pokuša dokrajčiti farmere i zapaliti žitna polja. Najprije je naumio spriječiti otpremu pšenice. Kad mu to nije pošlo za rukom, ponudio je da otakupi sav urod i isplati farmere. Sada će odustati od otkupa i izmisliti nešto drugo.

Mahnulo je rukom vozarima na pozdrav, a onda reče Tomu:

– Mnogo sreće, momci!

– Tebi je potrebna.

Kad se na putu prema brežuljima Bannerman još jednom osvrnuo, kako bi pogledao kolonu, kola su već bila krenula. Potjera konja brže.

Nakon petnaest kilometara Rick je naišao na tragove »pješaka«. Prevalivši još tri kilometra, s jednog brežuljka ugleda u daljini dugu zmiју kako se kreće. Sišao je s ceste

i počeo slijediti Gatesa i njegove ljude, no držao se uvijek u zaklonu.

Nakon otprilike sat jahanja nau- mi prekinuti promatranje i zaobići pješake kad zamijeti da skreću s ceste. Produžili su stazom koja je vodila prema brežuljcima na zapadu.

Zar se tamo nalazi neka farma ili ranč, upita se Bannerman, pa i on pojaše u tom smjeru.

Nije dugo jahao. S druge strane brežuljka bila je udolina koja se sterala sve do brežuljka koji ju je na drugom kraju zatvarao. U sredini udoline nalazila se kuća, nekoliko šupa i stogovi sijena.

Farmu su okruživala žitna polja. U oboru su bila četiri konja. Međutim, to su bile životinje za poljodjelske radove. Na jednom polju ljudi su želi. Bila je to farmerska obitelj.

Rick je znao da ne može ništa poduzeti. Mogao je samo iz daljine promatrati kako Gatesovi ljudi ulaze na farmu i izvode konje iz koralu.

Ljudi na polju prestali su raditi, ali se nisu usudili približiti svome domu. Bili su to muškarac, žena i troje odrasle djece. Mało u pozadini nalazila se jedna djevojka. Zatim su prestrašeni potrčali u suprotnom smjeru. Vjerojatno su pohitali do najbližih susjeda.

Bannerman ponovo pogleda farmu. Iako je bila prilično daleko, raspoznao je ljude koji su se penjali na neosedlane konje.

Jednoga je konja uzjahao Josiah Gates, drugoga njegov brat Simson. Na trećega su se smjestili zajedno Howard Gates i Sego Wade, a na posljednjeg Brett Hard. Ostali su ljudi ostali na farmi.

Josiah je potjerao konja prema svojem ranču što je brže mogao. Odatle će ljudima poslati jahaće konje.

IX

Josiah Gates još nijednom u životu nije okusio gorčinu poraza. Borio se, doduše, uz teške žrtve i teške gubitke, ali još nikada nije bio tako lagano i glatko potučen.

Kilometre i kilometre jahali su na tim teškim, neosedlanim konjima. Tek o podne stignu do rječice na mjestu gdje je pravila veliki luk prema istoku. Na drugoj obali sterala se vrlo nepregledno zemljište, obraslo niskim grmljem i sa samo nekoliko stabala.

Rančer potjera konja u vodu. Kad je zastao, kako bi žednoj životinji dopustio da se napije, s druge obale prasne puška.

Metak obori rančera na leđa konja. Htio se zadržati, ali nije mogao jer nije imao ni sedlo ni stremene. Strovalio se u korito rječice.

Howard krikne. Iako je i te kako dobro znao tko je pucao, izvuče kolt i počne nasumce pucati.

Iza njega, Sego Wade se hitro baci s konja i otkotrlja u grmlje, također pucajući.

Simson divlje krikne i potjera konja dalje, prema drugoj obali. Brett Hard ga je slijedio. Prije nego što su stigli do sredine rječice, začuju topot kopita konja u galopu. Ubojica je bježao.

Sego ustane, napuni kolt, pa krene za Simsonom, koji je stigao na drugu obalu i tamo divljačkim mazanjem potjerao konja uzbrdo. Teška životinja, iznemogla i umorna, padne i jahač se otkotrlja u vodu.

Wade se okrene i pogleda Howarda, koji je klečao porēd brata i pregledavao njegovu ranu. Pride bliže i ugleda krvavu ranu na mjestu gdje se nalazilo srce.

Howard ustane i počne vikati grlenim i proračunatim glasom:

– On je mrtav! On je mrtav! – Tada ugleda revolveraša i prestraši se. – On je mrtav – ponovi tiho, promuklim glasom. – 'Pogođen je točno u srce. – Pokaže okrvavljenu ruku. – Pokušao sam provjeriti da li još kuca.

Revolveraš kimne i pogleda gorostasa koji je beživotno ležao.

– To je bio Bannerman – kreštao je Howard. – Nije nam samo odveo konje nego je ovdje čekao u zasjedi. Bio je to Rick Bannerman!

Wade zakima glavom. Čvrsto pogledavši mladića, promrmlja:

– Ubojica nije Bannerman. On nije čovjek koji bi pucao iz zasjede. Ne razmišljaš ispravno, Howard. To nije bio Bennerman. Možda je ubojica koji doseljenik ili farmer. Možda je Josiah umro za Jeffa Kilraina. No bilo tko bio, osvetit ćemo Josiaha. – Ponovo zakima glavom. – Ranč Gatesovih je izgubljen – nastavi. – Propast će. Ipak ću ostati s vama i pomoći da uhvatimo Josiahovog ubojicu. Međutim, nemoj se prema meni ponašati kao gazda, ti mali nitkove.

Revolveraš pogleda mrtvaca. Iako ga je život načinio grubim i surovim, u njegovu je pogledu bilo duboke tuge.

– Hajde, Howarde, položimo ga na konja.

XI

Stigli su na ranč navečer. Obje su žene sjedile na verandi.

Kad je prepoznala beživotno tijelo položeno preko konja, Kate krikne.

Simson i Sego prihvate mrtvaca i unesu ga u kuću. Howard pride Kate, cerekajući se.

– No, gospodo, tvoj veliki prijatelj i zaštitnik je mrtav. Neće moći iz mene napraviti dobrog čovjeka i morat ćeš se zadovoljiti sa mnom

takvim kakav jesam. Sada sam ja Josiahov nasljednik!

Ustuknula je i jedva čujno prošaptala:

– Odlazim odavde. Neću ostati na ranču. Josiah je bio dobar. Moje bi dijete odraslo pod njegovom zaštitom. On bi te uz moju pomoć možda izmijenio. Sada si poludio od moći, Howard, no i dalje si sitan bijednik. Oh, nikada ni nećeš biti ništa drugo do sitni razbojnik i varalica! Mene ne možeš zaslijepiti. Ovaj će ranč propasti. Howard, ja te napuštam. Moj brat živi u Prerie Cityju. Odlazim k njemu.

Howard je začudeno pogleda, jer dotad nije ništa čuo o bratu, ali se čuđenje brzo pretvori u podrugljivo cerekanje.

– Otjerat ću tvoga brata do sto vragova! Sada sam ja gazda u ovom kraju, onakav kakav je bio Josiah. A ti pripadaš meni. Moja si žena! Tvoj brat...

– Nećeš ništa poduzeti protiv Carla – prestrašeno usklikne mlada žena.

– Carla? Carl Blaine je tvoj brat? Znači zato mi je uvijek davao revanš u pókeru, sve dotle dok je dobio natrag sav novac koji sam ti odnio. Oh, sada su mi se otvorile oči! Carl Blaine! E, za toga ću se momka pobrinuti.

Htio je prići Kate, no ona se okrenula i otrčala u kuću. Provukla se između Simsona i Wadea koji su se vraćali iz Josiahove sobe, i požurila do kreveta na kojem je ležao mrtvac. Kleknula je pored njega i zaječala.

Mary Petter, koja je slijedila mladu ženu, ogorčeno reče:

– Ostavite je na miru! A vi, Howard, budite pristojni prema svojoj ženi!

– Bit će – hladno primijeti Wade. – Ne bude li, dobit će batine.

– Mogu te odmah izbaciti, Sego – prosiće Howard. – Mogu te isplatiti i otjerati s ranča, revolverašu!

– Ne možeš ako na to ja ne pristanem – hladnokrvno se umiješa stariji brat.

Simson Gates odjednom više nije izgledao ni tupo ni mlitavo.

– Sego ima pravo – nastavi. – Ne budeš li dobar prema Kate, i ja ću te rastrgati u komadiće. – Okrenuo se mladoj ženi. – Dakle, Blaine je vaš brat? Dobro sam čuo? Da nije on pucao na Josiaha?

– Zašto bi to uradio? – zlobno upita Howard.

Simson sliježe svojim širokim ramenima.

– Pa, mogao je to uraditi i šerif. Jedan od kauboja mi je ispričao što je Josiah u gradu uradio McIntireu. Čuo sam i to da je Josiah dugo razgovarao s Blaineom i naredio mu da napusti ove krajeve. Kad Sego ne bi bio tako siguran da Rick Bannerman ni u kom slučaju ne bi pucao iz zasede, ja bih tipovao i na toga gospodina.

Brett Hard, koji je stajao iza njih u vratnicama, umiješa se u razgovor. Napokon se probudio iz obamrlosti u koju je bio zapao kad su mu ubili gazdu.

– Zašto se svadamo? – upita. – Možemo dovesti ovamo i McIntirea, i Blainea, i Bannermana. Ako naš ranč želi zadržati moć koju ima, svi moramo biti uz Howarda. Ja i moji ljudi smo uz njega. Gazda može biti samo jedan!

Howard kimne, pa se pobjedonosno nasmije.

– Simson, Brett, sakupite konje i odvedite ih našim ljudima – zapovijedi. – Vas dvojica i još šestorica kauboja nećete se vratiti na ranč, nego ćete odjahati u grad. Ja ću vas tamo čekati zajedno s Wadeom. Že-

lim razgovarati s Blaineom o njegovoj sestri i odigrati još jednu partiju pokera.

Čujete li, ovdje sam ja gazda! Hard i ljudstvo su uz mene. Osim toga unajmiti ću još jednoga čovjeka da bismo potpuno uspjeli u borbi protiv Bannermana i farmera.

– Tko je to čudo od čovjeka? – tiho upita Sego.

– Lee Douglas – odgovori Howard pa izide.

Ostali su ga slijedili. Simson i Hard prionuše poslu da sakupe konje. Howard i Wade osedlaju brzo konje i krenu u grad.

Na putu prema Prerie Cityju nabasali su na Douglasa. Lee se iznenada pojavio između brežuljaka, i to iz zapadnog smjera. Wade ga je vrlo hladno pogledao. Revolveraš nije trpio stokokradice i razbojнике. Douglas je na njegov pogled odgovorio smijuljenjem, a onda kimne Gatesu. Kad se Howard počeo vrpolti, kao da želi nešto reći, Lee mirno upita:

– Tražite li Bannermana? Vidio sam ga otprilike prije pola sata. Prilično je žurio.

Wade ga je promatrao, uporno i vrebajući.

– Gdje si vidio Bannermana? – upita, pa odmah doda: – Mnogo jašeš uokolo, Douglas?

– Da. Oči su mi uvijek otvorene, uho prislonjeno na zemlju. U ovom se kraju sada zbivaju mnogi događaji koji će možda jednoga dana biti za mene vrlo važni. – Pogleda Gatesa. – Što je s tobom, Howard? Zar si izgubio dar govora?

Prije nego što je mladić stigao odgovoriti, Wade ponovi pitanje.

– Gdje si vidio Bannermana?

– Dolazio je od rječice i vrlo je

brzo jahao. Sada je zacijelo već kod farmera. Zar ga vi slijedite? Ako je tako, tada ste izgubili njegov trag. On nije u gradu nego na poljima sa svojim prijateljima.

Nakon tih riječi Josiahov ubojica prihvati uzde, ali se ne pokrene. I dalje je zurio u Gatesa. Howardu je bilo neugodno. Sklupčao se u sedlu, pa promuklim glasom rekao:

– Lee, nudim ti posao.

– Ah, da radim kao stokokradičica?

– Josiah je mrtav. Sada sam ja gazda na ranču. Moj veliki brat nije me mnogo cijenio, ali ja ću nastaviti njegovo djelo. Pokazat ću svima u ovoj zemlji da je i Howard Gates velik! Naći ću Josiahovog ubojicu. Moj je brat ubijen dok je prelazio rječicu, a ti si nam rekao da si vidio Bannermana kako jaše od rječice. Uхватit ćemo tog mazgara. Tada će i farmeri biti onemogućeni.

Kad je mladić ušutio, Douglas ravnodušno odgovori:

– To su tvoje brige, Howard, ne moje. Nisam ni siguran hoću li preuzeti posao koji mi nudiš. Imaš Wadea. On je vrlo vješt. – Načas ušuti, a onda uz blag osmijeh doda: – Čuo sam da je netko ubio Jeffa Kilraina.

Sego je projahao tik uz Douglasa i u navlaci na njegovom sedlu vidio novu vinčesterku. Znao je da je metak na rječici bio ispaljen iz puške za lov na bizone. Metak koji je usmrtio Josiaha ispaljen je iz teške puške. Još je i sada čuo potmulu grmljavinu nakon što je ubojica opalio.

Kad je vidio da Lee ima vinčesterku, njegovog nepovjerenja nestane. Povuču malo svoga konja unazad i oštro pogleda Douglasa.

– Da – reče – Kilrain je mrtav. Netko ga je ubio. E, možda ja nisam dovoljno dobar za Howarda kad že-

li tebe zaposliti. Uostalom, ti bolje pristaješ uz njega, Lee.

– Možda. – Nasmijao se Lee i pogledao Howarda. – Tko će mi davati zapovijedi? Hard ili Wade?

– Ja! Samo ću ja naređivati – reče Howard.

Gates se nemirno vrpolio, jer mu se nisu svidjeli Wadeovi ispitujući pogledi. Bio je siguran da Sego ne zna ništa o njegovu dogovoru s Douglasom, ali je isto tako dobro znao da je ovaj revolveraš nepovjerljiv i da nikome ne vjeruje. Udarivši rukom po jabuci sedla, živahno reče:

– Potražimo Bannermana! Možda ga ulovimo. Tada ćemo ga upitati zašto je radije odjahao do rječice nego ostao uz svoja kola. Krenimo! Oba su ga revolveraša slijedila.

U Prière City stignu oko sat poslije ponoći. Konje ostave u javnoj staji.

Grad je bio miran, kao da svi čvrsto spavaju, no Howard je znao da su na tajanstven način svi o svemu obaviješteni i da im je poznato da su stigli ljudi s ranča.

Kad su izašli iz staje, Howard pred ulazom zastane i reče šestorici kauboja koji su ih čekali u staji:

– Zaposjest ćete izlaze iz grada i nikoga nećete pustiti napolje. Hard će vas neprekidno obilaziti. Krenite sada na stražarska mjesta, momci!

Kauboji hitro poslušaju. Howard pogleda ljude koji su ostali kraj njega, jednog za drugim. Bili su to Wade, Douglas, Hard i Simson.

– Sada ću početi jednu divnu igru – reče im. – Vi podite u salun »Longhorn Trail« i uhvatite Blainea ako je tamo. Recite mu da želim s njim odigrati još jednu partiju. Ja ću brzo doći.

Gledali su kako ide prema šerifovom uredu. Hard nesigurnim glasom reče:

– Nadam se da se neće razmetati i škljocati oružjem.

– Ne brini, Brett, i ja sam još ovdje – mirnim glasom najavi Simson. Uostalom, zašto Howard ne bi pokazao ljudima kako možemo biti surovi? Ovaj je grad uvijek ovisio o nama, zar ne? Pustite Howarda neka uradi ono što namjerava. On će ljudima točno pokazati koliko su Gatesovi moćni i onda se nitko neće usuditi krenuti na nas.

Zakorači na kolnik, a Hard i Douglas za njim. Wade je, međutim, ostao stajati pred stajom. Gledao je za Howardom, koji je upravo ulazio u šerifov ured, a onda se okrene i uđe u staju. Konjušaru, koji se odmah pojavio iz unutrašnjosti, reče:

– Lezi, stari. Pozvat ću te, budeš li mi potreban.

Sego krene duž pregradaka za konje i zastane pred onim u kojem je bio smješten Douglasov konj. Skine s grede petrolejku i pažljivo počne pregledavati konja. Na dlaki životinje pronade mnogo čičaka. Znao je da takvih čičaka ima vrlo mnogo na grmlju oko rječice. Znači i Douglas je jahao između grmova uz korito rječice, pomisli. U čitavoj zemlji nema tako visokih glavočika kao što su one uvučene duboko do korita rječice u kojoj je ubijen Josiah Gates.

Wade tiho zazviždi. Tada ode do sedla, koje je ležalo na gredi da i njega dobro pregleda. Bio je siguran da Josiah nije bio ubijen tom puškom, ali njegovo revolveraško nepovjerenje još nije bilo uklonjeno. Otvori jednu od bisaga. Pronade samo metke za vinčesterku. Ni u drugoj ne pronade metke za pušku za lov na bizone, ali naide na neočekivano otkriće.

Izvadi vrećicu. U njoj pronade

novac. Bila je to polovica onoga što je Howard Gates opljačkao iz Buffove blagajne. Vagao je vrećicu u ruci, smijuljući se ali i razmišljajući. Nije još ništa čuo o pljački, pa se pitao odakle Douglasu toliki novac. Onda vrati vrećicu u bisagu i izide iz staje.

Kad je ušao u salun, zamijeti da je sav namještaj popravljen. Ispred velikog zrcala stajao je King Buff i posluživao Hardu, Simsonu i Douglasu, koji su stajali pred točionikom. Vlasnik saluna bijaše vidljivo mrzovoljan i neraspoložen.

Za velikim kartaškim stolom u kutu Carl Blaine je slagao pasijans. Djelovao je blijedo i napeto. Kad je Wade ušao, podigne pogled i čvrsto se zagleda u revolveraša. Sego se ni ne osvrne na njega. Pride točioniku i pridruži se drugovima.

Buff odmah gurne pred njega čašu napunjenu viskijem, pa pogleda prema Blaineu.

– Carl – reče kockaru – trebao bi otići u krevet. Kad ova gospoda popiju svoje piće, odmah ću zatvoriti. Moje radno vrijeme je odavno prekoračeno. U protivnom će se Hugh Mortimer, vlasnik saluna »Imperial«, žaliti šerifu. – Okrenuo se ljudima kraj točionika i objasnio: – Sada se u gradu moramo držati radnog vremena: do jedan po ponoći.

– Šerif nema što govoriti kad su ljudi s ranča Gates u gradu – promrmlja Brett Hard. – Salun će ostati otvoren, jer će uskoro stići i Howard. Buff, sigurno si već čuo da je Josiah ubijen. Sada je Howard gazda.

– A on želi s Blaineom odigrati još jednu partiju pokera – doda Douglas i krene prema kockaru. Pred stolom za kartanje zastane i zagleda se u Blainea, koji podigne pogled prema njemu. – Blaine – reče Lee – danas nema ovdje tvoga

prijatelja Bannermana. Danas si sam. Kad smo posljednji put zajedno kartali igra je završila vrlo neugodno, zar ne? No možda smo ti nanijeli nepravdu. Možda nisi varao na kartama, nego sam se ja prevario za onog pikovog asa. Zato ćemo još jednom kartati s tobom, prijatelju. Howard će odmah doći i...

– Ne mogu igrati visoke uloge – prekine ga Blaine i pogleda prema vratima.

U salun je upravo ušao Gates, a iza njega McIntire. Šerif je djelovao vrlo uznemireno i smeteno.

Howard je čuo kockareve riječi i brzo mu se približio.

– Hej, zašto mi ne želiš dati revanš, Blaine? – upita ozbiljno, no u očima mu se zrcalila poruga.

– Možda to znaš bolje od mene – ljutito promrmlja kockar. – Prekjučer je opljačkana Buffova blagajna. Kradljivac je udario Kinga po glavi, oteo mu ključić i ispraznio blagajnu. Eto, zato ne mogu kartati u visoke uloge. No možda mi ti, Howard, možeš reći tko je ukradio novac što si mi ga namjeravao uzeti uz Douglasovu pomoć, posluživši se prljavim trikom? Možda čak dobro poznaješ kradljivca!

U prostoriji zavlada prijeteca tišina. Howard se smijuljio, a onda odgovori:

– Šurjače... dragi, divni šurjače, odakle bih ja to znao? Zacijelo znaš da je Kate u međuvremenu postala gospoda Gates. Tvojoj sestri više nije potrebno tih dvadeset tisuća dolara. Postala je bogata. Što dakle želiš, Westwood?

Kockar se uspravi: Pogleda Howarda, pa ostale i onda reče novom vlasniku ranča:

– Ti mali, bijedni razbojnice! Mišliš da si moćan i velik. Iza sebe imaš čopor ljudi koji su te donedavno prezirali zato što si običan štakor. Međutim, veliki Josiah je mr-

tav i sada izigravaš velikog momka. No ti nisi velik. Bio si mali štakor i to ćeš ostati. Izgubit ćeš ranč, a Kate će kraj tebe propasti. Odvest ću svoju sestru od tebe.

– Nećeš! Kate je moja žena. Ona pripada meni! Žena mora slijediti muža, čak i u pakao. – Howard se naceri, pa se okrene šerifu koji je cijelo vrijeme stajao kraj vrata. – McIntire, čuo sam da si postao pravi zaštitnik reda i zakona. Rekao sam ti da je Josiah ubijen, a rekao sam ti i ime svjedoka. Hajde, ispitaj svjedoka!

Šerif s mukom proguta slinu i zatim pogleda Douglasa.

– Istina, Douglas? Vidio si Bannermana kako dolazi iz smjera rječiće?

– Jesam. Vidio sam ga, a vidio sam i to da vrlo brzo jaše – odgovori stokokradica.

Šerif zatrese glavom.

– Nemate nikakvih drugih dokaza?

– To je dovoljno – umiješa se Howard. – Ako Rick Bannerman dođe u grad, mi ćemo se pobrinuti za njega. Ti se, Mac, nećeš miješati. On će se vjerojatno braniti i tom će prilikom biti ubijen. Prisustvovat ćeš tome i poslije ćeš kao službena osoba posvjedočiti da se oružjem odupro uhićenju. Sjedni sada tamo u kut, Mac, i uživaj u jednoj divnoj igri koju sam zaigrao.

Pogleda redom sve prisutne. Onda se pakosno nasmije i počne objašnjavati:

– Nećemo dugo čekati Bannermana. Pred hotelom sam zatekao Snuffyja Todda. Sjedio je na verandi i hrkao. Požalio mi se da mu danas u Prerie Cityju nitko nije htio platiti piće. Nikad nisam mislio da bi gradski pijanac mogao za nešto poslužiti, a ipak je Snuffy sada na putu za logor žetelaca. Za tri boce viskija sve bi uradio. On će Banner-

mana dobiti ovamo.

— Nadajmo se da neće putem ispasti iz sedla — zahihoće Lee. — Snuffy umije odlično lagati.

— Što bi to on mogao reći Bannermanu? — ozbiljno upita Wade.

— Da je Carl Westwood ranjen i da mu želi nešto reći — odgovori Howard i okrene se kockaru. — A sada, dragi šurjače, odigrajmo jednu partiju. Ulog je tvoja mila sestra. Zamislimo da ona vrijedi deset tisuća dolara. Tu ćeš svotu dobiti u žetonima. Lee će držati banku. Buff, donesi kutiju sa žetonima! Ako sa svojim ulogom oduzmeš meni mojih deset tisuća, dragi šurjače, možeš zajedno sa sestrom napustiti ovaj kraj. Međutim, ako ja tebi oduzmem deset tisuća, otići ćeš odavde a Kate će ostati sa mnom. Dakle, hoćeš li kartati, Westwood?

Kockar redom pogleda okupljene ljude. U Wadeovim očima nije mogao ništa nazrijeti. Pogled Simsona Gatesa izražavao je samo znatiželju. Kad je pogledao Bretta Hardu, predradnik suho reče:

— Prije nekoliko dana ovdje smo se tukli s vozarima, a ti si se borio na Bannermanovoj strani. I tom si mi prilikom izbio tri zuba.

Douglas se zadovoljno smješкао.

— Howard — reče — još ćeš ga navesti na to da s tobom karta za vlastitu sestru! Kakva će to biti zabava!

Westwood pogleda šerifa. McIntireovo je lice još bilo tako izmijenjeno od udaraca pokojnoga Josiaha da se na njemu baš ništa nije moglo nazrijeti. Uzdahnuvši, kartaš kimne i reče:

— Dobro, kartajmo! I tako me imate u stupici. Howard, nikad ne bih povjerovao da će ovi ljudi pristati da ih vodi jedan štakor.

— Možda ja i nisam štakor. Možda sam tigar — likujući se nasmije

novopečeni rančer i počne miješati karte.

XII

Sego Wade polako krene prema vratima, pa izide na cestu. Vani se nasloni na zid i počne razmišljati. To ga dovede do tri zaključka:

Howard Gates je malone poludio i sada mašta o tome kako je moćan gazda koji sebi smije dopustiti i najlude postupke.

Lee Douglas ima u svojim bisagama dio novca koji je opljačkan iz Buffove blagajne.

Howard je zamislio veliku podlost i želi je pošto-poto provesti.

Zatim Sego počne razmišljati i o sebi. Kao revolveraš ima na savjesti mnogo toga ružnog. Unajmljivali su ga i dobri i zli ljudi, ali uglavnom ipak loši. Znao je da je i sam zao. Pa ipak, na neki je način poštivao Josiaha Gatesa. Rančer nije bio loš čovjek, ali je bio u velikoj zabludi. Međutim, on je iskreno vjerovao da ima pravo. Pošto je godinama bio jedini gospodar u zemlji, Josiah se nije mogao pomiriti s prilikama što ih je zahtijevalo novo, naprednije doba.

Revolveraš je razmišljao i o Kate. I odjednom je spoznao kako Josiah nikad ne bi dopustio da netko toj djevojci nanese bol. Ta spoznaja nagna ga da odluči što mu je činiti. Misli na Kate i sjećanja na Josiaha ubrzali su njegovu odluku.

Prijede kolnik i uđe u javnu staju. Iz Douglasove bisage izvadi platnenu vrećicu s novcem. Kad je ponovo zakoračio na cestu, s vrećicom u ruci, ugleda konjanika.

Jahač je vodio za uzde osedlanog konja. Bio je to kauboj s ranča. Prepoznavši Wadea, momak zastane i reče:

— Želim do Howarda.

Sego je promatrao drugog konja

i prepoznao onoga kojega je jučer Howard jahao. Tog je konja, zajedno s ostalima, Bannerman otjerao kad su namjeravali napasti kolonu kola.

– Otkuda ti taj konj? – upita.

– Našli smo sve konje na poštanskoj cesti. Sami su se vraćali na ranč.

– Ovoga konja dovodiš zato što u bisagama ima mnogo novca – brzo doda Sego.

– Da. Kad sam ga na ranču namjeravao rasedlati, čuo sam zveket kovanog novca. Ima i mnogo papirnatog.

– Znam. Oko deset tisuća – promrmlja Wade, pa dohvati uzde konja. – Ja ću to srediti, Benny, a ti se vrati na ranč. Ovdje nisi potreban.

Sego odvede konja u staju, izvadi novac iz bisaga, pa i njega stavi u platnenu vrećicu. Zatim probudi konjušara i zatraži da mu pokaže Westwoodovog konja i sedlo.

Osedla kockarevog konja i novac stavi u bisage. Zatim uzjaše, pa krene pred salun. Tu sjaše, zaveže konja za prečku i ude.

* * *

Ljudi su stajali oko stola za kojim se kartalo. Wade je bio dugo odsutan i u međuvremenu se koješta zbilo. Pred Westwoodom ugleda hrpu žetona. Procijeni da ih je približno u vrijednosti od deset tisuća.

I na sredini stola ležalo je brdo žetona, za nekoliko tisuća. Howard je upravo kupovao novu kartu. Westwood je već imao pred sobom na stolu sve karte, licem okrenute nadolje. Kockarevo je lice bilo sasblasno blijedo.

– Pokrivam ulog – promuklo će Howard.

– Igra je završena. Pred sobom već imam deset tisuća – ogorčeno odgovori Carl. – Želiš li održati ri-

ječ, sada ćemo prestati i ja ću povesti sestru oдавde. No ti, nitkove, ne znaš što znači poštivati riječ.

– Želim vidjeti tvoje karte – reče Howard i brzo kretnjom okrene svoje.

Imao je četiri dame.

Kako se Westwood nije ni pokrenuo, rančer se nagne preko stola, dohvati njegove karte i okrene ih.

Bila su to četiri kralja!

– To su tvoje kobne karte – za-hihoće Gates. – To su ona četiri kralja kojih si se godinama bojao! Hej, šurjače, napokon si ih dobio! Uskoro ćeš saznati hoće li ti doista donijeti nesreću, zar ne? Dobio si, ali igraymo dalje. Ja sam bogat. Imam veliki ranč i osamdeset tisuća goveda koje mogu prokockati. Još te mogu pobijediti! Igraymo dalje!

Prostorijom se razliježe ledeni Wadeov glas.

– Igra je završena! Westwood, ustani! Vani je tvoj konj. Osedlan. Odjaši na ranč po sestru i odvedi je oдавde. Kod tog ludaka ne može oстати, jer on upravo putuje u smrt!

Ljudi se hitro odmaknu od stola. Pored Simsona Gatesa i Bretta Harda tu su bili Mac McIntire i King Buff. Howard Gates, Lee Douglas i Carl Westwood su i dalje sjedili za stolom.

Howard se polako okrene i upita:

– Sego, zar si poludio?

Zacijelo je mnogo popio jer mu je lice bilo žarkocrveno.

– Rekoh: igra je završena – mirno ponovi revolveraš. – Westwood može slobodno otići, a može odvesti i Kate. – Dorekavši, udari rukom po koltu.

U prostoriji zavlada prijeteci tajac. Čulo se samo duboko, uznemireno disanje. Tada Sego ponovi, hladno i grubo:

– Westwood? Što čekaš, pokreni se.

Kockar polako ustane. Howard bijesno zaurliče i baci se prema natrag. Napravi pravi premet. Njegovе noge udare Wadea u prsa. Revolveraš je izvukao kolt, ali posrne.

Oružje su potegnuli i Douglas i Westwood. S udaljenosti od samo jednoga metra pucali su jedan na drugoga, posrćući. Westwood se zaustavio na zidu, Douglas padne preko stola. Našavši oslonce, pucali su dalje.

Howard se otkoturao po podu i udario Wadea u noge. Nepotrebno, jer je Simson već bacio bocu koja je revolveraša pogodila u rame.

Wadeova ruka bespomoćno padne. Udarac teške boce naprosto ju je paralizirao.

Prije nego što je Sego stigao prebaciti kolt u drugu ruku, Hard počne u njega pucati. Oružje je potegao i Simson i zapucao na šerifa, koji se namjeravao umiješati.

Buff posegne za sačmaricom, koju je uvijek držao ispod točionika, ali prije nego što je stigao išta poduzeti Hard ga pogodi u rame.

Zavlada tišina.

Wade je mrtav ležao na podu. Hard ga je dobro pogodio. Šerif, skvrčen kraj točionika, počne polagano padati. Simson Gates, ljevičom pritiskajući okrvavljeni obraz, pogleda brata.

Howard je promatrao Westwooda i Douglasa, koji su ležali na podu. Iznenada zahihće.

— Četiri kralja! Ipak mu nisu donijeli sreću! Bila je to njegova posljednja igra, zar ne?

Zašuti, jer se u taj čas začuo topot.

— To je sigurno Bannerman! — Howard se brzo uozbiljio i usmjerio kolt prema vratima.

Neočekivano, McIntire se uspravi i poviče, grleno i glasno:

— Pazi, Bannerman! Čekaju te! Jedva doreče. Ponovo se skljojka.

Netko vani pride lijevom krilu preklopnih vrata. Howard i Brett u hipu zapucaju.

Začuju se nagli koraci jedne osobe, a zatim galop konja.

— On bježi! — zavrišti Howard.

Potrci prema vratima, a Brett i Simson za njim. Kad su izišli, zaprepašteno zastanu.

Po srijedi kolnika stajao je Rick Bannerman! Potjerao je konja i topot je ljude u salunu učinio neopreznima.

Sve krenu ubitačnom brzinom. Rick počne pucati čim su ta trojica izišla. U svjetlu vatre iz oružja vidio je likove ljudi. Osjeti udarac metka, od kojeg posrne. Međutim, održao se na široko razmaknutim nogama i pucao sve dotle dok mu kokot ne udari u prazno. Tada spusti cijev prema zemlji.

Ljudi pred vratima saluna više nisu stajali.

Malo zatim iz saluna izidu, posrćući, McIntire i Buff. Šerif odmah poviče, vrlo glasno kako bi ga čuli kauboiji koji su čuvali izlaze iz grada:

— Čujte me dobro! Prekinite sa svime! Više nemate gazde za koje biste se borili. Gatesovi su mrtvi!

Iznenada Rick osjeti koliko je krvi izgubio. Čudna ga slabost svega obuže. Padne na koljena. Prije nego što se skljojkao potrbuške netko mu pride. Podupre ga ramenom i rukom obuhvati oko pasa. Kad je ponovo ustao, pogleda prema osobi koja mu je pomogla.

Nancy... morala je strahovito brzo trčati, pomisli.

* * *

Bilo je već podne kad se probudio. Nancy je sjedila kraj njega na krevetu, a u sobi je bio i njen otac.

— Je li sa mnom loše? — s mukom promuća Rick.

– Morat ćeš nekoliko tjedana ležati – odgovori Buck. – No možeš to mirno prihvatiti. Sve su brige za nama. Nema više nijednog muškog Gatesa. Svi su pokojni. Umro je i Lee Douglas. Imao je još toliko vremena da prije smrti liječniku prizna kako je on ubio Josiaha Gatesa. Brett Hard i Carl Westwood će preživjeti. Westwoodova je sestra bila u gradu i obišla je brata. Razgovarao sam s njom. Molila je mene i šerifa neka se pobrine i nademo joj dobrog predradnika. Ranč je sada prešao u potpuno druge ruke, a meni se čini da će McIntire mjesto šerifa zamijeniti za mjesto predradnika.

Ušuti, a onda uzbuđenim glasom nastavi:

– Rick, ovaj će kraj ubrzo postati žitnicom unije. Naša će kola putovati tim golemim prostranstvima a da ne naidu ni na kakvu opasnost!

Nagne se prema Ricku, blago ga pljesne dlanom po obrazu i doda:

– Leži mirno i oporavljaj se. Dopusti Nancy neka brine o tebi.

Kad je Webb izišao, djevojka se prigne i poljubi ranjenika.

– Više ne moram strahovati za tebe, Rick.

– Onda se napokon možeš zaljubiti u mene.

– To sam uradila već prvoga dana.

- K R A J

POSLJEDNJA IGRA

— Mogli smo odmah ispraviti grešku — govorio je Cuff u tamnu prazninu pred sobom. Međutim, htjeli su sačuvati ono što je od početka bilo osuđeno na propast. Nestalo je mjesečine poslije plesa i dvoje ljudi, koji se nisu nikad voljeli, ostalo je samo. Bili su mladi i zahvaćeni ludilom uzburkane krvi. Kada je došao Johnny, izlaza više nije bilo. Podnosili su se, ali jaz se među njima povećavao iz dana u dan, a onda se jedne noći Cuff vratio kući, ali Rose nije bilo unutra. S mukom je slijedio tragove njena konja niz prugu i našao ga prazna sedla pokraj tračnica. Malo dalje ležala je i Rose, slomljena vrata, samo nekoliko stotina metara od Studdringove kolibe.

Cuff opet prihvati uzde i krenu dalje. Bilo je to prvi put posljednjih nekoliko mjeseci da se prepustio uspomenama: Usprkos šestogodišnjem svjesnom gušenju, rane su pokazale da su još i te kako svježe i bolne. Te kobne noći, pokraj željezničke pruge, njegovi rančerski dani postali su prošlost koja se više neće vratiti.

Poveo je Johnnija u grad, hranio ga i odvajao novac koji bi zaradio igrajući poker, igru u kojoj je mogao sakriti svoju dušu, zavlazeći se iza neprozirne koprene tišine duboke koncentracije, gušeći prošlost u napregnutu pažnju kockara. Onda više nije ni riječi progovorio s Tomom Studdringom.

Ostavio je dvokolicu u gradskoj staji i krenuo prema salunu.

Zaustavi se nasred ulice, primijetivši na trgu snažnu siluetu čovjeka

oslonjena na zid. Lice, izbrazdano mnogim ožiljcima, nejasno su mu osvijetljavala mutna salunska svjetla na drugoj strani. Namrgoden, pažljivo je promatrao otvorena vrata saluna i igru sjena na trijemu. Cuffovim žilama prostruji snažan osjećaj mržnje i prije nego uspije shvatiti što govori, povika:

— Studdring!

Krupni čovjek se okrenu i prepozna Cuffa. Koščato lice neglo mu potamni.

— Uspio si me otjerati od sina — gorko izusti Cuff.

— Mali je kod Jane, zar ne? — grlenim glasom upita Studdring i, videći da Cuff potvrdno kima glavom, zlobno dopuni: — To se moglo dogoditi i prije.

— Bavio sam se svojim poslom, Studdring. A za tebe se to ne bi moglo reći.

— Taj dječak... — počeo nesigurno Studdring. — Taj dječak... Polovica je...

— ...Majčina. A ti to ne zaboravljaš.

Studdring stegnu krupne šake, a pogled mu ljutito sijevnu. Cuff nastavi:

— Koristio si svaku priliku da me ocrniš pred njim. Nikad ti nisam uzvraćao istom mjerom. Znaš zbog čega, zar ne?

Čovjek u sjeni ne odgovori, a Cuff ispotiha nastavi bezizražajnim glasom:

— Nisam mogao odgovoriti riječima. Mogao sam jedino uzeti pištolj i potražiti te. Znaš li što bi tada pričali ljudi? Da sam te ubio iz ljubomore, zato što je Rose odjahala

prema tvojoj kolibi. Zbog toga nisam mogao početi borbu s tobom. To bi samo potvrdilo tu laž. Čuješ li me, Studdring? Laž!

— Zakleo sam se da ću te uništiti
— Studdring je s mukom istiskivao riječi. — Da ću uništiti sve što imaš, da neću imati mira dok te ne vidim skrhanu. Sada sam pred ciljem. Izgubio si sina, jer nikada ni nisi imao prava na njega. Nikad nisi imao prava ni na Rose i ako tisuću godina budeš trpio, znat ćeš da je to zbog toga jer si oteo djevojku koja s tobom nije proživjela ni jedan jedini sretan dan, a koja bi sa mnom bila sretna.

Cuffa, nenadano obuzme melankolično raspoloženje. — Ujutro odlazim — reče otegnuto. — Tako ćeš sasvim pobijediti. Ali prije toga moramo nešto učiniti. Ući ćemo unutra i popiti piće u znak izmirenja. Odglumit ćemo tu laž... zbog drugih.

— Nije mi ni nakraj pameti!

— Time nećeš povrijediti mene, nego dječaka.

Studdring znatiželjno pogleda suparnika.

— Drže te istinskim kockarom. Igrat ću poker s tobom. Imam osam tisuća dolara i, ako me pobijediš, pit ću s tobom. Dobijem li, uništiti ću te do kraja. Među nama nema mira, niti će ga ikad biti!

— Prihvaćam! — reče Cuff i stupi u salon.

Zajednički ulazak dvojice smrtnih neprijatelja privuče pažnju svih posjetitelja i salunom zavlada grobna tišina. Cuff pride svom omiljenom stolu, ne obraćajući pažnju na iznenađena lica oko sebe.

— Žao mi je — reče igračima koje je zatekao. — Ali moram vas zamoliti da prekinete. Tom i ja smo se okladili.

Skupina igrača bez riječi ustade i njih dvojica sjedoše jedan nasuprot drugome. Tom dlanom prebriše plohu stola, odgurnuvši upotrijebljene karte na pod, pa dohvati nove i nestrpljivo razlomi pečat.

— Good night, ne želim da se stvar razvlači. Predugo smo to odu-

govlačili. Svaki plavi žeton vrijedi tisuću dolara. Dodaj mi osam komada!

Cuff je morao povišiti glas da nadjača uzbuđeni žamor koji je prostrujio salunom:

— Igramo iz prve. Sve može biti otvor. Dijeli, Studdring!

Pažljivo je promatrao dok je Studdring miješao, potom presiječe i smireno pričekava dok svih pet karata nije ležalo pred njim. Onda ih nehajno pogleda i reče:

— Dalje!

— Ni ja nemam ništa.

Cuff gurnu novi žeton i promijeni tri karte, s Studdring četiri, a onda i on, neprestano netremice promatrajući protivnika, baci žeton na sredinu stola. Cuff doda još tri, a njegov glas u kojem se nije mogao nazrijeti nikakav osjećaj, prekinu grobnu tišinu koja je vladala oko njih:

— Pravila pokera gotovo su ista poput životnih pravila. Budala uvijek izgubi sve. Zakasnio si osam godina, Tom. Dižem za tri!

— Pokaži!

— Par asova! — izusti Cuff i pokaže te dvije karte.

Studdring se nagnu preko stola gledajući s nevjericom, a onda ljutitom i nervoznom kretnjom zaklopi vlastite karte. Okupljeni ljudi nesvjesno ustuknuše pola koraka, kada Cuff pokupi hrpicu žetona koji su vrijedili deset tisuća dolara. Mnoštvo ga je zadržano gledalo, ali on je već dijelio drugu rundu vrlo sporim kretnjama da bi svi mogli vidjeti da pošteno miješa. Studdring je pogledom slijedio svaku kartu koja je padala na stol i pokušavao namjestiti čvrst i nepopustljiv izraz na uzbuđenu licu:

— Ovoga puta bit će drukčije.

Cuff izvuče i petu kartu. Bila je desetka. Okrenu je licem naviše.

— Nevolja je s tobom što se nisi nimalo promijenio, a sa mnom što sam se i te kako promijenio. Vidiš tu kartu koju sam dobio? Je li ti to dovoljno?

— Igraj! — hladno će Tom i gurne posljednja tri žetona u sredinu sto-

la, a onda se zagleda u karte koje je dobio. Cuff nehajno okrenu svoje karte i poče ih slagati na desetku: sedmica, devetka, dvojka.

– Čini mi se – promrmlja leđenom mirnoćom – da si dobio bolje karte. Međutim, više mi se ne žuri kao nekad, Tom. Čovjek ponekad gubi i kada dobiva. Meni se to dogodilo.

– Igraj! – prosišta Studdring, ali Cuff mirno okrenu i posljednju kartu: kralja. Studdring snažno stisnu vilice i obrazi mu naglo pobijeliše. Neodlučno položi ruke na stol, priznajući da je poražen. Cuffov glas zarezao mu se u svijest:

– Gotovo. Sve je gotovo!

– Ujutro ću podignuti novac u banci i isplatiti te.

– Sasvim si gotov?

Studdring je nepomično sjedio, gledajući u vlastite zglobove.

– Bilo je dovoljno!

– Gospodo – viknu Cuff – odmaknite se od stola, molim vas!

Studdring znatiželjno podignu glavu i zagleda se u Cuffa koji je premetao karte i hrpicu žetona pred sobom.

– Kada te rane, onako kako su mene ranili – nastavljao je Cuff bezbojnim glasom – znat ćeš da ni kakva osveta to ne može zaliječiti! Još imaš nešto što želim, a to vrijedi svih tih osam tisuća dolara. Pristaješ li?

Studdring se namršti.

– Ne pristajem više ni na što.

– Pristat ćeš. Predugo si držao sjekiru nad mojom glavom.

Studdring se iznenada strese, pogleda protivnika plamenim očima i zausti kao da će odbiti izazov, ali kada Cuff izusti:

– Živci su ti oslabili, Tom! – i ne shvaćajući što radi, odgovori potvrdno. Istoga trenutka posegnu za kartama i hitro prevuče noktom preko ruba snopa karata. Karte zapucketaju. Bio je potpuno obuzet bijesom i zaboravio je ponuditi Cuffu da presiječe, ali on na to nije obraćao pažnju. Pažljivo je pratio suparnikove kretnje, prekrizivši ruke pred sobom.

– Imam otvor! – reče Studdring.

Cuff je i dalje nepokretno sjedio, duboko zamišljen. Studdring ponovi glasnije:

– Igraj ili odustani! Kažem da imam otvor!

Prošlo je još nekoliko dugih trenutaka, dok se Cuff napokon ne pokrenu.

– Studdring, naporno je osam godina nositi teret koji si ti nosio. Zar ne vidiš da smo obojica ostarjeli? Starimo, proždirući se zbog greške koju ne možemo popraviti. Sve ima svoj kraj, pa tako i to – govorio je prema zidu, a onda slegnu ramenima. – Idem!

Polaganom kretnjom odgurnu žetone, a Studdringov glas dopirao je do njega kao da dolazi iz velike daljine.

– Tri sedmice. Sredio sam te, Good night! – trijumfalno je kliktao. – Dugo mi je trebalo dok sam to postigao, ali sam ipak na kraju uspio! Ništa ti nije ostalo. Opet si ondje odakle si počeo!

– Nitko se nikad ne vraća na isto mjesto s koga je krenuo, Tom. Učinio bi mi najveću uslugu da me možeš tamo vratiti, ali... Najbolje čemu se možemo nadati, to je zaborav. – Mirno sklopi karte i pusti ih da padnu na stol. – Dobio si, Tom.

Studdring posegnu za žetonima, a iz svake pore na licu sjajila mu je radost. Usprkos tome ni na trenutak nije ispuštao iz protivnika vida. Međutim, kada htjedne pogledati odložene Cuffove karte, prsti mu se iznenada ukočiše od hladna povika:

– Ostavi to, Studdring! Predao sam partiju i ne tiče te se kakve sam karte imao.

– Budalo... Zašto si?... – upita podižući pogled, a onda nastavi nesigurno glasa: – Zašto si predao?

– Dobio si. Ne želim više ništa čuti. Ni odgovor na ono što sam te prije pitao... Ništa!

Izraz Studdringova lica naglo se promijenio. Tijelo mu se opusti i on žustro počeo govoriti:

– Ipak ću ti odgovoriti. Bila je u mojoj kolibi. Bila je baš one noći, ali

moraš znati zbog čega je došla... Došla mi je kazati da moram napustiti ovaj kraj. Rekla je da je pogriješila udavši se za tebe, kao što si i ti tada pogriješio, ali da se nekako uspjela naviknuti na takav život. To je sve. To je bilo sve!

Cuff naglo ustade i promrmlja:

– Popit ćemo nešto u to ime, Tom, a?!

– Do vraga, i ja sam za to!

Studdring naliže čaše, praćen pogledima svih prisutnih koji ništa nisu shvaćali. Cuff je govorio:

– Godinama sam učio poker i morao bih znati gotovo sva pravila, ali sam večeras shvatio da postoji jedno za koje nisam znao: u svakom pravilu mora postojati izuzetak. – Okretao je čašu među prstima, a u glas mu se vraćala životnost koja je bila gotovo nestala dok su kockali. – Poker je poput života, tek malo ozbiljniji. Odigrao sam svoju posljednju partiju. Pijmo za jednu divnu ženu, Tom! Da mirno počiva!

– Prihvaćam! – reče Studdring i otpi.

Cuff krene prema izlazu. U staji uzme konja i odjaše glavnom cestom prema brežuljcima među kojima se krila kuća Jane Sherrill. Izdaleka ugleda svjetlo u otvorenim vratima i vidje djevojku kako upravo izlazi na trijem. U susret mu

dohrli njen vedar glas koji je, ne pokušavajući prikriti nadu, pitao jahača koji je izranjao iz noći:

– Tko je?

Cuff sjaha i pode prema stepenicama. Ugleda njene sjajne oči.

– Mali spava, a Jupiter drijema pokraj njega – užurbano ga je izveštavala.

– Ako sam pogriješio, otjeraj me

– reče Cuff. – Povrijedio sam mnogo ljudi i više ne želim nikome nanijeti bol.

– Zbog čega sam onda čekala osam godina, Cuff?

Bourke Reilly pride opustjelom stolu i pogleda odložene Cuffove karte. Dugo ih je proučavao i čudno se smješкао, a uto mu pristupi vlasnik.

– Ova karta na vrhu – objašnjavao je Bourke – ona je koju je zamijenio. Ali nije je pogledao nego je stavio u stranu. To nikad nije običavao činiti. Pogledaj, to je bila kraljica!

– Ipak bi bio izgubio – reče vlasnik saluna s nevjericom.

– A, ne! Dobio bi! – Bourke je lijeno govorio u oblak duhanskog dima koji je još lebdio nad stolom.

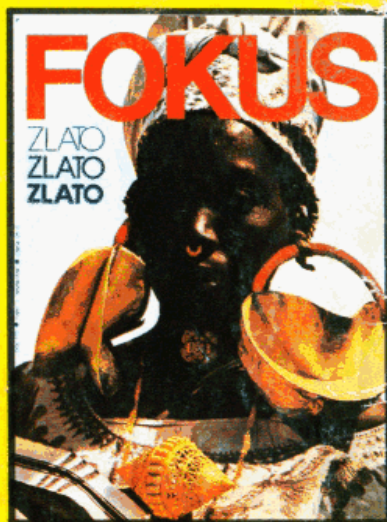
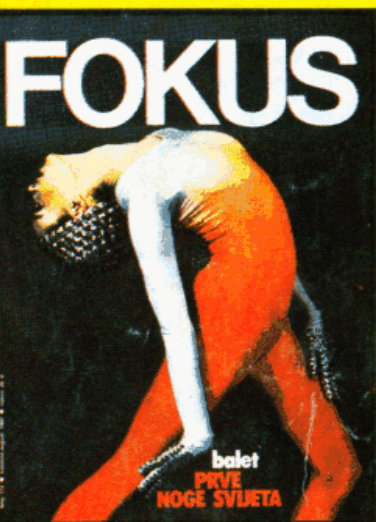
– Bio bi dobio. Poker je čudna igra.

U PRIPREMI:

Alex Hawk:
OSVETA ŽIGOSANOG

POVIJEST JE UČITELJICA ŽIVOTA »FOKUS« JE NJEZIN UČENIK

Zato: ako vas zanimaju ratna zbivanja, tamne stranice povijesti, biografije velikih ljudi, znanost, umjetnost — »FOKUS« misli na vas...

Sve što se danas događa ima korijene u povijesti. Kako ćete približiti povijest sebi?

Čitajući »FOKUS«!

Da biste bili sigurni da ćete dobiti **SVAKI** broj »FOKUSA«, najlakši i najsigurniji put jest — pretplata.

Godišnja pretplata za »FOKUS«

iznosi 200 dinara što znači da ste **DVA BROJA DOBILI BESPLATNO.**

Svaki pretplatnik dobiva besplatno knjigu »Atentati« i gramofonsku ploču.

Redakcija »Fokus«

NARUDŽBENICA

Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb

Ovom narudžbenicom pretplaćujem se na »Fokus«.
Godišnja pretplata iznosi 200 dinara.

IME I PREZIME

ULICA

POŠTANSKI BROJ I MJESTO